

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ
ΒΑΡΝΑΒΑ Δ. ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ

Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κοινοτίας

Des-Kvr + 1 B
A' —————

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1975

21/2

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

BARNABAS D. TZORTZATOS

METROPOLITAN OF KITROS

THE AUTOCEPHALOUS ORTHODOX CHURCH OF ALBANIA

AND

ITS FUNDAMENTAL ADMINISTRATIVE INSTITUTIONS

ATHENS 1975

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ
ΒΑΡΝΑΒΑ Δ. ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 55976
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 10/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1975

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΤΟΙΣ

ΚΑΡΔΙΑ, ΠΙΣΤΕΥΟΥΣΙ ΚΑΙ ΕΡΓΩ, ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΙΣ

«ΟΤΙ Η ΘΕΛΙΨΙΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ ΚΑΤΕΡΓΑΖΕΤΑΙ

Η ΔΕ ΥΠΟΜΟΝΗ ΔΟΚΙΜΗΝ

Η ΔΕ ΔΟΚΙΜΗ ΕΛΠΙΔΑ

Η ΔΕ ΕΛΠΙΣ ΟΥ ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΕΙ» (ΡΩΜ. ε' 3-4)

ΕΥΧΕΤΙΚΩΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1972 συγκεντρωτικῶς τοῦ ἔργου περὶ τῶν βασικῶν θεσμῶν διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, ἤτοι Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας (ἢ καὶ ἡ Δικονομία ἐν ἰδιαιτέρῳ τόμῳ) καὶ Βουλγαρίας, διὰ τῆς μετὰ χεῖρας ἐργασίας ὀλοκληροῦται ἤδη καὶ ὁ κύκλος πασῶν τῶν Ἀυτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου (1974), Ἑλλάδος (1967), Πολωνίας (1975) καὶ Ἀλβανίας (1975). Τὸ ὅλον ἔργον, ὡς καὶ ἄλλοτε ὑπεδηλώθη, ἀποτελεῖ προῖον βαθείας τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὰς ἱστορηθείσας ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μέσον ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀρχικῶς τεθέντος σκοποῦ τῆς καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς διοικήσεως πληροστερίας καὶ ἐπ' ἀμοιβαία ὠφελεία γνωριμίας αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐνταῦθα ἱστορομένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας δέον ἀπ' ἀρχῆς νὰ λεχθῆ, ὅτι, ἐνεκα τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ καθεστωτικῆς μεταβολῆς καὶ τῶν ἐκ ταύτης δημιουργηθεισῶν συνθηκῶν, αὕτη σήμερον τύποις μὲν δὲν ὑφίσταται. Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο οὔτε τὴν ἱστορίαν δύναται νὰ διαγράψῃ, ἥτις καὶ διακοπτομένη πρὸς καιρὸν δὲν ἀπόλλυσι τοὺς μετὰ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος δεσμούς, οὔτε καὶ εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν οὐσιαστικὴν ὑπάρξιν καὶ τὴν κανονικὴν καὶ νομικὴν ὑπόστασιν τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει σοβαρὰν παράλειψιν, ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἡγνοεῖτο καὶ δὲν περιλαμβάνετο εἰς τὴν ἔρευναν ἡμῶν.

Ἐν τῇ διατυπώσει τῶν εἰς τὴν εἰρημένην Ἐκκλησίαν ἀφορώντων, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν σύγχρονον κατάστασιν, συνηντήσαμεν τῷ ὄντι πολλὰς δυσχερείας, δεδομένου ὅτι ἡ Ἀλβανία ἐτήρει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τηρῇ ἀπρόσιτον τὸν χῶρον αὐτῆς, μόλις δὲ πρό τινων ἐτῶν ἤρχισε νὰ διανοίγῃ πῶς τὰ σύνορά της. Ἐπίσης στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐνημέρωσιν τοῦ ἔργου εἴτε κατεστράφησαν καὶ ὅπωςδήποτε ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὰς προσφάτους ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας τῆς χώρας, εἴτε δι' εὐνοήτους λόγους ἦτο δυσχερέστατον νὰ εὑρεθῶσιν. Εὐτυχῶς ἡ ἐπίμονος καὶ ἐπιμελής ἀναζήτησις ὑπερέβη τὰς δυσκολίας καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ ὑπ' ὄψιν ἐργασία, παρὰ τὰς ἀναποφεύ-

κτους ἀτελείας της, εἶναι ἐμπεπλουτισμένη δι' ἀγνώστων ἐπισήμων κειμένων καὶ ἠκριβομένων στοιχείων, λίαν διαφωτιστικῶν.

Κατὰ τὸ καὶ εἰς τὰς προηγηθείσας παρομοίας ἐργασίας τηρηθὲν διάγραμμα, προτάσσεται εἰς τὸ Α' μέρος συνοπτικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις περὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον, ἰδιαιτέρως ἐπισημαινομένου, καὶ διὰ τὴν πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς Ἀὐτοκεφάλου καὶ διὰ τὴν μετ' αὐτὴν περίοδον, παντὸς ὅ,τι συνδέεται πρὸς βασικοὺς διοικητικοὺς θεσμούς. Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Β' μέρος παρατίθεται ὁ τελευταῖος ἰσχύων Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ 1950 τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ τὸν τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν δημοσιευόμενον ἐν τῷ Α' μέρει Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ 1929, μετέφρασεν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ πρωτοτύπου ὁ ἀλβανομαθὴς κ. Γ. Παπαδόπουλος, πρὸς ὃν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν καθόλου παρασχεθεῖσαν πολύτιμον συνδρομὴν θερμὰς ἐκφράζω εὐχαριστίας. Ἀμφοτέρων τῶν ἐν λόγῳ καταστατικῶν κειμένων ἢ μεταφράσεως ὡς πρὸς τοὺς νομοκανονικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς ὅρους καὶ τὴν ἑλλην νομοτεχνικὴν διατύπωσιν ἔτυχε τῆς ἡμετέρας ἐπεξεργασίας. Τὸ βιβλίον κατακλείουν λεπτομερεῖς εὐρετηριακοὶ πίνακες, ὥστε νὰ καθίσταται εὐχρηστον τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ νὰ διευκολύνηται πᾶς ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν ἐπὶ μέρους.

Βαθεῖαν αἰσθανόμενος ἱκανοποίησιν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν εἰς τοὺς βασικοὺς θεσμοὺς διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Ἀὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀφορώντων, εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, διότι ἤχθη εἰς πέρας ἔργον τοῦ ὁποῖου ἢ δι' ἐπιμόνου καὶ ἐπιπόνου προσπαθείας πραγματοποιήσις οὐκ ὀλίγας ἐνεῖχε δυσκολίας. Εἴθε ἢ μὲν μετὰ χειρὸς ἐργασία νὰ συμβάλῃ, ὥστε νὰ ἐπιδειχθῇ μεῖζον ἐνδιαφέρον ἔναντι τῆς σήμερον χειμαζομένης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον προσευχῆς καὶ χειρισμοῦ καταλλήλου ἢ ἐν αὐτῇ ἐπαναφορὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ ὀλοκληρωθὲν ἔργον νὰ ἀποβῇ χρήσιμον εἰς τὴν σύνολον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ὑπηρετικὸν τοῦ, ὡς προεῖρηται, διωκομένου θεοφιλοῦς σκοποῦ.

Ἐγγραφον ἐν Κατερίνῃ τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου 1975
ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Γιόρκιος Βασιλάς

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Α'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ*

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εὐρίσκεται εἰς χώραν, περιλαμ-
βανομένην, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἄλλοτε περιοχὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ,
ἐν τῇ ὁποίᾳ, εἰς μὲν τὸ νότιον καὶ παράλιον τμήμα, ὅπερ εἶχε κατ' ἀπόλυτον

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Περὶ τῆς ἐθνολογικῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἱστορικῆς δια-
δρομῆς τῆς Ἀλβανίας, καὶ δὴ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν γείτονα Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλ-
ληνικὴν Ἐκκλησίαν, αἵτινες πολλαπλῶς ἐπηρέασαν τὴν πολιτιστικὴν καὶ θρησκευ-
τικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν αὐτῆς, βλ. Ἀμάντου Κ., Οἱ βόρειοι γεί-
τονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1923. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανία, ἐθνολογία καὶ ἱστο-
ρία, ἐν «Μικρὰ Μελετήματα», Ἀθῆναι 1940. Ἀραβαντινοῦ Π., Χρονο-
γραφία τῆς Ἠπείρου, τῶν τε ὁμόρων Ἑλληνικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν Χωρῶν, Α' —
Β', Ἀθῆναι 1856. Βάμβρα Χ. Κ., Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνοαλβανῶν καὶ
ιδίως περὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετανάστευσάντων, ἐν «Παρνασσός», Ἀθῆναι,
τόμ. Ι (1877). Chekrezhi C. A., Albania, past and present, New York
1919. Durham M. E., Some tribal origins, laws and customs of the Bal-
kans, London 1928. Εὐαγγελίδου Δ., Ἡ Βόρειος Ἠπειρος, Ἀθῆναι 1919. Fal-
meyer Ph., Das Albanische Element in Griechenland, II, München 1860. Ζα-
κυθηνοῦ Δ., La Grèce et les Balkans, Athènes 1947. Griffith W. E., Al-
bania and the Sino—Soviet Rift, Cambridge Mass. 1963. Hahn J. von, Albanenische
Studien, τόμ. 1-3, Jena 1854. Jirecek K., Albanien in der Vergangenheit, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München - Leipzig I (1916). Κεραμο-
πούλου Κ., Οἱ βόρειοι γείτονες, Ἀθῆναι 1945. Κύρου Α., Οἱ βαλκανικοὶ γεί-
τονές μας, Ἀθῆναι 1962. Λάμπρου Σ., Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ εἰς τὴν
χώραν ἐποικίσις τῶν Ἀλβανῶν, Ἀθῆναι 1896. Moschoroulos N., La question de
l'Épire du Nord, Athènes 1946. Pano N. C., The people's republic of Albania,
Baltimore 1968. Petrotta G., Popolo, lingua e letteratura Albanese,
Palermo 1932². Pipinelis P. M., Europe and the Albanian question,
Chicago 1963². Sufflay M., Die Grenzen Albaniens im Mittelalter, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Städte
und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters, Wien—Leipzig
1924. Φουρῖκη, Π. Α., Πόθεν τὸ ἐθνικὸν Ἀρβανίτης, ἐν «Ἀθηνᾶ», ΜΓ' (1931).

Εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς ὑπ' ὄψιν ἐργασίας, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν στοιχεῖα εὐ-
ρηναὶ καὶ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐκτὸς τῶν ἔργων Γενικῆς
Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ὡς καὶ τῶν ἐν τισὶ παραπομπαῖς τοῦ παρόντος περιπτωτικῶς
μνημονευομένων, βλ. Ἀλεξοῦδη Ἀνθίμου, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπα-
γομένης χώρας, Κέρκυρα 1868. Borgia N., I Monaci Basiliani d'Italia in Albania,
τόμ. I-II, Ρώμη 1935/1942. Duchesne L., L'Illyricum Ecclesiastique, ἐν
«Byzantinische Zeitschrift», Leipzig, I (1892). Dvornik Fr., The Slavs.
Their early history and civilization, Boston 1959. Farlati D. - Coletti
G., Illyricum Sacrum, τόμ. I-VII, Venice 1751-1819. Gelzer H., Das Patriarchat
von Achrida. Geschichte und Urkunden, Leipzig 1902. Haslucck F. W., Islam and
Christianity under the Sultans, Oxford 1929. Ippen Th., Contribution à l'

histoire de l' Albanie du XIIIe au XVe siècle, en «Albënia» No 4, Paris 1932. Κονιδάρη Γερ., Περί τήν πρώτην μνείαν τῶν Ἀλβανῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς πηγαῖς καί τὰ ὅρια τῆς χώρας των ἐπὶ Βυζαντινῶν, ἐν «Ἐπετηρὶς Ἑταιρίας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. ΚΓ' (1953). Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, Ἀθήναι 1948. Κουρίλα Εὐλογίου (Μητροπολίτου Κορυτσᾶς), Βιβλιογραφία Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἐν «Ἠπειρωτικὰ Χρονικά», Ἰωάννινα, III (1928) 50· IV 112· V 119, 236· VI 75. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικαὶ Μελέται, Θεσσαλονίκη 1933. Τοῦ αὐτοῦ, Γρηγόριος Ἀργυροκαστρίτης, Ἀθήναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μοσχόπολις καὶ ἡ νέα Ἀκαδήμεια αὐτῆς κλπ., Ἀθήναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικὴ Ἐκκλησία, ἐν «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», Ἀθήναι, τόμ. Α' (1936). Mansi J. D., Sacrorum Consiliorum nova et amplissima Collectio, κατ' ἀνατύπωσιν καὶ ἐπέκτασιν ὑπὸ J. B. Martin-L. Pétit, τόμ. 1-53, Paris—Leipzig 1901-1927. Μαρτινιανοῦ Ἰωακείμ, Μητροπολίτου Ζάνθης, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως, Ἀθήναι 1939. Τοῦ αὐτοῦ Ἡ Μοσχόπολις, Θεσσαλονίκη 1957. Μηλιαράκη Ἀντ., Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου (1204-1261), Ἀθήναι 1898. Μιχαλοπούλου Φ., Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ἀθήναι 1940. Noli F. S., Fiftieth Anniversary of the Albanian Orthodox Church in America (1908-1958), Boston 1960. Noli F. S. - Panariti O. M., Album, τόμ. II, Boston 1966. Οἰκονόμου Φ., Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ, Ἀθήναι 1969. Πανταζοπούλου Ν., Ἐκκλησία καὶ δίκαιον εἰς τὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1960/1963. Papadakis B., Documents officiels concernant l'Épire du Nord (1912-1935), Athènes 1935. Περιοδικά: «Ὁρθοδοξία» (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου), τόμ. ΚΒ' (1937). «Ἐκκλησία» (Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος). «Zeri i Orthodhoksise» (Μητροπόλεως Κορυτσᾶς), τεύχη I-III (1924-1925). Petrotta G., Il Cattolicesimo nei Balkani. L'Albania, ἐν «La Tradizione», I (1928). Spinka M., A History of Christianity in the Balkans, Chicago 1933. Stadtmüller G., Altheidnischer Volksglaube und Christianisierung in Albanien, ἐν «Or Chr Per», 20 (1954). Τοῦ αὐτοῦ, Die Islamisierung bei den Albanern, ἐν «Jahrbücher für Geschichte Osteuropas» NS 3 (1955). Stafflaj M., Die kirchliche Zustände im vortürkischen Albanien, die Orthodoxe Durchbruchszone im Katholischen Damm, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Das Mittelalterliche Albanien, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I, (1916). Thalloczky L. von, Acta et Diplomata res Albaniae Mediae Aetatis Illustrantia, τόμ. II (Documents for period 344-1406), Vienna 1913-1918. Τασοῦδη Ν. Γ., Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἡ ἔθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δράσις του, 1926-1949. (Ἐκ τοῦ ἀρχείου του), Ἀθήναι 1972. Τζωρτζάτου Βαρνάβα, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθήναι 1972. Φειδᾶ Βλασ., Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθήναι 1969. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικοκανονικὰ προβλήματα περὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθήναι 1970. Φούγια Μεθοδίου (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Αὐτοκεφάλου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταινος» (1956). Zankow St., Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας (βουλγαριστί), Sofia 1934.

πλειονότητα γνήσιον ἑλληνικὸν πληθυσμὸν¹ καί, διετελοῦν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἦτο συνδεδεμένον πολιτικῶς καὶ πολιτιστικῶς μετὰ τοῦ Ἡπειρωτικοῦ καὶ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Χριστιανισμός, κατ' ἀγιογραφικὴν μαρτυρίαν², διεδόθη ἀπὸ τοῦ Α' αἰῶνος μ.Χ., μεταξύ δὲ τῶν ἐν τοῖς ὄρεινοῖς πληθυσμιακῶν ἐνοτήτων, ἦτοι Ἰλλυριῶν, συναναμιχθέντων μετὰ τῶν ἐκ βορρᾶ κατελθόντων Οὐννων, Ἀβάρων, Σλάβων, ὡς ἐπίσης Σέρβων, Πρωτο - Ἰταλῶν κ.ἄ³, ἄνευ ἐξ ἀρχῆς ἐνιαίας ἐθνικῆς συνειδήσεως, διεδόθη πολὺ βραδύτερον. Ἐν τῷ ὡς εἴρηται νοτίῳ τμήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ κυρίως, τῆ σπουδαία συμβολῆ τοῦ ἐκχριστιανισθέντος ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἡδραιώθη καὶ διετηρήθη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία⁴, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐξ εὐνοϊκωτέρων ὄρων ἐνισχυθείσης μᾶλλον ἐν τῷ βορείῳ, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη τοσοῦτα ταχέως, ὥστε ἤδη τὸν Ε' αἰῶνα ἢ ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ὑφισταμένη Μητρόπολις Δυρραχίου, ὡς τεκμηριοῦται ἀπὸ τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνόδων⁵, νὰ ἐμφανίζη συγκεκριμένην ἐκκλησιαστικὴν διάρθρωσιν μετὰ ἐννέα ἐπισκοπῶν⁶, τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ἐκάστοτε καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις αὐξομειουμένου.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ μητροπολιτικὴ διοργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), παρουσίασε δὲ ταχέαν ἀνάπτυξιν, ὡς καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ Δ' αἰῶνος. Ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν καθ' ἐκάστην μητρόπολιν ἐπισκοπῶν εἶναι δυσχερέστατος, διότι τὰ Πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῶν Δ' καὶ Ε' αἰῶνος διέσωσαν τὰ ὀνόματα μόνον τῶν ἐν αὐταῖς συμμετασχόντων. Ἀλλ' ὡς γνωστόν, ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας δὲν μετέ-

1. Κ. Ἀμάντου, Οἱ βόρειοι γείτονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1923, σελ. 180.

2. Βλ. Ρωμ. ιε', 19· «ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ». Πρβλ. Β' Τιμ. δ', 10· Πράξ. ιζ', 10· Τίτ. γ', 12.

3. Βλ. F. r. D n o r n i k, The Slavs. Their early history and civilization, Boston 1959, σελ. 5 ἐξ., ἔνθα καὶ γίνεται ἐκτενὴς λόγος περὶ τὴν ἀρχικὴν ἐν τῇ εἰρημαίῃ περιοχῇ ἐγκατάστασιν καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐξάπλωσιν τῶν Ἰλλυριῶν, ὡς καὶ περὶ τὰς διάτυπωθείσας συναφῶς διαφόρους ἐπιστημονικὰς θεωρίας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρατήρησις τοῦ M. S u f f l a y (Das Mittelalterliche Albanien, ἐν «Illyrisch - Albanische Forschungen», München 1916, σελ. 283 ἐξ.), καθ' ἣν ἡ χώρα αὕτη «θὰ ἤρμοζε νὰ ὀνομασθῆ μονὰς τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ὡς ἐν κατόπτρῳ, ἀντικατοπτρίζεται ὁ κόσμος τοῦ Αἴμου μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν μορφῶν, λατινικῶν, ἑλληνικῶν, ρωμανικῶν, βυζαντινῶν, ἰταλικῶν, σλαβικῶν».

4 Ὁ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ζήσας βυζαντινὸς ἱστορικὸς Μιχαήλ Ἀτταλειάτης, ποιούμενος τὸ πρῶτον μνείαν περὶ τῶν Ἀλβανῶν, χαρακτηρίζει τούτους ὡς λαὸν ὁμόδοξον (Ἱστορία, ἔκδ. Βόννης, σελ. 9, 11).

5. Βλ. Πρακτικὰ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431) ἐν J. D. M a n s i, Sacrum Consilium κ.λπ., τόμ. IV, στ. 1213, κ.ἄ.

6. Γερ. Κονιδάρη, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, Ἀθῆναι 1948, σελ. 154. Ἐν Ἱεροκλέους, Συνέκδημος, Berolini 1866, σελ. 15, γίνεται λόγος περὶ ἑπτὰ ἐπισκοπῶν.

βαινον πάντες οί ἐπίσκοποι εἰς τὰς συγκαλουμένας Οἰκουμενικὰς Συνόδους, εἴτε ἔνεκα γήρατος εἴτε ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως καὶ τῶν δυσχερειῶν διακινήσεως ἢ καὶ ἔνεκα ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν εἰς περιόδους μάλιστα σφοδροῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνος. Ταῦτα ὀδηγοῦν εἰς τὸ εὐλογον συμπέρασμα, ὅτι αἱ ὑφ' ἑκαστον μητροπολίτην ἐπισκοπαὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ δέον νὰ ἦσαν πλείονες τῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀναγραφομένων καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Ἰλλυρικῷ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα πολὺ εὐρυτέρα τῆς διὰ τῶν ἀναγραφομένων ἐπισκοπῶν ὑπαινισσομένης.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς εἰρημένας ἐπισκοπὰς δὲν δύναται μέχρι τινὸς νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοτελοῦς ὀργανώσεως, πολλῶ μᾶλλον περὶ ἰδίων θεσμῶν διοικήσεως, καθ' ὅσον αὗται — εἴτε ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δυρραχίου, εἴτε ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν¹ — ἦσαν συνδεδεμένα μετὰ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως², ὅστις ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων διακυμάνσεων μέχρις ἀφο-

1. H. Gelzer, Der Patriarchat von Achrida. Geschichte und Urkunden, Leipzig 1902, σελ. 19.

2. Κατὰ κρατήσασαν γνώμην, διακοπὴ τῶν ὑφισταμένων τούτων δεσμῶν ἐπῆλθε περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' ἢ ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος, ὅτε αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ θεωροῦνται ὑπαχθεῖσαι ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποῖου τὴν ἐποπτεῖαν ἐπ' αὐτῶν μετὰ παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἤσκει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (σχετικῶς βλ. Γερ. Κονιδάρη, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1954/1960, σελ. 503 ἐξ.), διαρκέσασα μέχρι τοῦ 732, ὅτε ὑπὸ τοῦ Λέοντος Γ' ἐπανεφέρθησαν, ὡς ἀπήτει ἡ γεωγραφικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ θέσις, εἰς τὴν προτέραν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν. (βλ. W. Anastos, The transfer of Illiricum to the jurisdiction of the Patriarchate of Constantinople in 732/733 ἐν «Silloge Bizantina» in onore di Silvio Mercati, Rome 1957, ἐνθα καὶ πλουσία βιβλιογραφία. Πρβλ. G. Ostrogorsky, Histoire de l'État Byzantin, Paris 1956, σελ. 80 ἐξ. καὶ 193 ἐξ.). Προσφάτως ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Βλ. Φειδᾶ, ὅτι, καίτοι τὸ Ἀνατολικὸν Ἰλλυρικὸν ἀπετέλει ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Δ' αἰῶνος χῶρον προβολῆς τῶν παπικῶν διοικητικῶν ἀξιώσεων, ἐν τούτοις αἱ πηγαὶ δὲν διέσωσαν ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα περὶ ἰδρύσεως παπικοῦ βικαριάτου ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ. Ἡ κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα γνωσθεῖσα ἐν Ρώμῃ Collectio Thessalonicensis, περιέχουσα ἐπιστολὰς τῶν Παπῶν Ρώμης τοῦ Ε' αἰῶνος πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης καὶ τινὰς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, οὐ μόνον ἀμφισβητεῖται σοβαρῶς περὶ τὴν ἀξιοπιστίαν, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν στοιχεῖον διέσωσε περὶ τὴν τυχόν διοικητικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ ἀπὸ τὸν παπικὸν θρόνον. Προφανῶς αἱ παπικαὶ ἀξιώσεις παρέμειναν ἀπλαῖ διοικητικαὶ διεκδικήσεις, ὡς καὶ ἐν Β. Ἀφρικῇ, μέχρι τοῦ 535, ὅποτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἠνύνησε τὴν ὑπαγωγὴν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ παπικοῦ θρόνου. Ἡ ἐποπτεῖα αὕτη ἐπεξετάθη προοδευτικῶς ἐπὶ πασῶν τῶν μητροπόλεων τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ μέχρι τοῦ 732/3, ὅποτε αὗται ἐπανυπήχθησαν ὑπὸ τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. (Πλείονα περὶ τῶν θέσεων τούτων ἐν Βλασ. Φειδᾶ, Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1969, σελ. 272 ἐξ. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικοκανονικὰ προβλήματα περὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1970, σελ. 75 ἐξ., ἐνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία).

ρήτως ένιοτε δυσμενῶν συνθηκῶν, κυρίως κατά τὰς περιόδους τῆς Λατινοκρατίας (1204-1474), ὅτε δι' ἀπαραδέκτων πολλάκις μέσων ένισχύθη ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ἰδίᾳ εἰς τὰ βόρεια τμήματα τῆς χώρας¹, καὶ τῆς Τουρκοκρατίας (1474-1913), ὅτε ὡς πλημμυρὶς εἰσέβαλεν ὁ μουσουλμανισμὸς², πολλήν, κατά τὸ ένόν, ἐπεδείξατο μέριμναν καὶ συμπαράστασιν. Προφανές, ὅτι κατά τὸ έν λόγῳ διάστημα καὶ ένταῦθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐπὶ παρομοίων περιπτώσεων³, ἐφηρμόζετο έν τῇ διοικήσει ὅ,τι εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἴσχυεν.

Προσπάθεια αὐτοτελοῦς ὀργανώσεως τῆς έν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας γίνεται ἀπὸ τῆς ἐξ ἀνταγωνισμοῦ τῶν Μ. Δυνάμεων συστάσεως τῆς Ἀλβανίας ὡς αὐτονόμου ἡγεμονίας (1913), ἣτις περιέλαβεν οὐ μόνον τὴν έν τοῖς πρόσθεν χρό-

1. Illurisch - Albanische Forschungen I, 215-217, ένθα ἐκτίθεται ἡ δρᾶσις τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας έν βορείῳ καὶ μέσῃ Ἀλβανίᾳ.

2. Δραματικὴ ὑπῆρξε τότε ἡ δοκιμασία τῆς έν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον οἱ Τοῦρκοι ἐπίεζον διὰ παντὸς μέσου τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἐξισλαμισθῶσι, τῶν χριστιανικῶν ναῶν κρημιζομένων ἢ εἰς τεμένη μεταβαλλομένων, κατὰ μυριάδας δὲ οἱ Ἀλβανοὶ προσήρχοντο εἰς τὸν μουσουλμανισμὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας των. Ἐκ τῶν μὴ πεπτωκότων χριστιανῶν τινὲς καὶ μέχρι μαρτυρίου ἤχθησαν (Χρυσόστομοῦ Παπαδοπούλου, Οἱ νεομάρτυρες, Ἀθῆναι 1940, σελ. 12, 16-17, 78-80), ἕτεροι ἐξεπατρίσθησαν καὶ ἄλλοι παρέμειναν ὡς κρυπτοχριστιανοί. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πολλοὶ Ἀλβανοὶ καὶ ἀλβανόφωνοι ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς συγχρόνου Ἀλβανίας καὶ ἐκ τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος ἠναγκάσθησαν ἐνεκὰ τῶν έντεινομένων προσπαθειῶν ἐξισλαμισμοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς Ν. Ἰταλίαν, ένθα καὶ διατηροῦν οὐ μόνον τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. (Βλ. Κ. Βάμβα, Περὶ τῶν έν Ἰταλίᾳ Ἑλληνοαλβανῶν καὶ ἰδίως περὶ τῶν εἰς Ἑλλάδα μεταναστευσάντων, έν «Παρνασσός», τόμ. 1 (1877), σελ. 19 ἐξ.). Ἐξ ἄλλου, ἰκανὸς ἀριθμὸς χριστιανῶν προσηλυτίσθη τότε εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμὸν, διὰ νὰ τελῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα καὶ τῆς Αὐστροουγγαρίας, ένῶ σοβαρῶς ἐμειώθησαν οἱ παραμείναντες εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐξακολουθῶντες ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ένταῦθα ἡ κατά τὴν έν λόγῳ περίοδον πλέον ἢ ἄπαξ ἀποδειχθεῖσα σωστικὴ έντονος ἀποστολικὴ παρουσία ἀνά τὰς ἀλβανικὰς ἐπαρχίας τοῦ μεγάλου συγχρόνου ἱεραποστόλου καὶ ἔθναποστόλου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ὅστις μάλιστα καὶ ἐπὶ ἀλβανικοῦ ἐδάφους εἰς τὸ Βεράτιον ἐμαρτύρησεν, ὡς καὶ ἡ τότε ἐπίσης πραγματοποιηθεῖσα πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀλβανικοῦ λαοῦ δίγλωσσος μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ἀργυροκαστρίτου (1824-1827) εἰς τὴν γραικικὴν καὶ ἀλβανικὴν, ἣτις ὑπῆρξε πολλαπλῶς ὠφέλιμος καὶ ένισχυτικὴ. Περὶ τοῦ μουσουλμανισμοῦ έν Ἀλβανίᾳ καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ κινδύνου βλ. P. Pirinelis, Europe and the Albanian Question, Chicago 1963², ἰδίᾳ έν σελ. 13, 17, 19-34 κ.ἄ. Φ. Μιχαλοπούλου, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ἀθῆναι 1940, σελ. 77 ἐξ. καὶ 97 ἐξ., ένθα καὶ πλουσία σχετικὴ βιβλιογραφία. Πρβλ. καὶ Αὐγουστίνου Καντιώτου, Μητροπολίτου Φλωρίνης, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1714-1779), Ἀθῆναι 1971⁴.

3. Βλ. Βαρνάβα Δ. Τζωρτζάτου, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθῆναι 1972, σελ. 15 ἐξ. καὶ 167 ἐξ.

νοις φερομένην ὡς ἄλβανικὴν περιοχὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Βόρειον Ἡπειρον, τῆς ὁποίας κυρίαρχοι καθίσταντο πλέον ὀριστικῶς οἱ μουσουλμάνοι, ἀριθμοῦντες, ἐπὶ 1.100.000 συνολικοῦ πληθυσμοῦ, 700.000, τῶν Ὀρθοδόξων ἀνερχομένων εἰς 250.000, κυρίως εἰς τὸν νότον, τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς 100.000, κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν βορρᾶν, τοῦ ὑπολοίπου ἀνήκοντος εἰς μικρὰς θρησκευτικὰς ομάδας¹. Τότε, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς αὐτόθι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τεθείσης ὑπὸ ζυγὸν κράτους ἄλλοθρήσκου, ἐνετάθη, ἀχθεῖσα τῷ ὄντι εἰς ὀξύτητα δραματικὴν.

Ἐκτοτε ἡ Ἀλβανία, σαφέστερον ὅμως μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1920 ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, διεκήρυξε τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνεξιθρησκείας, ὡς κράτους λαϊκιστικοῦ (*état laïque*), τὸ δὲ ἄρθρον 93 τοῦ «προσωρινοῦ» Ἀλβανικοῦ Συντάγματος τοῦ 1920 διελάμβανε σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Τὸ Ἀλβανικὸν κράτος δὲν ἔχει ἐπίσημον θρησκείαν. Πᾶσαι αἱ θρησκείαι καὶ αἱ ὁμολογίαι εἶναι σεβασταὶ καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας των (*leurs pratiques*) ἐξησφαλισμένη. Ἡ θρησκεία κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ νομικὸν κώλυμα. Αἱ θρησκείαι καὶ αἱ ὁμολογίαι, ὅπωςδήποτε, δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ πολιτικούς σκοπούς»². Κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁ ἐκδοθεὶς νόμος τῆς 5-6-1923 περὶ τοῦ νομικοῦ καθεστῶτος τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, μεταξὺ ἄλλων, ἐπέτρεπεν ἄνευ κυβερνητικοῦ ἐμποδίου μόνον τοὺς πνευματικούς καὶ δογματικούς δεσμούς πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς Ἀλβανίας εὐρισκόμενα θρησκευτικὰ κέντρα, ἐθέσπισε τὰ τυπικὰ προσόντα, ἅτινα ἔδει νὰ κέκτηνται οἱ λειτουργοὶ οἵασδήποτε θρησκείας, καὶ ἀνεγνώριζε τὴν νομικὴν προσωπικότητα τῶν «θρησκευτικῶν ἰδρυμάτων», ἥτοι ναῶν, μονῶν, τζαμιῶν, τεκέδων κ.λ.π., καὶ τὴν συναφῆ δυνατότητα κτήσεως ὑπ' αὐτῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ κράτους.

Παρὰ πάντα τ' ἀνωτέρω, οἱ ἰσχυροποιηθέντες ἤδη ἐθνικιστισταὶ ὀρθόδοξοι ἄλβανοί, ἐκ λόγων πολιτικῶν καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ δῆθεν ἐξαλβανισμοῦ τῆς ἀνεξαρτητοῦ Ἀλβανίας, ἔθεσαν λίαν ἐνωρὶς ζήτημα ἀποσπάσεως τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς μετὰ τῆς Ἑλλάδος συνδεδεμένον, ὑποκινηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ δρῶντος Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου «Βάτρα», τοῦ ὁποίου τὰ μέλη διε-

1. Βλ. στατιστικὸν σημείωμα ἐν «Ἐκκλησία», Ἀθῆναι, ΙΔ' (1936) σελ. 183.

2. B. P a r a d a k i s, Documents officiels concernant l' Empire du Nord 1912-1935, Athènes 1935, document No 66, σελ. 221 ἐν ὑποσημειώσει. Ἡ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1923 ἐκλεγείσα Συντακτικὴ Συνέλευσις κατήρτισε τὸ ὀριστικὸν Σύνταγμα τῆς Ἀλβανίας, ὅπερ ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τὴν 1/9/1928, ὅτε ἡ Ἀλβανία μετετράπη εἰς μοναρχίαν, ἀνακηρυχθέντος ὡς βασιλέως τοῦ Ἀχμέτ Ζώγου. Τὴν 14ην Μαρτίου 1946 Συντακτικὴ Συνέλευσις κατήρτισε νέον Σύνταγμα τῆς ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1946 Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας.

κρίνονται ἐπὶ ἐθνικιστικῶν δυναμισμῶν. Ἡ κίνησις ἐξεδηλώθη διὰ τῆς λίαν ἀτυχοῦς μεταφράσεως ἐκκλησιαστικῶν κειμένων καὶ τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὴν ἄλβανικὴν, ἣτις, ὡς γέμουσα ἀπαραδέκτων αὐθαιρεσιῶν, προῦκάλεσε ζωηρὰν τὴν ἀντίδρασιν τῶν Ὁρθοδόξων. Τὸ κράτος, καίτοι ἐπισήμως ἔναντι τούτων διετήρει ἐν μέρει προσχήματα οὐδετερότητος, δοθείσης εὐκαιρίας, προέβη εἰς ἐπεμβάσεις, διὰ νὰ θραύσῃ τοὺς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν δεσμούς καὶ νὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον τῶν ἄλβανορθοδόξων ἐθνικιστῶν.

Ἐν ἔτει 1921, ἐλθὼν ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Κορυτσᾶν ὁ εἰς ἐπίσκοπον αὐτοχειροτονηθεὶς Fan Noli (Θεοφάνης Νόλης ἢ, κατ' ἀσφαλῆ πληροφορίαν, Θεοφάνης Στυλιανοῦ Μαυρομάτης) καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς ὁμοϊδεατῶν τοῦ ἄλβανῶν ἐθνικιστῶν κληρικῶν, προσεπάθησεν ὅπως εἰσαγάγῃ εἰς τὴν λατρείαν τὴν ἄλβανικὴν, τυχὼν τῆς συμπαραστάσεως μὲν τῶν ἄλβανικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ τῆς ἀποδοκιμασίας τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου¹. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1922) συνεκροτήθη ἐν Βερατίῳ Συνέδριον τῶν Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων, ἐξ οὗ ἀπέσχον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἑλληνοφώνων περιοχῶν², προῦβλήθη δὲ κατ' αὐτὸ ὡς ἀρχηγὸς τῆς οὕτω ἐμφανισθείσης Ἐκκλησίας ἔγγαμος κληρικὸς ἐκ Κορυτσᾶς, ἔνθα ὠρίσθη καὶ ἡ ἔδρα, ὀνόματι Βασίλειος Μάρκου ἢ Ἰ. Ατ Βασίλης, πλαισιωθεὶς ὑπὸ ὀκταμελοῦς Συμβουλίου ἐκ τεσσάρων κληρικῶν καὶ τεσσάρων λαϊκῶν. Τὸ Συνέδριον, ἐν ἀγνοίᾳ φυσικᾶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διώρισε μικτὸν Κληρικολαϊκὸν Συμβούλιον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἰ. Ατ Βασίλη, τὸ ὅποιον, παρὰ πᾶσαν κανονικὴν καὶ τυπικὴν τάξιν, ἀνεκήρυξε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἀλβανορθοδόξου Ἐκκλησίας³ καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀξιώσῃ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ⁴. Ὡσαύτως διέτύπωσε διάφορα αἰτήματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἄλβανικὴν, τὴν γλῶσσαν ἐν τῇ λατρείᾳ, τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοδιοίκησιν κ.ἄ., καὶ προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἀπὸ 17ης Σεπτεμβρίου 1922 Καταστατικοῦ Χάρτου⁵, δημοσιευθέντος εἰς τὴν ἐπίσημον Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 26 Ὀκτωβρίου 1922, ὅστις ὅμως δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καίτοι σοβαρῶς δυσανασχετήσαν διὰ τὰς τοιαύτας ἐνεργείας, διὰ τὰς ὁποίας ἔντονος ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀντίδρασις τοῦ ὀρθο-

1. Β. Παπαδάκης, ἐνθ' ἄν., document No 59 (Rapport ὑπὸ J. J. Sederholm), σελ. 189.

2. Ἐνθ' ἀνωτέρω.

3. Αὐτόθι. Βλ. καὶ Φ. Οἰκονόμου, Ἡ Ἐκκλησία ἐν Β. Ἠπείρῳ Ἀθῆναι 1969, σελ. 72. Μεθοδίου Φούγια (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταϊνος» (1956), σελ. 54.

4. Rapport ὑπὸ J. J. Sederholm, ἐνθ. ἀνωτέρω.

5. Βλ. ἔγγραφον «Διαμαρτυρίαν» κτλ. ἐν Γ. Τασοῦδη, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἡ ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δρᾶσις του, 1926-1949. (Ἐκ τοῦ ἀρχείου του), Ἀθῆναι 1972, σελ. 69.

δόξου ἀλβανικοῦ λαοῦ, ἀνέλαβεν ἀμέσως πρωτοβουλίας πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς διασαλευθείσης κανονικῆς τάξεως καὶ ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας σχέσεων. Οὕτω κατ' ἀρχὰς μετέβησαν μᾶλλον ἀναγνωριστικῶς εἰς Ἀλβανίαν ὁ Μιλητουπόλεως Ἱερόθεος μετὰ τοῦ Συνάδων Χριστοφόρου, ἀμφότεροι ἀλβανικῆς καταγωγῆς, προκειμένου νὰ διαπιστώσωσιν ἐπιτοπίως τὴν κατάστασιν καὶ ἀναφέρωσι σχετικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον, μὴ θεωρῶν εἰσέτι ὄριμον τὴν Ἀλβανίαν, ἐφαίνετο ἀπὸ τινος μᾶλλον διατεθειμένον διὰ τὴν χορήγησιν αὐτονομίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς¹. Ἀλλ' οἱ μεταβάντες, ἀντὶ νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν πραγμάτων, δι' ἀνεξακριβώτους λόγους τελικῶς προσεχώρησαν εἰς τὴν Ἀλβανορθόδοξον κίνησιν, ἀποδεχθέντες ὁ μὲν Ἱερόθεος τὴν Μητρόπολιν Κορυτσᾶς, ὁ δὲ Χριστοφόρος τὴν τοῦ Βερατίου, διακοπεισῶν πρὸς καιρὸν τῶν μετὰ τοῦ Φαναρίου διαπραγματεύσεων.

Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ἐξευρέσεως λύσεως, κατεβλήθη ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως καὶ νέα προσπάθεια διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποστολῆς τῶ 1926 εἰς Ἀλβανίαν τοῦ ἐν Ἀθήναις τότε ἀποκρισαρίου αὐτοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὡς Ἐξάρχου, πρὸς διεξαγωγὴν διαπραγματεύσεων ἐπὶ τοῦ αἰτήματος τῶν Ἀλβανορθόδοξων περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου. Αἱ ἐν Τιράνναις συνομιλίαι τοῦ Μητροπολίτου Χρυσάνθου μετὰ τῆς εἰδικῶς ὀρισθείσης ὑπὸ τὴν προεδρίαν, κατὰ τινὰ ἐκδοχὴν, τοῦ Ἀτ Βασίλη ἀλβανικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν συμμετέσχον ἀλβανικαὶ προσωπικότητες, ὡς ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας Παντελῆς Βαγγέλης, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς Κώτσο Κώττα, Γερουσιασταὶ κ.ἄ., διεξαχθεῖσαι ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἐν μέσῳ πολλῶν δυσχερειῶν, ἀπέληξαν εἰς Σχέδιον Συμφωνίας περὶ τῆς χειραφετήσεως τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας ὡς αὐτοκεφάλου, ὑπὸ Ἀρχιεπίσκοπον τὸν Μητροπολίτην τῆς ἰδρυθεισομένης Μητροπόλεως Τιράνων μετὰ τεσσάρων ἐτέρων Μητροπολιτῶν, ἤτοι Κορυτσᾶς, Βελεγράδων (Βερατίου), Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου, συγκροτούντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, καθὼς καὶ περὶ τῶν τηρητέων ὄρων, τὸ ὁποῖον, ἐπιδοκιμασθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως, ἔχει ὡς ἑξῆς²:

« Ἄ ρ θ ρ ο ν 1. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀλβανικὴ Ἐκκλησία περιλαμβάνει πέντε Μητροπολίτας, Τιράνων, Κορυτσᾶς, Ἀργυροκάστρου, Βερατίου καὶ Δυρραχίου.

Ἄ ρ θ ρ ο ν 2. Ὁ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ἐδρεύων Ἀρχιερεὺς, ἤτοι ὁ Μητροπολίτης Τιράνων, θὰ εἶναι καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς

1. Γερ. Κονιδάρη, μν. ἔργον, σελ. 201.

2. Εὐρηται ἐνσωματωμένον εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1641/7-6-1926 ἔγγραφον τοῦ Ἀλβανοῦ Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Χουσεῖν Βρυώνη πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπερ βλ. ἐν «Πάντα Ἴνος», τόμ. ΚΑ' (1929), σελ. 255-257, καὶ Γ. Τασοῦδη, μν. ἔργον, σελ. 37-40.

Ἐκκλησίας καὶ Πρόεδρος τῆς Συνόδου, ἦν θ' ἀποτελῶσιν οἱ πέντε μνημονευθέντες Μητροπολίται.

Ἄρθρον 3. Ἡ πλήρωσις τῶν δύο Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου, ὡς καὶ ἡ τῆς νῦν ἰδρυομένης Τιράνων θὰ γίνῃ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἁγίας Συνόδου διὰ κληρικῶν διακεκριμένων ἐπὶ θεολογικῇ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ.

Τοὺς Κληρικούς αὐτοὺς θὰ προτείνῃ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡ ὑπὸ τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως ὀνομασθεῖσα Ὁρθόδοξος Ἀλβανικὴ Ἐπιτροπὴ, διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἑδρας Κορυτσᾶς καὶ Βερατίου θὰ ὀρισθῶσι δι' ἰδιαιτέρας Συνοδικῆς πράξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ ἤδη διευθύνοντες αὐτάς, τῆς μὲν Κορυτσᾶς ὁ Ἱερόθεος, τῆς δὲ Βελεγράδων (Βερατίου) ὁ Χριστοφόρος.

Ἄρθρον 4. Προκειμένου περὶ τῆς θείας Λατρείας θὰ ἐπικρατήσῃ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον καθεστῶς, τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης, χρησιμοποιουμένης εἰς ὅσας καὶ μέχρι τοῦδε ὀρθόδοξους Ἀλβανικὰς Κοινότητας ἐπὶ τῶν ἤδη ἐκ μεταφράσεων κειμένων, τῶν εἰρηρικῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐχῶν, τοῦ Ἀποστόλου, τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ Πατρὸς ἡμῶν, μέχρι τῆς ἐγκρίσεως καὶ τούτων καὶ πάσης ἄλλης ἐνδεχομένης μεταφράσεως ὑπὸ τῆς μελλούσης νὰ συγκροτηθῇ Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 5. Εἰς τὴν οὕτω συγκροτουμένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Πολιτεία θὰ ἐπιτρέψῃ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ζωῆς, ἧς ἐν στοιχείῳ εἶναι ἡ ἰδρυσις μορφωτικῶν ἰδρυμάτων διὰ τὸν Κλήρον καὶ Ἱερατικῶν Σχολῶν.

Ἄρθρον 6. Ἡ ἑλληνικὴ μειονότης θὰ ἔχῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν κοινοτικὴν, γλωσσικὴν, θρησκευτικὴν, ἐκπαιδευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν αὐτῆς ζωὴν, ἐφαρμοζομένων διὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς καὶ διὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον, πλήρως τῶν ἄρθρων 1 καὶ 5 τῶν γενομένων εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν δηλώσεων τῆς ἐπισήμου Πολιτείας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2 Ὀκτωβρίου 1921.

Ἄρθρον 7. Ἀπέναντι τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περιερχομένων δικαιωμάτων τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θὰ δοθῇ εἰς αὐτὸ ἡ δέουσα ἀποζημίωσις.

Ἄρθρον 8. Ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις ταύτας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρακαλεῖται νὰ χειραφετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀλβανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ εὐλογήσῃ τὸ Αὐτοκέφαλον αὐτῆς ὑπὸ τοὺς ἐν τοῖς Τόμοις τῆς χειραφετήσεως συνήθεις ὅρους.

Τίρανα 6 Ἰουλίου 1926

Υ.Γ. (αὐθημερόν).

Α) Συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ ἄρθρα 2 καὶ 3, ὑποβάλ-

λονται διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν τριῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου οἱ ἀκόλουθοι 4 ὑποψήφιοι: 1) ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν (Πολύκαρπος) ἐκ Πρεμετῆς, 2) ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Πελαγονίας Ἰωακείμ, 3) ὁ ὀσιώτατος Εὐλόγιος Κουρίλας, Γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς Λαύρας, 4) ὁ ἱερολογιώτατος κ. Κοτόκος, ἵνα κατὰ τὰ κανονικῶς τεθεσπισμένα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτῶν τρεῖς καὶ συγκροτήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν.

Β) Εἰς ἣν περίπτωσιν εἰς ἐκ τῶν ὡς ἄνω 4 ὑποψηφίων ἀρνηθῆναι ἀποδεχθῆναι τὴν ὑποψηφιότητα, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ πληρώσῃ τὰς κενὰς Μητροπολιτικὰς ἑδρας Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου μὲ τὸς τρεῖς ὑπολοίπους. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν δύο ἐκ τῶν ὡς ἄνω ὑποψηφίων δὲν δεχθῶσι τὴν ὑποψηφιότητά των, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ συμπληρώσῃ τὴν τρίτην ἑδραν δι' ἐνὸς τρίτου ὑποψηφίου, ὃν θέλει προτείνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἀλβανικὴ Ἐπιτροπὴ, ἢ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀρισθεῖσα».

Ἀτυχῶς ἡ συμφωνία αὕτη καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑξαμήνου δὲν ἐπραγματοποιήθη, δημιουργουμένων σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου δυσμενεστέρων ὄρων, ὥστε ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις, ὑπαναχωρήσασα ἐκ λόγων ἴσως ἀπωτέρας ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, ἀπήτησε διὰ γράμματος ἀπὸ Δεκεμβρίου 1927 πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως ἡ ἐκλογή τῶν Μητροπολιτῶν γίνῃ οὐχὶ ἐν Φαναρίῳ, ἀλλ' ἐν Τιράνοισι. Ἀντιθέτως ἐκεῖνο δι' ἀπαντητικοῦ ἀπὸ Μαΐου 1928 ἐπέμεινε εἰς τὴν τήρησιν τῶν συμφωνηθέντων¹, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέμενον καὶ οἱ προσχωρήσαντες εἰς τὴν ἄλβανορθόδοξον κίνησιν Κορυτσᾶς Ἱερόθεος καὶ Βερατίου Χριστοφόρος καὶ οἱ κατὰ τὴν Συμφωνίαν ὑποδειχθέντες πρὸς πλήρωσιν τῶν τριῶν μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, εἰς οὓς προσετέθη ἤδη ὡς πέμπτος ὑποψήφιος καὶ ὁ ἐκ Πρεμετῆς Βασίλειος Ἰωαννίδης², ἀφοριστὸς τότε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης καὶ μεθ' ἱκανὸν χρόνον καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὸ θλιβερὸν εἶναι, ὅτι τὴν περίστασιν εὐρέθησαν πρόθυμοι νὰ ἐκμεταλλευθῶσι προπαγάνδαι, ἰδίᾳ τῶν γειτόνων Σέρβων καὶ Ρουμάνων, τοῦ Σέρβου ἐπισκόπου Βίκτωρος, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, χειροτονήσαντος εἰς ἐπισκόπους, ἐπὶ ἀντιπαροχῇ τῆς παρ' αὐτοῦ διαποιμάνσεως τῶν σλαβοφώνων ὀρθοδόξων τῆς Σκόδρας³, ὑπαγομένων ἄλλοτε ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ρασκοπρεσδρένης, τὸν ἐξ Ἐλμπασάν Ἀθανάσιον Οἰκονόμου, τὸν ἐκ Κορυτσᾶς Ἀρχιμανδρίτην Ἀγαθάγγελον Τσάμτσην καὶ

1. Μεθ. Φούγια, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 66-68. Φ. Οἰκονόμου, μν. ἔργον, σελ. 72.

2. «Πάνταϊνος», τόμ. ΚΑ' (929), σελ. 256.

3. Μεθ. Φούγια, αὐτόθι, σελ. 68.

τὸν ἐκ Χοστέβας τῆς Ζαγορᾶς Εὐγένιον Χοστέβαν. Ὡσαύτως καὶ ἡ οὐνιτικὴ προπαγάνδα ἐνέτεινε τὴν δράσιν αὐτῆς, πῆξασα ἐστίαν ἐν Ἑλβασάν ὑπὸ τὸν οὐνίτην Ἀρχιμανδρίτην Γερμανόν¹. Εἰρήσθω, ὅτι ἐν τῷ μεταξύ τὸ Δυρράχιον, ἡ Σκόδρα καὶ τὸ Ἀλέσσιον ἀπέβησαν καὶ ἔδραι Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων, ἐνῶ ἡ Πράνα ἦτο ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν μουσουλμάνων καὶ τὸ Ὀρόχι τοῦ ἀβᾶ τῶν Μιδριτῶν.

Ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη, ὅτε κατὰ Μάϊον τοῦ 1925 ἐν τινι Μονῇ τῆς σερβικῆς Ἐπαρχίας Καττάρων ὑπὸ δύο ρώσων ἐπισκόπων, τοῦ Σταυρουπόλεως Μιχαήλ καὶ τοῦ Αἰκατερινουπόλεως Ἐρμογένους, ἐχειροτονήθη ἀντικανονικῶς εἰς ἐπίσκοπον ὁ Βησσαρίων Τζοβάνη, ἐξ Ἑλβασάν καταγόμενος καὶ ἐν Ἀθήναις τὴν Θεολογίαν σπουδάσας. Οὗτος, εἰσπηδήσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας, συνεκάλεσεν ἐν Κορυτσᾶ τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1929, ἄνευ γνώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, «Σύνοδον τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας», ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ, τῇ συμμετοχῇ τῶν ὡς ἄνω χειροτονηθέντων ἐπισκόπων, μὴ συμμετασχόντων τῶν Κορυτσᾶς Ἱεροθέου καὶ Βερατίου Χριστοφόρου, ἧτις καὶ αὐθις ὅλως ἀντικανονικῶς ἐπανελάβε τὴν προλαβούσαν ἀντικανονικὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας ὡς αὐτοκεφάλου καὶ προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν Βερατίου διὰ τοῦ Ἀγαθαγγέλου Τσάμπτση καὶ Ἀργυροκάστρου (ἐν τῇ Δρυϊνουπόλεως) διὰ τοῦ Ἀθανασίου Οἰκονόμου, μετονομασθέντος εἰς Ἀμβρόσιον. Ὁ Βησσαρίων ἀνηγορεύθη Μητροπολίτης Τιρανῶν καὶ Δυρραχίου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας, ὁ δὲ Ἄτ Βασίλη, κατὰ τινὰς πληροφορίας, προχειρισθεὶς εἰς Μέγαν μητροφόρον Οἰκονόμον, ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς Κορυτσᾶς. Οἱ μὴ συμμετασχόντες εἰς τὴν Σύνοδον ἐπίσκοποι Ἱερόθεος καὶ Χριστοφόρος ἐξέπεσαν τῶν ἐδρῶν αὐτῶν, ὁ μὲν ἀπομακρυνθεὶς εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐνθα ἐγκατεβίωσεν ὑπὸ τοῦ τίτλου Μιλητουπόλεως μέχρι τοῦ θανάτου του, ὁ δὲ περιορισθεὶς εἰς τὴν παρὰ τὸ Βεράτιον Μονὴν τῆς Ἀρδευούσης. Ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις, υἱοθετήσασα τὴν οὕτω πραξικοπηματικῶς γενομένην ἐνέργειαν, προέβη εὐθὺς εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπὸ 26-2-1929 Διαταγμάτων ἀναγνωρίσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἐπισκόπων, ἐνῶ ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καθήρεσε πάντας τοὺς οὕτως συγκροτήσαντας τὴν «Σύνοδον» καὶ τὸν Ἄτ Βασίλη, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ἀπηύθυνεν ἔγγραφον διαμαρτυρίαν πρὸς τε τὸν Βασιλέα τῆς Ἀλβανίας Ἀχμέτ Ζώγου καὶ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν.

Ἐν τῷ μεταξύ κατηρτίσθη ἕτερος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς ἀπὸ 1922 ἀντικανονικῶς ἀνακηρυχθείσης Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ὅστις, ψηφισθεὶς τὴν 29ην Ἰουνίου 1929 ὑπὸ τοῦ ἐν Κορυτσᾶ συγκρο-

1. Βλ. Ἐκθεσιν Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, ἐν Γ. Τασοῦδη, μν. ἔργον, σελ. 20 ἐξ., 53.

τηθέντος Β' Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου, ἐκυρώθη ὡς νόμος τοῦ κράτους καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως*. Ταῦτοχρόνως σχεδόν, τὴν 9ην Ἰανουαρίου 1930, ἐψηφίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νέος Νόμος περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, ρυθμίζων τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα τῶν μειονοτήτων καὶ τὰ τῆς δραστηριότητος αὐτῶν λεπτομερέστερον καὶ ὑπὸ αὐστηρότερον ἔλεγχον τοῦ Κράτους, συνιστῶν δὲ τὸ μέχρι τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἰσχύσαν γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν πλαίσιον τῆς ἀλβανικῆς νομοθεσίας.

* Διὰ τὴν πληρότητα τοῦ ἔργου καὶ δεδομένου ὅτι οὐδαμοῦ εὔρηται δημοσιευμένος ὁ ἐν λόγῳ Καταστατικὸς Χάρτης (Statuti i Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipris—Korçë 1929), δημοσιεύομεν τοῦτον ἐνταῦθα κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ Γ. Παπαδοπούλου, τυχόντα δὲ παρ' ἡμῶν ἐπέξεργασίας ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ νομικὴν ὁρολογίαν καὶ τὴν ἐν γένει νομοτεχνικὴν διατύπωσιν:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ἄπας ὁ κληρὸς καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀλβανίας, ἐκπροσωπούμενος ὑπὸ τῶν ἀποσταλέντων ἀντιπροσώπων (πληρεξουσίων) αὐτοῦ, τῶν συνελθόντων ἐν Κορυτσᾷ εἰς Β' Συνέδριον, ψηφίζει ὁμοφώνως τὸν ὀριστικὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἀνακηρυχθείσης Ἀυτοκεφάλου κατὰ τὸ συνελθὸν ἐν Βερατίῳ Συνέδριον τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1922.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἄρθρον 1. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀυτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἀποτελεῖ ἀδιαίρετον τμήμα τῆς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ συνίσταται ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀλβανίας, τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ὁμολογούντων τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, διαφυλασσόντων δὲ ἀπαρασάλευτος πᾶν ὅ,τι ἀποδέχεται ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἧς θεμελιωτὴς καὶ ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἄρθρον 2. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀυτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡνωμένη δογματικῶς καὶ πνευματικῶς μετὰ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Ἀυτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ διαφυλάσσει ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀλλοιώσεως, ὡς αἱ λοιπαὶ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, τὰς πηγὰς τῆς πίστεως, τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, καθὼς καὶ τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας.

Ἄρθρον 3. Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Ἀλβανικὴ.

Ἄρθρον 4. Ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπικὴ Σύνοδος, συνισταμένη ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων ἐκάστης Ἐπισκοπῆς καὶ τοῦ Μεγάλου μητροφόρου Οἰκονόμου καὶ προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου τῆς πρωτεύουσας Ἀρχιεπισκόπου πάσης Ἀλβανίας.

Ὁ ἐπίσημος τίτλος τῆς Συνόδου εἶναι: Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς πρωτεύουσας λαμβάνει τὸν τίτλον τῆς «Μητροπόλεως», ὁ δὲ προϊστάμενος αὐτῆς τιτλοφορεῖται «Μητροπολίτης» τῆς Μητροπόλεως ταύτης «καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας». Οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι διατηροῦν τὸν τίτλον τοῦ «Ἐπισκόπου» καὶ αἱ ἔδραι τῶν ὀνομάζονται «Ἐπισκοπαί».

Ἄρθρον 5. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εἶναι νομικὸν πρόσωπον, κληρονομεῖ δὲ πάντας τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ὑφισταμένων Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία καὶ ἡ μοναστηριακὴ τοιαύτη ἐξαιρεῖται παντὸς κρατικοῦ φόρου.

(Σημείωσις ἡμετέρα: Ἡ ὡς ἄνω τελευταία παράγραφος τοῦ ἄρθρου 5 ἔχει προστεθῆ εἰς τὸ κείμενον χειρογράφως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἄρθρον 6. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας: Ἀποφασίζει ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, λατρείας, ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, ἐσωτερικῆς διοργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ συναδὰ τοῖς νόμοις τοῦ Κράτους.

Ἀσκεῖ ἔλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας.

Ἰδρύει καὶ συντηρεῖ θρησκευτικὰ Σχολεῖα, συντάσσει τὰ προγράμματα αὐτῶν καὶ ἐποπτεύει τούτων διὰ τῶν Ἐπισκόπων.

Μεριμνᾷ διὰ τὴν θρησκευτικοεθνικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν.

Ἐπιμελεῖται τοῦ θρησκευτικοῦ κατάρτισμοῦ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ δι' ἐκκλησιαστικῶν κηρυγμάτων, θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν, ὡς καὶ τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν.

Ἄρθρον 7. Οὐδὲν βιβλίον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἄνευ τῆς ἐπισήμου ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς καὶ ἐν τοῖς Σχολείοις πρὸς διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου θρησκείας ἄνευ ἐπισήμου ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Ἄρθρον 8. Τὰ μεταφρασθέντα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία δέον ὅπως ἐλεγχθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑποχρεουμένης ἵνα, ὡς οἶόν τε τάχιον, μεριμνήσῃ διὰ τὴν μετάφρασιν καὶ ἐκδοσιν τῶν ἐλλειπόντων βιβλίων.

Ἄρθρον 9. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιβλέπῃ, ὅπως πᾶν ἔργον ὑπὸ μορφήν δημοσιεύματος, ζωγραφικῆς, θεατρικῆς ἢ κινηματογραφικῆς παραστάσεως, εἴτε δημοσίᾳ διάλεξις, μὴ θίγῃ ἢ προσβάλλῃ τὰ δόγματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὀρθοδόξιας ἢ γενικῶς τὸν κλῆρον καὶ τὰ σύμβολά του, εἰς ἣν δὲ περίπτωσιν θεωρήσει εὐλογον, νὰ αἰτεῖται τὴν παρέμβασιν τῶν ἀρχῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἡ Προεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐγκρίσει τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζει περὶ τῆς ἀπονομῆς τιμητικῆς διακρίσεως εἰς πάντα ἐξυπηρετοῦντα τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἄρθρον 10. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνέρχεται κανονικῶς καὶ αὐτοδικαίως ἅπαξ τοῦ ἔτους. Ἡ 1η Ὀκτωβρίου ὀρίζεται ἀπαρεγκλίτως ὡς ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς

Συνόδου. Αί εργασίαι τῆς Συνόδου διακοῦν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 15 ἡμερῶν καὶ οὐχὶ πλέον τοῦ μηνός.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐν περιπτώσει ἀνάγκης δύναται νὰ συγκαλῆ καὶ ἐκτάκτως τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῇ ἐγκρίσει τῆς πλειονοψηφίας τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἡ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου γίνεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ὅστις καὶ κηρύσσει τὴν λῆξιν αὐτῶν.

Ἄρθρον 11. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τελεῖ ἐν ἀπαρτίᾳ, ἐὰν εἶναι παρόντες τὸ ἥμισυ πλέον ἐνὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς. Πάντοτε ὅμως νόμιμος συνεδρία δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον ἐφ' ὅσον, ἐκτὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, παρίστανται καὶ δύο ἕτερα μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οὗτος ἔχει στερηθῆ τοῦ θρόνου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ ἀρχαιότερου κατὰ τὰ πρεσβεῖα Ἐπισκόπου, εἰς πᾶσαν δ' ἑτέραν περίπτωσιν προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐξουσιοδοτημένου παρὰ τοῦ Προέδρου μετὰ προσδιωρισμένης ἀρμοδιότητος.

Ἄρθρον 12. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας πραγματοποιεῖται δευτέρα συνεδρία, καθ' ἣν, ἂν καὶ πάλιν ὑπάρχη ἰσοψηφία, ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 13. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει Γενικὸν Γραμματέα, διοριζόμενον μετὰ πρότασιν αὐτῆς διὰ διατάγματος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Τὰ προσόντα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καθορίζονται εἰς τὸν Γενικὸν Κανονισμὸν Διοικήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΕΠΙΣΚΟΠΑΙ

Ἄρθρον 14. Ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας διαιρεῖται εἰς τέσσαρας Ἐπισκοπάς:

- α) Ἐπισκοπὴ Κορυτσᾶς, Πρεμετῆς, Βοσκοπόγιας, Λεσκοβικίου καὶ Κολιόνιας.
- β) Ἐπισκοπὴ Δυρραχίου, Τιράνων, Σκόδρας, Καβάγιας, Ἐλβασάν, Σπάτι, Γκόρας, Δόκρας, Πόγραδετς καὶ Ντίμπρας.
- γ) Ἐπισκοπὴ Βερατίου, Αὐλῶνος, Μουζακιᾶς καὶ Κανίνης.
- δ) Ἐπισκοπὴ Ἀργυροκάστρου, Δελβίνου, Δροπόλεως, Πωγωνίου καὶ Χειμάρρας.

Ἐκάστη τῶν Ἐπισκοπῶν τούτων διατηρεῖ τὰ ὄρια, ἅτινα ἔχει σήμερον. Ταῦτα δύναται νὰ τροποποιηθῶσι κατόπιν προτάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως, διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἡ ἑδρα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὀρίζεται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἡ Προεδρία τῆς Ἐκκλησίας παραμένει ἐν Κορυτσᾶ.

Ἐπίσκοποι ἄνευ Ἐπαρχίας δὲν δύναται νὰ εἶναι πλέον τῶν δύο.

Ἄρθρον 15. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἶναι δὲ ἰσόβιος. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐκλεγείς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἐγκριθῆ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ ἐκλέξῃ ἕτερον, τὸν ὁποῖον προτείνει εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς ἐγκρίσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του διὰ τῆς ἐκδόσεως Διατάγματος. Ἀπασαί αἱ ἐνέργειαι σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκλογὴν, πρότασιν καὶ ἀπόρριψιν τηροῦνται ἀπόρρητοι.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐκλέγονται καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

"Αρθρον 16. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος, οί 'Επίσκοποι καὶ οί κατὰ τόπους 'Αρχιερατικοὶ 'Επίτροποι, ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ὡς καὶ οί βοηθοὶ καὶ ἀναπληρωταὶ κληρικοὶ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου καὶ τῶν 'Επισκόπων δέον νὰ εἶναι ἐξ αἵματος καὶ γλώσσης 'Αλβανοὶ καὶ νὰ κέκτληται ἀλβανικὴν ὑπηκοότητα.

"Αρθρον 17. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος καὶ οί χειροτονηθησόμενοι 'Επίσκοποι τῆς 'Αλβανίας, ἐκτὸς τῶν ἐν ἀρθρ. 16 διαλαμβανομένων προσόντων, δέον νὰ κέκτληται καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐπίσης δὲ νὰ εἶναι ἀπόφοιτοι πανεπιστημιακῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

'Εν περιπτώσει ἀδηρίτου ἀνάγκης καὶ διὰ χρονικὴν περίοδον μέχρι πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ δύναται νὰ χειροτονηθῇ 'Επίσκοπος καὶ ὁ κέκτλημένος πτυχίον Πανεπιστημίου νομικῆς ἢ φιλολογίας, εἴτε 'Ορθοδόξου Σεμιναρίου ἰσοτίμου πρὸς Λύκειον.

"Αρθρον 18. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος καὶ οί 'Επίσκοποι πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὑποχρεοῦνται νὰ δώσωσι τὰς κατωτέρω διαβεβαιώσεις, μίαν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ ἑτέραν ἐνώπιον τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου.

'Η διαβεβαίωσις ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἔχει ὡς ἐξῆς: «'Ορκίζομαι καὶ ὑπόσχομαι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς μου (ὡς 'Αρχιεπίσκοπος ἢ 'Επίσκοπος) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ εἶμαι πάντοτε πιστὸς εἰς τὸν Βασιλέα τῶν 'Αλβανῶν, τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Βασιλείου. 'Ομοίως ὑποχρεοῦμαι νὰ ὀρκίσω καὶ πάντα τοὺς κληρικούς, οἵτινες θὰ χειροτονηθῶσιν ὑπ' ἐμοῦ».

'Η διαβεβαίωσις ἐνώπιον τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου ἔχει ὡς ἐξῆς: «'Ορκίζομαι ἐπὶ τῇ ('Αρχιεπισκοπικῇ ἢ 'Επισκοπικῇ) συνειδήσει μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὰ Δόγματα, τοὺς Κανόνας καὶ τοὺς 'Εκκλησιαστικοὺς Κανονισμοὺς, διὰ τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἡ θρησκευτικὴ δογματικὴ ἐνότης καὶ ἀλληλεγγύη μετὰ τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν ἀνα τὴν οἰκουμένην 'Ορθοδόξων Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν».

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

"Αρθρον 19. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος καὶ οί 'Επίσκοποι εἶναι ἰσόβιοι εἰς τὰς 'Επαρχίας των, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων αἵτινες προβλέπονται ἐν τῷ παρόντι Καταστατικῷ.

"Αρθρον 20. Οἱ 'Επίσκοποι δύναται νὰ μετατεθῶσι κατόπιν ἀποφάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἐγκρινομένης διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

"Αρθρον 21. 'Απόλυσις τοῦ 'Αρχιεπισκόπου, τῶν 'Επισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μητροφόρου Οἰκονόμου γίνεται διὰ σοβαρὰ παραπτώματα χαρακτῆρος δογματικοῦ καὶ κανονικοῦ, διὰ κοινὰ ἀδικήματα καὶ δι' ἐκτάκτους αἰτίας.

α) Διὰ σοβαρὰ χαρακτῆρος δογματικοῦ καὶ κανονικοῦ παραπτώματα, οὗτοι δικάζονται ὑπὸ Συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ δώδεκα μελῶν, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, ἐν οἷς πάντα τὰ μέλη τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἐξαιρέσει τοῦ κατηγορουμένου, οἱ τιτουλάριοι 'Επίσκοποι καὶ ὀφφικιοῦχοι κληρικοὶ μέχρι τοῦ ἀνωτέρω καθωρισμένου ἀριθμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἐκλέγει ὁ κατηγορούμενος. 'Η ἀπόφασις ἐκδίδεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ διὰ πλειο-

νοσηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψήφων, ἀφοῦ προηγουμένως ἀκουσθῆ ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου.

β) Διὰ κοινὰ ἀδικήματα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος παύονται, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιβληθεῖσα ποινὴ στερήσεως τῆς ἐλευθερίας ὑπερβαίνει τὸ ἓν ἔτος, ἔστω καὶ ἂν εἰς ταύτην δὲν συμπεριλαμβάνηται ἡ ἀπαγόρευσις ἀσκήσεως δημοσίου λειτουργήματος, ἢ ἐφ' ὅσον καταδικάζονται εἰς εἰρκτὴν εἴτε διὰ ποινῶν ἐπὶ πλαστογραφία, κλοπῇ, ἀπάτῃ, καταχρήσει ἐμπιστοσύνης καὶ ἀποπειρᾶ προσβολῆς τῶν χρηστῶν ἡθῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος αὐτεπαγγέλτως ἀποφασίζει τὴν ἀπόλυσιν.

γ) Δι' ἐκτάκτους αἰτίας, διασαφηνιζομένας εὐθέως εἰς τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ πρόσθεν παραγράφῳ ἀναφερομένων περιπτώσεων, ἀπαλλάσσονται παραχρῆμα τῶν καθηκόντων αὐτῶν διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως Διατάγματος ἀπαλλαγῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπὸ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, οὗτος ἀναπληροῦται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου κατὰ τὰ πρεσβεῖα Ἐπισκόπου, ἐν περιπτώσει δὲ ἀπολύσεως Ἐπισκόπου διὰ Διατάγματος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διορίζει Τοποτηρητὴν.

Προκειμένης τοιαύτης ἀπολύσεως, συνέχεται αὐτοδικαίως (ipso facto) ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἥτις σὺν τῇ ἀποφάσει περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ Ἐπισκόπου ἀπὸ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἀποφασίζει καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἐπισκόπου πρὸς πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Ἐπισκοπῆς.

Ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, οὗτος δικαιούται νὰ λαμβάνῃ μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ πεντακοσίων φράγκων χρυσῶν.

Ὡσαύτως ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως δι' οἰανδήποτε αἰτίαν τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μητροφόρου Οἰκονόμου, οὗτοι λαμβάνουν μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ τριακοσίων φράγκων χρυσῶν.

Ἄρθρον 22. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ἐνεκὰ γρονθίας ἀσθενείας ἢ γήρατος, μὴ ἐπιτρεπόντων εἰς τούτους τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, δικαιούνται νὰ ὑποβάλλωσι κανονικῶς καὶ ἐγγράφως τὴν παραίτησιν των πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἥτις καὶ ἀποφασίζει.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δύναται καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσθένειαν ἢ τὸ γῆρας κατόπιν ἰατρικῆς ἐκθέσεως πέντε ἰατρῶν, δύο ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δύο ὑπὸ τοῦ κρινομένου καὶ ἑνὸς ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὑγιεινῆς.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἢ οἱ Ἐπίσκοποι δὲν ὑποβάλλωσι τὴν παραίτησιν των ἐντὸς δύο ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἰατρικῆς ἐκθέσεως, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διορίζει ἀμέσως βοηθὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀσθενεῖς, διατηροῦν τὸν τίτλον των καὶ μνημονεύονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς ἱερὰς τελετουργίας ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου, οὐδεμίαν ὅμως ἀσκοῦν διοικητικὴν πρᾶξιν, μὴ συμμετέχοντες ἐνεργῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν οἱ ἰατροὶ ἀποφανθῶσι περὶ ἀδυναμίας ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων των, οὗτοι ὑποβάλλουν τὴν παραίτησιν των, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ Γενικοῦ Ταμείου τῆς Ἐκκλησίας μηνιαίαν ἀποζημίωσιν, ὁ μὲν Ἀρχιεπίσκοπος ἑξακοσίων φράγκων χρυσῶν, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τετρακοσίων φράγκων χρυσῶν.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

"Αρθρον 23. 'Ο Αρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι εἰς τὰς Ἐπαρχίας των ἀποτελοῦν τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν καὶ ἀσκοῦν ἅπαντα τὰ καθήκοντα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανονισμῶν καὶ τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ. Οὗτοι ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰς ἀποφάσεις τῆς ὁποίας ἐκτελοῦν συμφώνως τῷ παρόντι Καταστατικῷ.

Διὰ πᾶν παράπτωμα ἢ ἀμέλειαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων εἶναι ὑπόλογοι ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Κατ' Αὐγουστον ἐκάστου ἔτους ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλωσιν ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐπισκοπῆς των. Ἡ ἔκθεσις ἀναγιγνώσκεται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μὴ ὑποβολὴ δὲ ταύτης θεωρεῖται παράβασις καθήκοντος.

"Αρθρον 24. 'Ο Αρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι εἰς τὰς Ἐπαρχίας των, τόσον ἐν τῇ ἑδρᾷ ὅσον καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν, ἀσκοῦν ἅπαντα τὰ καθήκοντα τὰ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς, τελοῦν τὰ ἱερά Μυστήρια, κηρύττουν τὸν θεῖον λόγον, καθαγιάζουν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, ρυθμίζουν καὶ ἐπιτελοῦν τὰς θρησκευτικὰς ἱεροτελεστίας συμφώνως πρὸς τὸ τυπικόν, ἐπιμελοῦνται τοῦ εὐπρεπισμοῦ τῶν ναῶν ὡς καὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἢ ἐγκατάστασις τῶν ὁποίων ἐν τοῖς ναοῖς ἀπαιτεῖ τὴν ἐκ τῶν προτέρων ἔγκρισιν αὐτῶν, μεριμνοῦν διὰ τὰ ἱερά σκεύη καὶ ἄλλα καὶ διὰ πᾶν ὅ,τι χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν ναόν.

"Αρθρον 25. 'Ο Αρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ὑποχρεοῦνται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν αὐτῶν καθηκόντων νὰ περιοδεύωσιν ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Ἐπαρχίαν των.

'Ο Αρχιεπίσκοπος διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν του δύναται τὸ καθήκον τοῦτο νὰ ἀναθέτῃ εἰς τοὺς βοηθοὺς του ἢ ἀναπληρωτὴν του.

"Αρθρον 26. Οὐδεὶς Ἐπίσκοπος δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς Ἐπισκοπῆς του ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἐπίσης δὲν δύναται νὰ παραμένῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἑτέρου Ἐπισκόπου ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως ἐκείνου.

"Αρθρον 27. 'Ο Αρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι διορίζουν τοὺς ἀναπληρωτάς των συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 16 τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ.

"Αρθρον 28. 'Ο Μέγας μιτροφόρος Οἰκονόμος ὑποχρεοῦται εἰς ἐκτέλεσιν πάσης ἀποστολῆς ἀνατιθεμένης αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν καὶ συμμετέχει μὲ ἅπαντα τὰ δικαίωματα τοῦ μέλους.

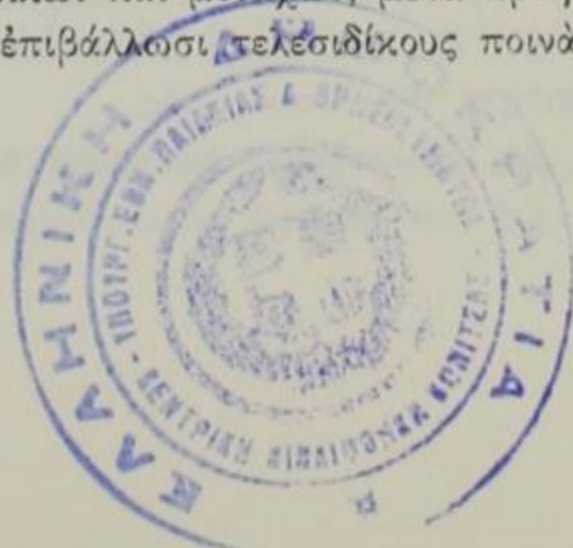
'Εκλείποντος τοῦ Μεγάλου μιτροφόρου Οἰκονόμου, ἡ θέσις δὲν πληροῦται δι' ἑτέρου προσώπου, τὸ δὲ ὄφφικιον τοῦτο καταργεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

"Αρθρον 29. 'Ο Αρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι δι' ἑλαφρὰ ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν, μετὰ προηγουμένην ἀπολογίαν τοῦ κατηγορουμένου, δικαιοῦνται νὰ ἐπιβάλλωσι τελεσιδίκους ποινὰς ἄνευ ἑτέρας διαδικασίας:

α) ἐπίπληξιν·

β) άργίαν μέχρι 15 ήμερών από πάσης εκκλησιαστικής ύπηρεσίας.

Διά τας ούτω επιβαλλομένας ποινάς ό 'Επίσκοπος συντάσσει Πρακτικόν, τó όποϊον τηρεϊται εις τὰ 'Αρχεϊα τής 'Επισκοπής.

"Α ρ θ ρ ο ν 30. 'Εν τή έδρα εκάστης 'Επισκοπής συγκροτεϊται και λειτουργει Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον, τó όποϊον δικάζει δι' εκκλησιαστικά παραπτώματα τούς κληρικούς και μοναχούς, τούς ύπαγομένους εις τήν δικαιοδοσίαν τής 'Επισκοπής ή τούς διαμένοντας έν αύτῃ.

Τó Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον συγκροτεϊται ύπό του 'Επισκόπου, ώς προέδρου, και εκ τεσσάρων ιερέων, ώς μελών. Ούτοι διορίζονται και άπολύονται ύπό του 'Επισκόπου, του διορισμού και τής άπολύσεως αυτών κοινοποιουμένων τή 'Ιερᾷ Συνόδω.

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος και οι 'Επίσκοποι δύνανται να συγκροτήσωσι τó Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον και εκτός τής έδρας τής 'Επαρχίας των.

Αί αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειονοψηφίαν.

Κωλυομένου του 'Αρχιεπισκόπου ή του 'Επισκόπου, τήν θέσιν αυτού καταλαμβάνουν οι κληρικοί άναπληρωταί των.

Τó Συμβούλιον συγκροτεϊται πάντοτε εκ πέντε μελών, συμπληρωμένον έν περιπτώσει άπουσίας τινός έξ αυτών.

"Α ρ θ ρ ο ν 31. Τó Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον δικαούται να επιβάλλη τας ακόλουθους ποινάς:

α) επίπληξιν·

β) άργίαν από πάσης ιεροπραξίας μέχρις ενός έτους·

γ) στέρησιν των άποδοχών μετ' άργίας ή άνευ αυτῆς μέχρις ενός έτους.

Αί ποιναι επιπλήξεως και άργίας μέχρι 40 ήμερών είναι τελεσιδίκαι. Αί λοιπαι ποιναι έφεσιβάλλονται ύπό του κατηγορουμένου ενώπιον του Διαρκούς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου τής έδρας τής 'Εκκλησίας.

Εις περιπτώσιν καθ' ήν κληρικός τις κατηγορεϊται διά βαρύτατον παράπτωμα προκαλούν σκάνδαλον, ο 'Αρχιεπίσκοπος ή ό 'Επίσκοπος δύναται άμέσως να παρεμποδίση τούτον από τήν τέλεσιν ιεροπραξιών, ουχι όμως πλέον των δύο μηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΔΙΑΡΚΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

"Αρθρον 32. 'Εν τή έδρα τής 'Εκκλησίας συγκροτεϊται Διαρκές Πειθαρχικόν Συμβούλιον, άπαρτιζόμενον ύπό του 'Αρχιεπισκόπου, ώς Προέδρου, και τεσσάρων μελών, 'Επισκόπων ή όφφικιούχων κληρικῶν, εκλεγομένων ύπό τής 'Ιερᾷ Συνόδου. Τούτο εκλέγει τέσσαρα άναπληρωματικά μέλη προς άναπλήρωσιν των άπουσιαζόντων μελών αυτού.

'Εφ' όσον ή 'Ιερᾷ Σύνοδος τελει έν λειτουργία, εκτελει αύτη τó έργον του έν λόγω Συμβουλίου.

"Απασαι αί αποφάσεις του Διαρκούς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου λαμβάνονται κατά πλειονοψηφίαν.

"Α ρ θ ρ ο ν 33. Τó Διαρκές Πειθαρχικόν Συμβούλιον δικάζει:

α) 'Ως έφετεϊον, τελεσιδίκως τας έφεσιβαλλομένας αποφάσεις των Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τής 'Επισκοπής.

β) Πρωτοδίκως τὰ βαρέα παραπτώματα, άτινα κατ' άπόφασιν του Πειθαρχικοῦ

Συμβουλίου τῆς Ἐπισκοπῆς ἐπισύρουν ἀνωτέρας ποινὰς τῶν ἐν ἄρθρ. 30 διαλαμβανομένων. Ἐπίσης ἐξετάζει καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ περιπτώσεων ὀριστικῆς καθαιρέσεως.

Αἱ πρωτόδικοι ἀποφάσεις τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ἐφεσιβάλλονται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 34. Ἡ ἐφεσις κατ' ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τῶν Ἐπισκοπῶν, καθὼς καὶ τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ἀσκειῖται ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν καταδικασθέντα. Ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως δεόν νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκδόσεως αὐτῆς.

Ἡ αἴτησις ἐφέσεως ἐγχειρίζεται εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐκδόσαντος τὴν ἀπόφασιν, ὅστις ἐντὸς 15 ἡμερῶν διαβιβάζει ταύτην εἰς τὸ Διαρκές Πειθαρχικὸν Συμβούλιον.

Ἄρθρον 35. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δικάζει:

α) Ὡς ἐφετεῖον τελεσιδίκως ἐπὶ πάσης ἀποφάσεως ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.

β) Τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τὸν Μέγαν μιτροφόρον Οἰκονόμον ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων. Αἱ ὑπὸ τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις περὶ ἀργίας ἐφαρμόζονται ἀμέσως.

Ἄρθρον 36. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ ἐλαφρῶν καὶ βαρέων ἐκκλησιαστικῶν παραπτωμάτων, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μιτροφόρος Οἰκονόμος ἐπὶ βαρέων ἐκκλησιαστικῶν παραπτωμάτων δικάζονται ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου, τοῦ συγκροτουμένου συμφῶνως τῇ α' παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου 21.

Ἄρθρον 37. Ἀπασαὶ καὶ ἀποφάσεις αἱ ἐπισύρουσαι παῦσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μιτροφόρου Οἰκονόμου, ὑποβάλλονται εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς ἔκδοσιν Δικτάτου.

Ἄρθρον 38. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ποινῆς καθαιρέσεως τῶν κληρικῶν γίνεται συμφῶνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, ὁ δὲ καταδικασθεὶς εἰς καθάρεσιν ὑποχρεοῦται νὰ ἀποβάλλῃ τὴν ἱερατικὴν ἀμφίεσιν καὶ πάντα τὰ δικηρικὰ τοῦ ὄφφικίου του, ἄλλως τιμωρεῖται συμφῶνως τῷ ἄρθρῳ 214 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Ἄρθρον 39. Οἱ νοοὶ, αἱ μοναὶ καὶ ἡ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος περιουσία τούτων, ὡς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Κοινοτήτος, εἶναι ἠγγυημένοι ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 40. Οἰκονομικοὶ πόροι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι:

α) τὰ ἔσοδα τῶν νικῶν, μονῶν καὶ τῶν περιουσιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινοτήτος·

β) ἐπιχορήγησις τοῦ Κράτους πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἐκκλησίας·

γ) προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ, ὡς καὶ παντὸς εἴδους δωρεὰ ἢ βοήθεια προσφερομένη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν.

Ἄρθρον 41. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι πασῶν τῶν Ἐπισκοπῶν δικαιοῦνται νὰ συλλέγωσι τὰς συνήθεις προαιρετικὰς εἰσφορὰς πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας

ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων παρ' ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν, κατὰ τὰ καθορισθησόμενα εἰς τὸν Ἐσωτερικὸν Κανονισμόν.

Ἄρθρον 42. Οὐδὲν ἀκίνητον ἐκκλησιαστικὸν ἢ μοναστηριακὸν κτῆμα ἢ ἀνήκον εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Κοινότητα δύναται νὰ ἐκποιηθῇ ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Ἐν ἐναντία περιπτώσει ἡ ἐκποίησις εἶναι ἄκυρος.

Ὁ τρόπος διαχειρίσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, ὡς καὶ τῆς ἐκποιήσεως τῶν κινητῶν περιουσιῶν τῶν ναῶν, τῶν μονῶν καὶ τῶν Ὀρθόδοξων Κοινοτήτων καθορίζεται εἰς τὸν Γενικὸν Κανονισμόν Διοικήσεως.

Ἄρθρον 43. Αἱ Ἀρχαὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὑποχρεοῦνται ὅπως ἐμφανίζωσιν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ἐφ' ὅσον ζητηθῇ, πάντας τοὺς λογαριασμοὺς ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν διαπιστωθῇ κατάχρησις, οἱ καταχρασταὶ εἰσάγονται εἰς δίκην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ τιμωροῦνται συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΜΙΚΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἄρθρον 44. Διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς περιουσίας τῶν ναῶν, τῶν μονῶν, τῶν Ὀρθόδοξων Κοινοτήτων καὶ πάσης δωρεᾶς καὶ εἰσφορᾶς, ὡς καὶ τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως, συγκροτεῖται ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς Ἐκκλησίας Συμβούλιον, καλούμενον Μικτὸν Συμβούλιον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπαρτιζόμενον ἐκ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τεσσάρων λαϊκῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστης Ἐπισκοπῆς.

Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν λαϊκῶν καὶ ἡ ἀρμοδιότης καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν καθορισθήσονται εἰς τὸν Κανονισμόν Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τὰ τέσσαρα λαϊκὰ μέλη ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου.

Ὁ Γενικὸς Κανονισμὸς Διοικήσεως θὰ ἐκπονηθῇ ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, προστιθεμένων καὶ τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν, ἐν δι' ἐκάστην Ἐπισκοπὴν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου. Εἰς τὸν Κανονισμόν θὰ καθορίζωνται οἱ μισθοὶ καὶ αἱ ἀποζημιώσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Ἐπισκόπων, τοῦ Μεγάλου μιτροφόρου Οἰκονόμου, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ὑπαλλήλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, θὰ διατυποῦται δὲ καὶ ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δημογεροντίας καὶ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν.

Ἡ ἐκπόνησις τοῦ Κανονισμοῦ δεόν νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω συγκροτουμένου Μικτοῦ Συμβουλίου ἐντὸς ἐξαμήνου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς διὰ Διατάγματος ἐγκρίσεως τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ.

Ἄρθρον 45. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐπεξεργάζεται καὶ συντάσσει καθ' ἕκαστον ἔτος τὸν προληπτικὸν Προϋπολογισμόν, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης διὰ τὰς προβλεπομένας πράξεις τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 46. Ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία ἢ προσφερομένη εἰς τὰς Ὀρθόδοξους Κοινότητας, τοὺς ναοὺς καὶ τὰς μονὰς δι' ὠρισμένους φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς τελεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐπιμελεῖται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ δωρητοῦ.

Ἄρθρον 47. Παρὰ τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας συνιστᾶται Γενικὸν Ταμεῖον,

εἰς τὸ ὁποῖον εἰσάγονται πάντα κατὰ τὸ ἄρθρ. 40 ἔσοδα τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐνεργοῦνται αἱ πληρωμαὶ συμφώνως τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

"Αρθρον 48. Ἐκαστος τοπικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου συντάσσει τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν δι' ἅπαντα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς περιουσίας τῶν Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων καὶ τῶν ναῶν τῆς δικαιοδοσίας του. Ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος διαβιβάζεται μέχρι τῆς 1ης Αὐγούστου εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπισκοπὴν, ἣτις, συγκεντροῦσα πάντας τοὺς προϋπολογισμοὺς τῆς Ἐπαρχίας, διαβιβάζει τούτους μετὰ τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων εἰς τὸ Κέντρον ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν.

"Αρθρον 49. Δι' ἐκάστην μονὴν συντάσσεται ἴδιος προϋπολογισμὸς, ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν, ἣ ὁποία διαβιβάζει τοῦτον ὁμοῦ μετὰ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν λοιπῶν προϋπολογισμῶν εἰς τὸ Κέντρον πρὸς ἔγκρισιν.

"Αρθρον 50. Τὸ Οἰκονομικὸν ἔτος τῆς Ἐκκλησίας ἀρχεται τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὃ δὲ προληπτικὸς προϋπολογισμὸς διαβιβάζεται εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν πρὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης.

Ὁ γνωμοδοτικὸς προϋπολογισμὸς συντάσσεται ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἔσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Οὗτος ὁμοῦ μετὰ τῶν πλεονασμάτων τῶν ἔσόδων ἀποστέλλεται εἰς ἐκάστην Ἐπισκοπὴν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου.

Τὸ πλεόνασμα τῶν μονῶν ἀποστέλλεται εἰς τὸ Κέντρον καθ' ἑξαμηνίαν.

"Αρθρον 51. Ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς Ἐκκλησίας λειτουργεῖ μόνιμον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, ἀπχρτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τεσσάρων λαϊκῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, τὰ δὲ καθήκοντα αὐτῶν καθορίζονται ἐν τῷ Κανονισμῷ.

"Αρθρον 52. Εἰς τὸ Γενικὸν Ταμεῖον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δὲν δύνανται νὰ κρατῶνται πλέον τῶν τεσσάρων χιλιάδων φράγκων χρυσῶν. Τὸ ἐπὶ πλέον ποσὸν κατατίθεται εἰς μίαν τῶν Ἀλβανικῶν Τραπεζῶν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας, ἣ δὲ ἀνάληψις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

"Αρθρον 53. Ὁ Γενικὸς Κανονισμὸς Διοικήσεως τίθεται ἐν ἰσχύι ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

"Αρθρον 54. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ὑποχρεοῦται καθ' ἐκάστην λειτουργίαν νὰ δέεται ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Στρατοῦ.

"Αρθρον 55. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ δεχθῇ ὑφ' οἰονδήποτε τρόπον δωρεὰν ξένης δυνάμεως, πᾶσα δὲ ἀντίθετος ἐνέργεια συνεπάγεται τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου περὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων.

"Αρθρον 56. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δέον νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν συνθηκῶν ἀπαιτουμένην βελτίωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων.

"Αρθρον 57. Οὐδεὶς κληρικὸς δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον θρησκείαν ἐν Ἀλβανίᾳ, ἂν δὲν εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ διωρισμένος παρ' αὐτῆς.

"Αρθρον 58. Ἄπαντες οἱ ἐν ἄρθρῳ 16 μνημονευόμενοι κληρικοὶ οἱ τελοῦντες

Ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας, ὅφ' ἂς αἱ πιέσεις καὶ αἱ δυσκολίαι ἐνετάθησαν, ὡς π.χ. ἡ συνεχὴς ματαίωσις τῆς ἀπὸ τοῦ 1925 ἀποφασισθείσης ἰδρύσεως Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν Κορυτσᾷ πρὸς μὀρφωσιν τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου κ.ἄ., διεφαίνετο ὅτι θὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ προσπάθειαι ἀνασυνδέσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τούτῳ μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 1929 τοῦ Δημάρχου Κορυτσᾶς Β. Ἀβραάμ, ἐπιτυχῶς διαπραγματευθέντος μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου τὸν ἐπὶ νέων βάσεων διακανονισμόν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Μετὰ τινα χρόνον, τὸν Μάϊον τοῦ 1936, ὁ Βησσαρίων Τζοβάνη, ἀπὸ πολλοῦ μὴ ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην καὶ ἤδη

ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἐφ' ὅσον δὲν κεκτῆνται τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ ἄρθρῳ διαλαμβανόμενα προσόντα, ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ εἶναι ἀποστερημένοι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος.

Ἄρθρον 59. Οὐδεὶς λαϊκὸς ἢ μοναχὸς δύναται νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς ἢ διάκονος ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καθὼς καὶ ὁ μὴ κεκτημένος πτυχίον Ὁρθοδόξου Ἱεροσπουδαστηρίου.

Ἄρθρον 60. Αἱ σχέσεις τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας μετὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως διενεργοῦνται διὰ τοῦ Ἰπουργείου Δικαιοσύνης.

Ἄρθρον 61. Ἐκάστη Ἐπισκοπὴ ἔχει ἰδίαν σφραγίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται τὸ ὄνομα αὐτῆς.

ἈΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 62. Ἐν περιπτώσει ἀποσχίσεως τμήματος ἢ ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ Ἐκκλησίας τινός, οἱ νοαὶ, αἱ μοναὶ καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν παραμένουν εἰς τὴν Αὐτοκεφάλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας.

Ἄρθρον 63. Τὰ ἄρθρα 1, 2 καὶ 3 κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ τροποποιηθῶσιν ἢ καταργηθῶσιν.

Ἄρθρον 64. Τὰ ἄρθρα 10, 14 § α, β, 25, 40, 48, 49, 52 καὶ 60 δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι μετ' ἀπόφασιν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ὁμοῦ μετὰ τοῦ Διαρκοῦς Συμβουλίου.

Αἱ λοιπαὶ διατάξεις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι μετ' ἀπόφασιν ἐτέρου Συνεδρίου.

Τὸ παρὸν Καταστατικὸν ὑποβάλλεται πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν νομικὴν κύρωσιν αὐτοῦ.

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 29ῇ Ἰουνίου 1929

Ὁ Πληρεξούσιος Ἱεράνων

† Ἀρχιεπίσκοπος Βησσαρίων

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἄλλων Πληρεξουσίων.

Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Παναρθοδόξῳ Συνεδρίῳ Κορυτσᾶς

Βασίλ Μπιντόσι

ἀπὸ τῶν πραγμάτων πιεζόμενος, παρητήθη¹, ἀνέλαβε δὲ τὴν διαποίμανσιν τῆς Μητροπόλεως Τιράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας ὃ ἤδη διαποιμάνων τὴν Μητρόπολιν Κορυτσᾶς Χριστοφόρος Κίσσης².

Ὁ Χριστοφόρος, ἀποβλέπων εἰς τὴν τελικὴν ρύθμισιν τῆς ὑφισταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀνωμαλίας, ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων του, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Ἰωσήφ Κέδη ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀλβανίας Ἀχμέτ Ζώγου, κατόπιν δὲ προηγηθειῶν πολυημέρων ἐν Ἀθήναις συνεννοήσεων μετὰ τοῦ ἀποκρισαρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου κατέληξαν εἰς προκαταρκτικὴν «Συμφωνίαν» περὶ εὐλογίας τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ διαλαμβανομένους ὁρους, τὴν ὁποίαν καὶ προσυπέγραψαν. Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς³:

«α) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, μέλος οὖσα τῆς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, συνίσταται ἐκ πάντων τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους διαβιούντων Χριστιανῶν, πρεσβευόντων πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ περιλαμβάνει τέσσαρας ἐκκλησιαστικὰς περιφερείας, ἧτοι 1) Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν, 2) Κορυτσᾶς, 3) Ἀργυροκάστρου, 4) Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης.

β) Ὁ ἐν Τιράνοις ἐδρεύων ἀρχιερεὺς φέρει τὸν τίτλον: Μητροπολίτης Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας, οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς ἀρχιερεῖς φέρουσι τὸν τίτλον ἐπισκόπου μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ἐν ἣ ἡ ἔδρα αὐτῶν.

γ) Εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐκκλησιαστικὰς ἔδρας, μετὰ τὰς κανονικὰς διατυπώσεις, θὰ κατασταθῶσιν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας δι' ἰδιαιτέρας Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως οἱ ἀρμοδίως ὀρισθέντες, ἧτοι εἰς μὲν τὴν Μητρόπολιν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χριστοφόρος Κίσσης, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κορυτσᾶς ὁ ὀσιώτατος μοναχὸς Εὐλόγιος Κουρίλας,

1. Ὡς λόγοι τῆς παραιτήσεως, τῆς ὁποίας τὸ κείμενον εὔρηται δημοσιευμένον ἐν «Albënia» Τιράνων τῆς 28-29 Μαΐου 1936, προὐβλήθησαν: α) ἡ ἐπιθυμία τοῦ Βησσαρίωνος, ὅπως διὰ τῆς ἀποχωρήσεώς του συμβάλῃ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως· β) τεχνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι· γ) ἡ ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο, ὅπως μετὰ ἑπτὰ ἔτη, καθ' ἃ προήδρευσε καὶ ἐπώπτευσε τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας, τύχῃ σχετικῆς ἀναπαύσεως. Πρβλ. καὶ Γ. Τασοῦδη, μν. ἔργον, σελ. 90, 93.

2. Περὶ τῆς διεθνῶς ἀποδοθείσης σημασίας τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας βλ. ἄρθρα τῶν ἡμερησίων «Temps» Παρισίων τῆς 2-6-1936, «Azik Söz» Κωνσταντινουπόλεως τῆς 5-6-1936, «Church Times» τῆς 29-8-1936, ἐν Γ. Τασοῦδη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 89-98.

3. Βλ. ἐν Γ. Τασοῦδη, αὐτόθι, σελ. 63-64.

εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἀργυροκάστρου ὁ ἱερολογιώτατος Παντελῆς Κοτόκος καὶ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης ὁ Ἀγαθάγγελος Τσάμπσης, ἀφοῦ προηγουμένως δι' αἰτήσεως συγγνώμης ἄρη ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῶ καθαίρεισιν.

δ) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας θὰ διοικῆται συμφώνως πρὸς τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

ε) Εἰς τὴν οὕτω συγκροτούμενην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Πολιτεία θὰ ἐπιτρέψῃ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ζωῆς, ἧς ἐν στοιχείον εἶναι καὶ ἡ ἴδρυσις μορφωτικῶν θρησκευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ ἱερατικῶν σχολῶν.

ς) Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία παραιτεῖται πάσης διὰ τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ἰ. Σταυροπηγιακὰς μονὰς ἀποζημιώσεως, ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα αἱ Σταυροπηγιακαὶ αὗται μοναὶ διατηρηθῶσιν ἄθικτοι, αἱ δὲ περιουσίαι αὐτῶν καὶ τὰ ἐκ τούτων εἰσοδήματα διατίθενται ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ζ) Ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις ταύτας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ χειραφετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀλβανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ θὰ εὐλογήσῃ τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς ὑπὸ τοὺς εἰς τοὺς Τόμους τῆς χειραφετήσεως συνήθεις ὄρους.

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τὸ παρὸν προκαταρκτικὸν συμφωνον, ᾧ θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ὀριστικὴ μετὰ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν μνημονευθέντων ἀντιπροσώπων τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος συμφωνία».

Ἐν συνεχείᾳ καὶ περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ 1937 μετέβησαν εἰς Φανάριον καὶ προέβησαν μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ὀρισθείσης πρὸς τοῦτο ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Δέρκων Ἰωακείμ καὶ Ἡλιουπόλεως Γενναδίου εἰς ὀριστικὴν κατ' ἄρθρον διατύπωσιν καὶ ἐπισφράγισιν τῆς ἐν εἴρηται «Συμφωνίας»¹, ἀμφοτέρωθεν ἐν Φαναρίῳ ὑπογραφείσης² τὴν 3ην Ἀπριλίου 1937.

Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς «Συμφωνίας», ταύτης, Συνοδικῆ ἀποφάσει, διὰ τῶν ἀπὸ 30 Μαρτίου 1937 ἰδίων Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Πράξεων μετωνομάσθησαν αἱ ἐν Ἀλβανίᾳ Μητροπόλεις τοῦ Θρόνου, ἡ μὲν Δυρραχίου εἰς Μητρόπολιν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν, αἱ δὲ Μητροπόλεις Κορυτσᾶς καὶ Βελεγράδων εἰς Ἐπισκοπὰς Κορυτσᾶς καὶ Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης, καὶ ἀνεδείχθη, μετ' ἀπόσπασιν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, εἰς ἰδίαν Ἐπισκοπὴν τὸ τμήμα Ἀργυροκάστρου, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐπισκοπὴ Ἀργυροκάστρου. Αἱ οὕτως συγκροτηθεῖσαι Ἐπαρχίαι συνεπληρώθησαν εὐθύς δι' ἐκλογῆς ὡς Μητροπολίτου Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν τοῦ ἀπὸ Ἐπισκόπου Συνάδων Χριστοφόρου, Ἐπισκόπου Κορυτσᾶς τοῦ Λαυριώτου μοναχοῦ Εὐλο-

1. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, μὴ διασωθὲν ἀτυχῶς αὐτούσιον, μᾶλλον ἐνεκα τῆς ἐπισυμβάσης πυρκαϊᾶς, φαίνεται ὅτι δὲν ἀφίσταται τῆς ἐν τοῖς πρόσθεν καταχωρισθείσης προκαταρκτικῆς «Συμφωνίας».

2. «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 104, 108 ἐξ.

γίου Κουρίλα καὶ Ἐπισκόπου Ἀργυροκάστρου τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Παντελεήμονος Κοτόκου, τῆς χειροτονίας τῶν δύο τελευταίων τελεσθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης κατεστάθη διὰ κανονικῶν ψήφων ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος Τσάμτσης ὁ ἀπὸ Αὐλωνείας, ὡς ψιλονύμως ἐπιτλοφορήθη, ἀρθείσης, ἐπιεικεία τῆς Ἐκκλησίας, κατόπιν τῆς ἀπὸ 10ης Μαρτίου 1937 αἰτήσεως συγγνώμης, τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ καὶ ἀναγνωρισθείσης τῆς εἰς Ἐπίσκοπον ἀντικανονικῆς χειροτονίας του, ὅπερ ἐγένετο, ὡσαύτως κατόπιν ὑποβολῆς αἰτήσεως συγγνώμης, καὶ διὰ τὸν ἐν καθαιρέσει τελοῦντα Ἄτ Βασίλη Μάρκου, ὅστις, ἀρθείσης τῆς καθαιρέσεως, ἐπανεφέρθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου¹.

Μετὰ τὴν τῶν ἀνωτέρω συντέλεσιν, τὴν 12ην Ἀπριλίου 1937 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰσηγουμένου τοῦ Πατριάρχου Βενιαμὶν Α΄, ἠύλόγησε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, περὶ ἧς ὠρίζετο, ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς τελῆ, ἀνεξάρτητος ὡς πρὸς τὴν διοργάνωσιν καὶ διοίκησιν αὐτῆς, ὑπὸ Ἱερὰν Σύνοδον, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε «Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας», ἀναδειχθέντος εἰς Ἀρχιεπίσκοπον, ἐρχομένη κατὰ τάξιν μετὰ τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Πολωνίας. Ἀκολουθῶς ἐν ἐπὶ τούτῳ ἐπισήμῳ συνελεύσει ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθ' ἣν παρίστατο καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἀλβανίας Ἀσὰρ Τζατζούλης, ἐγένετο ἡ ἀναγγελία τῆς, ὡς εἴρηται, Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἀποφάσεως πρὸς τοὺς Ἱεράρχας καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἀρτισυστάτου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἀναγνωρισθέντος ἅμα καὶ ὑπογραφέντος τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, ὅστις καὶ ἐπεδόθη τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Χριστοφόρῳ. Ἴδου ὁ Τόμος, ὁ ἀποτελῶν τὸ θεμελιῶδες κείμενον τῆς Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας².

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ

*Περὶ εὐλογίας τοῦ Αὐτοκεφάλου
τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.*

Ἀριθ. πρωτ. 609

† Βενιαμὶν ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὴν ἐνυπάρχουσαν πρόνοιαν καὶ περιποίησιν ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, οἷα φιλόστοργος Μήτηρ, ἀδιαλείπτως πρὸς τὸ τῶν εὐσεβῶν ἄθροισμα

1. Βλ. «Ὀρθοδοξία» 1937, σελ. 109.

2. Βλ. τοῦτον ἐν «Ὀρθοδοξία» 1937, σελ. 111-113.

ἐνδεικνυμένη, οὐ διαλείπει τοῖς προσήκουσιν ἐκάστοτε τῷ καιρῷ καὶ τῷ τόπῳ ἀντιληπτικοῖς τρόποις καὶ δαφιλεστέραις δέ, ἐπὰν δεήσῃ, ταῖς ἀπ' αὐτῆς δωρεαῖς πρὸς τὴν τῶν ἀναφαινομένων ἀναγκῶν θεραπείαν τὸ τῆς ἱερᾶς μερίμνης καθῆκον ἐπιτελοῦσα, ὥστε ἀπρόσκοπον πάντοτε γίνεσθαι κατ' αὐτοὺς τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὴν οἰκονομίαν καὶ μείζονα τὴν ἐν Κυρίῳ καρποφορίαν, ἣτις ἐστὶ δῆπου τὸ τέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μερίμνης καὶ διακυβερνήσεως.

Οὕτω δὴ καὶ νῦν, ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ παρὰ Θεοῦ εὐλογηθέντι νεαρῷ Ἀλβανικῷ Κράτει εὐσεβεῖς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπετάθησαν πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὑφ' οὗ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην ἀπ' αἰώνων ὡς τιμίαν παρακαταθήκην περιείποντο καὶ χάριτι Χριστοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ μένοντες διεσώζοντο, καὶ θαυροῦντως πρὸς αὐτὴν ὡς μητέρα φιλόστοργον τὰς παρούσας αὐτῶν ἐξέθεντο ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας καὶ θερμὴν ὑπέβαλον εὐχὴν καὶ αἰτήσιν περὶ εὐλογίας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῆς περιοχῆς εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ καὶ αὐτοκέφαλον ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν, ὡς μόνης τῆς τοιαύτης συγκροτήσεως ὑπὸ τὰς νέας αὐτῶν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων συνθήκας δυναμένης καλῶς πρὸς τὴν καλὴν οἰκονομίαν καὶ διεξαγωγὴν τῶν κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπιτελεῖν καὶ τὴν εὐσταθῆ αὐτῶν πρόοδον ἐν τῇ ὅλῃ προόδῳ τοῦ εὐλογημένου Ἀλβανικοῦ Κράτους ἀσφαλίζειν καὶ ἐμπεδοῦν, αὐτὸ δὲ τὸ Θεοφροῦνητον Ἀλβανικὸν Κράτος ἀξιοχρέως περὶ τῆς ἐν παντὶ ἀκωλύτου καὶ ἐλευθέρως προκοπῆς τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολιτῶν προνοοῦμενον, τῇ ἐν αὐτῷ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἐβεβαιώσατο, ἡ Μεταστάσις ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μετὰ φιλοστόργου πρὸς τὴν υἱικὴν ταύτην αἰτήσιν προσοχῆς ἀποβλέπωντες καὶ τὰς τῶν ἱερῶν κανόνων διατάξεις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ προᾶξιν ὀδηγόν ἔχοντες, ἔγνωμεν εὐμενῶς τὸ πρὸς ἡμᾶς αἶτημα τοῦτο τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ἀγαπητῶν ἡμῖν κατὰ πνεῦμα υἱῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ἀποδέξασθαι καὶ τὴν παρ' ἡμῶν χορηγήσαι εὐλογίαν καὶ κύρωσιν πρὸς τὴν ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον ὀργάνωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων αὐτῶν.

Ὅθεν καὶ συνοδικῶς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμενοι, ὀρίζομεν καὶ ἀνακηρύττομεν ἐν ὥραις αἰσίαις, ὅπως αἱ ἐν τῷ Θεοσώστῳ Ἀλβανικῷ Κράτει περιλαμβανόμεναι ὀρθόδοξοι Ἐπαρχίαι τε καὶ κοινότητες πᾶσαι ὑπάρχουσιν ἐφεξῆς συνηνωμέναι καὶ συγκεκροτημέναι εἰς μίαν αὐτοτελῆ καὶ αὐτοκέφαλον ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν («Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία Ἀλβανίας»), ἡ Ἐκκλησία δὲ αὕτη πνευματικὴ ἡμῶν ἀδελφὴ ὑπάρχουσα, διέπη καὶ διοικῆ ἐφεξῆς τὰ ἑαυτῆς ἀνεξαρτήτως καὶ αὐτοκεφάλως, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα καὶ τῶν λοιπῶν Ἀγίων Ὁρ-

θοδόξων Ἀὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς ὑπερτάτην ἑαυτῆς διοικητικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἔχουσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἐκ τῶν κανονικῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξων Ἀρχιερέων ἀπαρτιζομένην Ἱερὰν Σύνοδον, Πρόεδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας.

Πρὸς τήρησιν δὲ καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ οὕτω τῆς ἱερᾶς κανονικῆς ἐνότητος μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἀὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἔχει τὸ καθῆκον ὁ ἐκάστοτε Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, ὅπως ἀναγγέλλῃ, κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνάρρησιν αὐτοῦ δι' ἐνθρονιστηρίων Γραμμάτων τῇ καθ' ἡμᾶς τε Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς Ὀρθόδοξοις Ἀὐτοκεφάλαις Ἐκκλησίαις καὶ τὴν νενομισμένην παρέχῃ ἐπὶ τούτῳ ὁμολογίαν καὶ διαβεβαίωσιν περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς πεπιστωμένης αὐτῷ Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀπαρασφαλοῦς τηρήσεως τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ εὐσεβείας καὶ πάντων ὅσα οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ τάξις τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διακελεύονται, καὶ ὅπως μητρονεύῃ, κατὰ τὴν τάξιν, ἐν τοῖς διπτύχοις τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Σεβασμιωτάτων Προέδρων τῶν Ἁγίων Ὀρθοδόξων Ἀὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Οὐρίζομεν ἅμα, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ἀλβανίᾳ ἀδελφὴ Ἁγία Ἀὐτοκέφαλος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία λαμβάνῃ τὸ Ἅγιον Μῦρον παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως συνίσταμεν, ὅπως, προκειμένου περὶ ζητημάτων ἢ ἀποριῶν γενικωτέρας ἐκκλησιαστικῆς φύσεως ἢ ἐξερχομένων τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπὶ μέρους Ἀὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας ἀπευθύνηται πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτον Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, δι' οὗ ἡ κοινωνία μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ζητῇ οὕτω τὴν ἐγκύριον τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν γνώμην καὶ ἀντίληψιν.

Ταῦτα οὖν οὕτω δόξαντα καὶ συνοδικῶς ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὴν τακτικὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 12 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἀποφασισθέντα καὶ κυρωθέντα, βεβαιουῦμεν πρὸς μόνιμον παραφυλακὴν καὶ διὰ τοῦ παρόντος Πατριαρχικοῦ ἡμῶν καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, καταστρωθέντος καὶ ὑπογραφέντος ἐν τῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαραλλάκτῳ ἀπολυθέντος καὶ σταλέντος καὶ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, τῷ ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ ἡμῖν ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρίῳ Χριστοφόρῳ, τῷ Προέδρῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἀὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Κύριος δὲ ὁ Θεός, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ πρώτου καὶ Μεγάλου Ἀρχιερέως καὶ Ποιμένος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, στηρίζοι ἑσσεὶ τὴν οὕτως

ἐπ' αἰσίοις συστᾶσαν ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Ἀυτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας καὶ αὐξοὶ καὶ προάγοι τὰ κατ' αὐτὴν τῇ χάριτι καὶ εὐλογίᾳ Αὐτοῦ, εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ ὀνόματος καὶ ὠφέλειαν τοῦ κατ' αὐτὴν εὐσεβοῦς πληρώματος, χαρὰν δὲ ἅμα καὶ πασῶν τῶν ἁγίων Ἀδελφῶν Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, ἀλλ᾽ κατὰ μῆνα Ἀπριλίον (ιβ'). Ἐπινεμήσεως Ε'.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βενιαμίν, ἀποφαίνεται.

† Ὁ Χαλκηδόνος Μάξιμος

† Ὁ Δέρκων Ἰωακεῖμ

† Ὁ Προύσης Πολύκαρπος

† Ὁ Πριγκηποννήσων Θωμάς

† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας Γερμανός

† Ὁ Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος

† Ὁ Θεοδορουπόλεως Λεόντιος

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος

† Ὁ Χριστουπόλεως Μελέτιος

† Ὁ Λαοδικείας Δωρόθεος

† Ὁ Αἴνου Γερμανός

Ἐπὶ τῇ, ὡς εἴρηται, εὐλογίᾳ τοῦ Ἀυτοκεφάλου ἀντηλλάγησαν εὐφρόσυνα τηλεγραφήματα μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἀλβανῶν Ἀχμέτ Ζώγου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως Κῶτσο Κώττα, ἀφ' ἑτέρου, ἀνηγγέλθη δὲ τοῦτο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 618 καὶ ἀπὸ 12ης Ἀπριλίου 1937 Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος πρὸς τὸ ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθόδοξον πλήρωμα, ὡς καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 636 καὶ ἀπὸ 19ης Ἀπριλίου 1937 Πατριαρχικοῦ Γράμματος πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ Προέδρους τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν²⁷. Οὕτως ἐτέθη τέρμα εἰς μίαν λίαν ὀδυνηρὰν φάσιν τῆς ζωῆς τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας καὶ ἐνεκαινιάσθη νέα περίοδος, τὴν ὁποίαν μετ' ἐκδήλου χαρᾶς ἐχαιρέτησε σύμπαν τὸ Ὁρθόδοξον πλήρωμα, γεγονός ὃπερ μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχεν ἡ ἀρτισύστατος Ἱερά Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ὁπόθεν αὕτη, ἐπιστρέφουσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, διῆλθε μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτῆς τῇ 5ῃ Μαΐου 1937, Κυριακῇ τῶν Βαίων, εἰς Τίρανα, ἔνθα καὶ ἐτελέσθη πανηγυρική Δοξολογία ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ²⁸.

Ταῦτοχρόνως σχεδὸν καὶ ὁ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην

27. Βλ. ταῦτα ἐν «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 113-118.

28. Σχετικὸν Γράμμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Χριστοφόρου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βενιαμίν καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἀπαντητικὸν βλ. ἐν «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 157-159.

περιπέτειαν συνεργήσας καὶ ἐν καθαιρέσει τελῶν Βησσαρίων Τζοβάνη ὑπέβαλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὴν ἀπὸ 16ης Ἀπριλίου 1937 αἴτησιν συγγνώμης πρὸς ἄρσιν τῆς καθαιρέσεως, σὺν τῇ διαβεβαίωσει, ὅτι «οὐδένα ἔχει σκοπὸν ὅπως ἀναλάβῃ ἐκκλησιαστικὴν τινὰ ὑπηρεσίαν ἐν Ἀλβανίᾳ, οὔτε ἄλλην τινὰ ἰδιοτέλειαν». Κατόπιν τούτου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἤρε τὴν καθαίρεσιν, ἀποκλεισθέντος ὁμως «ἀναντιρρήτως» διὰ τῆς σχετικῆς Πατριαρχικῆς ἀποφάσεως «τοῦ φέρειν τοῦτον τὸν τίτλον τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας» καὶ ἐπαφθείσης «τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπονεμητέου τῷ διαληφθέντι ἀρχιερεῖ τίτλου» τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας¹.

Τὸ ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δημιουργηθὲν ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς καὶ ἡ κανονικὴ αὐτοῦ σχέσις μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διετηρήθησαν ἐπὶ τι διάστημα, καίτοι οὐχὶ ἄνευ δυσκολιῶν, ἀδιατάρακτα. Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ἐπελθούσας πολιτικὰς μεταβολὰς, τὸν ἐπακολουθήσαντα Β΄ Παγκόσμιον Πόλεμον, τὴν ἐν συνεχείᾳ ἰταλικὴν κηδεμονίαν καὶ εἶτα τὴν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου καθεστωτικὴν ἀλλαγὴν, ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη, τῆς Ἀλβανικῆς κομμουνιστικῆς ἡγεσίας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ρωσικῆς ἐπιρροῆς ἐπιχειρησάσης τὴν κρατικοποίησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Μόσχας. Ὑπὸ τὰς ἤδη διαμορφουμένας συνθήκας οἱ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων Κορυτσᾶς Εὐλόγιος τῷ 1938 καὶ Ἀργυροκάστρου Παντελεήμων τῷ 1941 ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν καὶ τῆς Χώρας, ἐνῶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστοφόρος, ἐκθρονισθεὶς «δι' ἐπιζήμιον εἰς τὴν Ἀλβανικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δραστηριότητα», ὁ εἰς Ἐπίσκοπον Βελεγράδων κατασταθεὶς τῷ 1942 Βησσαρίων, ὡς καὶ ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Χριστοφόρου Ἀπολλωνίας Εἰρηναῖος Μπανούσης ὑπεχρεώθησαν εἰς ἰσόβιον ἀναγκαστικὸν περιορισμὸν. Κατόπιν τούτων καὶ ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἀνανεωθῶσι τὰ ἀρχιερατικὰ στελέχη διὰ προσώπων προσκειμένων εἰς τὸ κυβερνῶν καθεστῶς, ὁ ἐξ Ἐρσέκας ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου προαχθεὶς εἰς Ἐπίσκοπον Κορυτσᾶς καὶ ὡς ἀναπληρωτῆς ἐκείνου εἶτα ἀναλαβὼν Παΐσιος (Πάσκο) Βοντίτσα κατεστάθη αὐθαιρέτως τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1949 Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, ὅστις καὶ προέβη εἰς χειροτονίας τῶν ἐξῆς ἐπίσης ἀντικανονικῶς ἀναδειχθέντων νέων Ἐπισκόπων: τοῦ ἐκ Χειμάρρας Ἐληνος τὴν καταγωγὴν πρεσβυτέρου Φωτίου Ντούνη, λαβόντος τὸ ὄνομα Φιλόθεος, εἰς Ἐπίσκοπον Κορυτσᾶς, τοῦ ἐκ Πόγραδετς Δαμιανοῦ Κοκονέσση εἰς Ἐπίσκοπον Ἀργυροκάστρου, τοῦ ἐκ Τιράνων Δανιὴλ Τσούλη, λαβόντος τὸ ὄνομα Κύριλλος, εἰς Ἐπίσκοπον Βελεγράδων, καὶ τοῦ ἐκ Χοτίστης Κορυ-

1. Τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλληλογραφίαν καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα βλ. ἐν Γ. Τασοῦδη, μν. ἔργ., σελ. 77-78.

τσᾶς Λαυριώτου μοναχοῦ Σωφρονίου εἰς Βοηθὸν Ἐπίσκοπον¹. Οὕτω μέχρι τοῦ 1951, ἀνατραπείσης τῆς κανονικῆς τάξεως, ἀνενεώθη ὁλόκληρος ἡ Ἀλβανικὴ Ἱεραρχία, ἣτις, καθεστωτικῇ ὅπωςδήποτε ἐπιταγῇ, ἐκυβέρνησα ἔκτοτε τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ἡ κοινωνία μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἶχεν ἐκ τούτου διακοπῇ.

Συγχρόνως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 743 καὶ ἀπὸ 26-11-1949 Διάταγμα περὶ τῶν Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδημεύθη καὶ ἐκρατικοποιήθη ἅπασα ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος ἐκκλησιαστικὴ καὶ μοναστηριακὴ περιουσία, καθίστατο δὲ ἐπὶ μᾶλλον περιοριστικὸς ὁ ἐπὶ πάντων ἔλεγχος τοῦ κράτους. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ κατηρτίσθη νέος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἣτις, κατὰ τὸ ἄρθρον 1, συνίσταται «ἐκ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων τῶν κατοικούντων ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀλβανῶν τῶν κατοικούντων ἐκτὸς τῆς Πατρίδος», τὸν ὁποῖον ἐψήφισε τὸ ἐν Τιράνοις συνελθὸν τῇ 5-10 Φεβρουαρίου 1950 Γ' Κληρικολαϊκὸν Συνέδριον καὶ ἐκύρωσεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1065 καὶ ἀπὸ 21-6-1950 Διατάγματος, ἐμφαντικῶς τοποθετουμένης τῆς Ἐκκλησίας εἰς θέσιν ὑπηρετικῆν τῶν πολιτειακῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων.

Ἡ ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Παῖσιον Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἐπεχείρησεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν διακοπὴν τῶν πνευματικῶν δεσμῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ Παῖσιον ἀποστείλαντος τὸ ἐπὶ τῇ ἐνθρονίσει αὐτοῦ εἰθισμένον «Εἰρηνικὸν» Γράμμα πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἦτο φυσικὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Φαναρίου καὶ τὴν ἐπὶ μᾶλλον ψύχρανσιν τῶν σχέσεων μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν². Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν πραγμάτων ὁ Πατριάρχης Μόσχας Ἀλέξιος κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεσχέθη, ὅπως συστήσῃ εἰς τὸν Παῖσιον νὰ ἀποστείλῃ, ἔστω καὶ τοσοῦτω καθυστερημένως, Εἰρηνικὸν Γράμμα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὸν ὁποῖον καὶ παρεκάλεσε νὰ τὸ δεχθῇ. Τὰ μεσολαβήσαντα ὅμως πολιτικὰ γεγονότα εἰς τὰς σχέσεις Ρωσίας καὶ Ἀλβανίας δὲν παρέσχον τὴν δυνατότητα συνεχίσεως ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου Μόσχας τῶν σχετικῶν ἐνεργειῶν.

Θανόντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Παῖσιου μετὰ μακροχρόνιον ἀσθένειαν,

1. Ἀργυροκάστρου Παντελεήμων (Κοτόκος), ἐν «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», Ἀθῆναι, τόμ. Β', στ. 27.

2. Μεθ. Φούγια (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταϊνος» 1956, σελ. 24-26. Φ. Οἰκονόμου, μν. ἔργ., σελ. 76, ἐνθα καὶ τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν 1950, μερίμνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς Ἐπισκόπου τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀλβανοφώνων Ὁρθοδόξων τοῦ Λεύκης Μάρκου Λίπα, ὑπαγομένου ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς.

ἀρχομένου τοῦ 1966 Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας ἐξελέγη ὁ ἀπὸ Ἀργυροκάστρου (1950) Δαμιανός, ἀνήκων εἰς τὴν παλαιότεραν γενεὰν τοῦ ἀλβανικοῦ κλήρου, μετεκπαιδευθεὶς εἰς Σεμινάριον ἐν Ἰασιῶ τῆς Ρουμανίας, ὅστις ἀφῆκεν ἐνωρὶς νὰ διαφανῇ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἐκτοτε ὁμως τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ πολιτικὰ πράγματα ἔλαβον ἄλλην τροπὴν. Τὴν ρωσικὴν ἐπιρροὴν διεδέχθη ἡ κινεζικὴ τοιαύτη, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας ἡ Ἀλβανία εἰς τὸ Ε΄ Συνέδριον τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1967 μετὰ καυχήσεως διεκήρυξεν, ὅτι εἶναι «τὸ πρῶτον ἀθεϊστικὸν κράτος εἰς τὸν κόσμον». Κατόπιν τούτου ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4337 καὶ ἀπὸ 13-11-1967 Διάταγμα τοῦ Προεδρείου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας*, διὰ τοῦ ὁποίου «ἀ τ ο ν ε ἰ ἡ ἰ σ χ ύ ς», μετὰξὺ καὶ

* Τὸ ἐν λόγῳ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθὲν Διάταγμα ἔχει οὕτω:

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

22 Νοεμβρίου

Ἀριθ. 12

Ἔτος 1967

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἀτονίας τῆς ἰσχύος ἐνίων Διαταγμάτων.

Βάσει τοῦ ἀρθροῦ 58, ἐδάφ. θ, τοῦ Συντάγματος·

Προτάσει τῆς Κυβερνήσεως·

ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ἀπεφάσισεν

Ἄρθρον 1.

Τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθμ. 743 καὶ ἀπὸ 26-11-1949 «Περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 3660 καὶ ἀπὸ 10.4.1963 τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1064 καὶ ἀπὸ 4. 5. 1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἀλβανικῆς Μουσουλμανικῆς Κοινότητος»· τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1065 καὶ ἀπὸ 4.5.1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας»· τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1066 καὶ ἀπὸ 4.5.1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Κοινότητος τῶν Ἀλβανῶν Μπεκτασίδων»· τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1322 καὶ ἀπὸ 30.7.1951 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας», ἀτонеῖ ἡ ἰσχύς.

Ἄρθρον 2.

Τὸ παρὸν Διάταγμα τίθεται ἐν ἰσχύι αὐθωρεῖ.

Τίρανα, τῆ 13 Νοεμβρίου 1967

Ἀριθ. Διατάγματος 4337

ΔΙΑ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Μπιλμπιλ Κλόσι

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Χατζῆ Λέσι

ἄλλων, τοῦ ἐγκρίνοντος τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διατάγματος καὶ τῶν προγενεστέρων ἐν σχέσει πρὸς τὰς Θρησκευτικὰς Κοινότητας Διαταγμάτων. Ἐπηκολούθησαν κατασχέσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιουσιῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας καὶ δόγματος, ἀποσχηματισμός τῶν ἱερέων, φυλακίσεις καὶ μαρτύρια τῶν ἀνυποτάκτων, πυρπολήσεις ναῶν, τεμενῶν κ.λ.π. ἡ μεταλλαγή τῆς χρήσεως αὐτῶν ἢ ἀφροντίς ἐγκατάλειψις τούτων εἰς τὴν καταλυτικὴν φθορὰν τοῦ χρόνου, ἤρχισε δὲ διὰ παντὸς μέσου, τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου, ἀθεϊστικῶν βιβλίων, τινὰ τῶν ὁποίων μετεφράζοντο εὐθύς καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν διὰ τοὺς ἑλληνοφώνους Ἀλβανούς¹, διὰ τῶν σχολείων, ἀλλὰ καὶ τῶν συλλογικῶν ὀργανώσεων, ἔντονος ἐκστρατεία κατὰ τῆς θρησκείας καὶ πάσης θεϊστικῆς ἰδέας. Ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται, ποιμένες καὶ ποιμνίου ὠδηγοῦντο ἐν σιγῇ τάφου εἰς ἓνα νέον Γολγοθᾶν². Τὸν δρόμον τοῦτον ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δαμιανός, ὅστις, ἀρνηθεὶς νὰ υἱοθετήσῃ τὴν τοιαύτην τακτικὴν, ἐνεκλείσθη εὐθύς τῷ 1967 εἰς τὰς φυλακάς, ἐνθα καὶ ἀπέθανε κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1973 εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἐτῶν.

Ἐκτοτε οὐδὲν στοιχεῖον ὑπάρχει περὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, παντὸς λειψάνου ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἀγόμενου μεθοδικῶς εἰς ἀφανισμόν³, κατὰ τὸ φαινόμενον, καθ' ὅσον ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει, εἰς πόσων κρυπτοχριστιανῶν τὰς καρδίας ἐξακολουθεῖ παρὰ πᾶσαν δοκιμασίαν νὰ ζῆ ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του, ὅπερ, καίτοι παρῆλθεν ἤδη δεκαετία σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἀλβανίας ὡς τοῦ «πρώτου ἐν τῷ κόσμῳ ἀθεϊστικοῦ κράτους»⁴ ἐμολογεῖται καὶ ὑπὸ ἐπιχωρίων παραγόντων. Οὕτως, ἡ εἰς Τίρανα ἐκδιδόμενη επίσημος κυβερνητικὴ ἔφημερίς «Zeri i Popullit» πρὸ ἑνὸς μόλις ἔτους ἀνέγραφεν¹, ὅτι ἐν Ἀλβανίᾳ «ἡ θρησκευτικὴ πίστις δὲν ἐξέλιπεν... Ἐλεν θέρως εἰς τινὰς περιοχάς, λαθραίως εἰς ἄλλας, ὑπὸ νέους τύπους καὶ παλαιούς. τὰ θρησκευτικὰ ἴχνη παραμένουν ζωηρά». Αἱ ἑορταὶ τῶν Ἁγίων τιμῶνται εἰσέτι εἰς πόλεις τοῦ Ὁρθοδόξου νοτίου διαμερίσματος τῆς χώρας, ἐνθα, ὡς γνωστόν, διαβιοῦν ἐναπομείναντες Ἕλληνες βορειοηπειρῶται, προσκυνήματα τελοῦνται κρυφίως εἰς τοποθεσίας, ἐνθα πρότερον ὑπῆρχον ναοί, πιστοὶ ἐπισκέπτονται τοὺς ἱεροὺς χώρους εἰς πόλεις τῆς τέως Ρωμαιοκαθολικῆς βορείου

1. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν τὰ βιβλία: «Κατηγοροῦμε τὴ θρησκεία» τοῦ Χουλουσί Χάκο, τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφορήθη τῷ 1969 εἰς τὸ Ἀργυρόκαστρον, καὶ «Οἱ ζημίαι ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς καὶ γιορτῆς» τοῦ Σοτίρ Μίλκα.

2. Σχετικῶς καὶ μᾶλλον ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν βλ. T. B e e s o n, Discretion and valour. Religions conditions in Russia and Eastern Europe, London 1974. Ἐπίσης D o n Z e f S h e s t a n i, ἐν «Flamuri», ἀλβανικῆ ἔφημερίδι ἐκδιδομένη Ἰταλιστὶ ἐν Ρώμῃ, φύλ. 28 Νοεμβρίου 1972.

3. Ἀκροθιγῶς περὶ τούτου βλ. A b b e r t M a h u s i e r, L' Albanie entrouvre ses frontières, Paris 1965, ἰδίᾳ ἐν σελ. 63, 129, 177.

4. Βλ. ἐν «Ὁρθόδοξος Παρατηρητής» (Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς), τῆς 9-1-1974.

Ἄλβανίας, μουσουλμανικαὶ δὲ πανηγύρεις ὑποδηλοῦνται εἰς τινὰς ἐκδηλώσεις εἰς τὴν πρωτεύουσαν Τίρανα, καθὼς καὶ εἰς τὸ Δυρράχιον, τὸν μεγαλύτερον λιμένα τῆς Ἄλβανίας. Ἐπίσης, κατὰ τὴν αὐτὴν ἔφημερίδα, «τέως ἱερεῖς συνεχίζουσι νὰ ἐπισκέπτονται εἰδικοὺς χώρους προωρισμένους διὰ τὴν λατρείαν, εἰκόνας διατηροῦνται κεκρυμμέναι εἰς τὰς οἰκίας καὶ γυναῖκες ἀναρτοῦσι σταυρὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου». Πάντως, πρὸ τῆς δημιουργηθείσης καὶ συνεχῶς σκληρυνομένης καταστάσεως εἰς τὸ θρησκευτικὸν πεδίον, θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη καὶ ἴσως οὐχὶ ἀνωφελής, εἰς ἐποχὴν μάλιστα ὑπερτονισμοῦ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἢ μακρὰν προσηλυτιστικῶν ἐπιδιώξεων ὅποθενδήποτε προερχομένων, εὐκαιρὸς ἀνάληψις ἱερῶν πρωτοβουλιῶν ὑπὸ τε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν τῇ εὐθύνῃ τῆς οἰκουμενικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, καὶ ἄλλων ἀρμοδίων, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἡ Ἄλβανία γνωρίσῃ καὶ πάλιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας καὶ ἐπανεύρῃ τὸν δρόμον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

Ἐν τοῖς ἐπομένοις παραθέτομεν κατ' ἀκριβῆ μεταφράσιν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τὸν τελευταίως ἰσχύοντα Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὀρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἄλβανίας, ἀτονήσαντα ἤδη, ὡς προελέχθη, δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4337/13-111967 Κυβερνητικοῦ Διατάγματος.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Β'

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ*

"Απας ὁ Κλῆρος καὶ ὁ Ὁρθόδοξος Λαὸς τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ἐκπροσωπούμενος ὑπὸ τῶν συνελθόντων εἰς τὴν ἐν Τιράναις Γ' Συνέλευσιν πληρεξουσίων τὴν 5-10 Φεβρουαρίου 1950, ψηφίζει ὁμοφώνως τὸν νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Ἄρθρον 1. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι νομικὸν πρόσωπον, συνίσταται δὲ ἐκ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων τῶν κατοικούντων ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀλβανῶν τῶν κατοικούντων ἐκτὸς τῆς Πατρίδος καὶ διαφυλάττει ἀρρήκτους, ὡς πᾶσαι αἱ ἁγία Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, τὰς δογματικὰς ἀρχάς, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱερὰν παράδοσιν.

Ἄρθρον 2. Αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Κράτους, προσδιορίζονται ἐν τῷ ἀρθρῷ 16 τοῦ Συντάγματος τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, διέπονται συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τοῦ περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων ἰσχύοντος νόμου.

Ἄρθρον 3. Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Ἀλβανικὴ, δύναται ὅμως ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς ἱεροτελεστίαις νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ἕτεραι γλῶσσαι.

Ἄρθρον 4. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ὀφείλει νὰ καλλιεργῇ εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ αἰσθήματα πίστεως ἐναντι τῆς ἐξουσίας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ὁμοίως δὲ καὶ φιλοπατρίας καὶ ἐνισχύσεως τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος. Ὅθεν, ἅπαντες οἱ λειτουργοὶ καὶ

---

* Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ (Statuti i Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipëris) ὑπὸ Γ. Παπαδοπούλου, τυχοῦσαν, ὡς προελέχθη, εἰδικῆς παρ' ἡμῶν ἐπεξεργασίας.

τὸ προσωπικὸν αὐτῶν δέον νὰ εἶναι Ἄλβανοὶ ὑπήκοοι, ἐντιμοὶ, πιστοὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἀπολαύωσιν ἀπάντων τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 5. Ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας διατηρεῖ σχέσεις συνεργασίας, διευρύνουσα καὶ ἐνισχύουσα ταύτας, μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διερμηνεύουν ὀρθῶς τὰς ὑψηλὰς εὐαγγελικὰς ἀρχὰς περὶ εἰρήνης καὶ πραγματικῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ἀποκηρύσσουν πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα ἧ καὶ ἀπόπειραν ὑποτιμήσεως, ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν προοδευτικῶν λαῶν τοῦ κόσμου.

Ἄρθρον 6. Αἱ ἐν τοῖς ναοῖς τελούμεναι δεήσεις καὶ λοιπὰ θρησκευτικὰ τελετὰ ὑπὲρ τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν ὀρίζονται ὑπὸ τῆς ἐπιμετελείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τίθενται ἐν ἐφαρμογῇ μετὰ προηγουμένην ἐγκρίσιν τῶν ἀρμοδίων Κρατικῶν Ἀρχῶν.

Ἄρθρον 7. Οὐδεὶς κληρικὸς δύναται νὰ ἀσκῆσθαι τὸ θρησκευτικὸν λειτουργημὰ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλβανίας, ἐὰν δὲν εἶναι διωρισμένος καὶ συνδεδεμένος μετ' αὐτῆς.

ΟΙ ΠΑΝΩΣΙΣ

Ἄρθρον 8. Ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ὀργανωμένη εἰς Ἐπισκοπικὴν Ἐπισκοπὴν, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων καὶ τῶν διοικητικῶν διατάξεων περιλαμβάνει:

Α) Τὴν Μητρόπολιν Τιράνων καὶ Δυρραχίου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Μητροπολιτικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Τιράνων, β) Δυρραχίου, γ) Σκόδρας, δ) Καβάγιας, ε) Ἐλμβασάν.

Β) Τὴν Ἐπισκοπὴν Βερατίου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Βερατίου, β) Λυλῶνος, γ) Φιέρι, δ) Λιούνιας.

Γ) Τὴν Ἐπισκοπὴν Ἀργυροκάστρου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Ἀργυροκάστρου, β) Πωγωνίου, γ) Δελβίνου, δ) Ἀγίων Σαράντα, ε) Χειμάρρας, στ) Πρεμετῆς.

Δ) Τὴν Ἐπισκοπὴν Κορυτσᾶς μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Κορυτσᾶς, β) Κολιόνιας, γ) Λεσκοβικίου, δ) Πόγραντετς.

Ἄρθρον 9. Δι' ἀποφάσεως τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, δύνανται νὰ

συσταθῶσιν Ἐπισκοπαὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ κράτους Ἀλβανοὺς Ὁρθοδόξους, ἐξαρτώμεναι ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἄρθρον 10. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, συγκροτουμένη ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου τῆς πρωτεύουσας καὶ Ἀρχιεπισκόπου Πάσης Ἀλβανίας, ἀποτελεῖ τὴν Ἀνωτάτην Ἀρχὴν διὰ πάσας τὰς δογματικὰς, κανονικὰς καὶ πνευματικὰς ὑποθέσεις, καθὼς καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς.

Ἄρθρον 11. Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Ἐπιτελεῖ τὴν ἱερὰν ἀποστολὴν τῆς διαφυλάξεως τῆς δογματικῆς καὶ κανονικῆς ἐνότητος, τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῶν τῆς λατρείας μεθ' ἀπάντων τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

β) Διαφυλάττει τὴν δογματικὴν καὶ κανονικὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἱερὰν παράδοσιν καὶ τὰ τῆς λατρείας ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

γ) Ἐξετάζει πᾶσαν ὑπόθεσιν δογματικὴν καὶ κανονικὴν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ λατρείαν, ρυθμίζουσα ταύτην συμφῶνως πρὸς τὰ κελεύσματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

δ) Ἐκλέγει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς Ἐπισκόπους κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ τὰς ἰσχυοῦσας νομικὰς διατάξεις, ἐκδίδουσα τὰς σχετικὰς ἐγκυκλίους περὶ ἐνθρονίσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

ε) Ἀποφασίζει ἐπὶ αἰτήσεων παραιτήσεως τῶν μελῶν αὐτῆς.

στ) Δικάζει μετ' ἐκτελεστικῆς ἀρμοδιότητος συμφῶνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἰσχυοῦσας νομικὰς διατάξεις τὰ μέλη αὐτῆς ἐπὶ δογματικῶν καὶ κανονικῶν παραβάσεων.

ζ) Ἐκδικάζει τὰς σχετιζομένας πρὸς καθάρσεις κληρικοῦ ὑποθέσεις.

η) Καθοδηγεῖ καὶ ἐλέγχει, ὥστε πᾶσα δραστηριότης τῶν ἐκτελεστικῶν αὐτῆς ὀργάνων ἐν ταῖς Ἐπισκοπαῖς νὰ ἐκτελῆται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομίμων διατάξεων.

θ) Ἀποφασίζει ἐπὶ πάσης φύσεως ὑποθέσεων ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ ἐκείνων αἵτινες διὰ Νόμων, τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα ἑτέρου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου.

ι) Δίδει πρὸς ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὄργανα τὴν ἀκριβῆ ἐρ-

μηναίαν ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

ια) Συγκαλεῖ Ἐκκλησιαστικά Συνέδρια, ὡσάκις ἀπαιτοῦν τοῦτο ὑψίσται ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 12. Ἀπόντος τοῦ Προέδρου δι' οἰανδήποτε δεδικαιολογημένην αἰτίαν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης Ἐπισκόπου.

Ἄρθρον 13. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συγκαλεῖται ὑποχρεωτικῶς κατ' ἔτος, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παραστῆ ἀνάγκη.

Ἄρθρον 14. Ἡ πρόσκλησις ὡς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμερησίας διατάξεως γίνεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἕνα μῆνα ἐνωρίτερον. Διὰ τὰς ἐκτάκτους συνελεύσεις ἢ προθεσμία δύναται νὰ εἶναι βραχύτερα.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Πρόεδρος ἀρνεῖται δι' οἰανδήποτε αἰτίαν νὰ συγκαλέσῃ τὴν τακτικὴν Σύνοδον, αὕτη συγκαλεῖται αὐτοδικαίως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς αἰτήσεως, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῆ ἔγγράφως ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον μελῶν καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑτησίας προθεσμίας διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς τακτικῆς Συνόδου.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Πρόεδρος ἀρνεῖται νὰ προσκαλέσῃ δι' οἰανδήποτε αἰτίαν εἰς ἐκτακτον συνελεύσιν τὴν Σύνοδον, αὕτη συνέρχεται αὐτοδικαίως, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῆ ἔγγράφως ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον μελῶν αὐτῆς, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ ἔγγράφου.

Ἄρθρον 15. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖται ἐν ἀπαρτίᾳ κανονικῶς, ἐφ' ὅσον εἶναι παρόντες τὸ ἡμισυ πλεον ἐνὸς τοῦ συνόλου τῶν μελῶν αὐτῆς. Αὕτη λαμβάνει ἐγκύρους ἀποφάσεις δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 16. Οἱ ὑποψήφιοι Ἐπίσκοποι, ἐκτὸς τῶν προσόντων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, δεόν νὰ κέκτηνται πτυχίον Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς. Μὴ ὑπαρχόντων ὑποψηφίων Ἐπισκόπων πτυχιούχων Θεολογικῆς Σχολῆς, δύνανται νὰ χειροτονηθῶσιν ὡς Ἐπίσκοποι καὶ ὑποψήφιοι μὴ ἔχοντες τοιαύτην μόρφωσιν, ἐφ' ὅσον ἔχουν διακριθῆ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πατριωτικῇ δραστηριότητι, ὄντες δὲ ἱκανοὶ ὡς αὐτοδίδακτοι.

Ἄρθρον 17. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι, καθιστάμενοι ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δίδουν ἐνώπιον αὐτῆς τὸν κάτωθι ὄρκον:

Ἄ'Ορκίζομαι εἰς τὴν συνείδησίν μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὰ Δόγματα, τοὺς Κανόνας καὶ τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησιαστικὰς Παραδόσεις, πρὸς τὸν λαόν, τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς

Ἑλβανίας καὶ τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς τὰς θεσπισθείσας διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου αὐτῆς».

Ἄρθρον 18. Τιτουλάριοι Ἐπισκοποὶ ἐν ἐνεργείᾳ, μὴ ἔχοντες Ἐπαρχίαν, δὲν δύνανται νὰ εἶναι πλέον τοῦ ἑνός.

Ἄρθρον 19. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει ἓνα Γενικὸν Γραμματέα, ἐκλεγόμενον ὑπ' αὐτῆς προτάσει τοῦ Προέδρου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ διορίζεται.

Ἄρθρον 20. Οὐδὲν ἐντυπον θρησκευτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιχομένου δύναται νὰ τεθῆ ἐν χρήσει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλβανίας ἄνευ τῆς συναίνεσεως καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 21. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπιμελεῖται τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν, ὥστε νὰ καταπολεμηθῶσι καὶ ἐκλείψωσιν αἱ προλήψεις.

Ἄρθρον 22. Οὐδεὶς λαϊκὸς ἢ μοναχὸς δύναται νὰ χειροτονηθῆ ἱερεὺς ἢ διάκονος ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 23. Οὐδεμίᾳ τιμητικῇ διάκρισι (ἐκκλησιαστικὸν ὄφφικιον) δύναται νὰ ἀπονεμηθῆ εἰς ἱερεῖς, οἳ ἀδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ δρᾶσις αὐτῶν, ἄνευ προτάσεως τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

Ο ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Ἄρθρον 24. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἑλβανίας εἶναι Πρόεδρος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας.

Ἄρθρον 25. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶναι ὁ πρῶτος ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας καὶ Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Τιράνων καὶ Δυρραχίου.

Ἄρθρον 26. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπολαύει πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων, τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὡς καὶ τοῦ Νόμου περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ὁ τίτλος αὐτοῦ εἶναι: «Μακαριώτατος, Πρόεδρος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας, Μητροπολίτης Τιράνων καὶ Δυρραχίου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἑλβανίας».

Ἡ μνημόνευσις τούτου κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἱεροτελεστίας γίνεται συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὸ ἰσχύον ἔθιμον τῆς Ἑλβανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 27. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὰ ἐξῆς καθήκοντα :

α) Συγκαλεῖ τὰ κεντρικὰ ὄργανα τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ προεδρεύει αὐτῶν.

β) Θέτει ἐν ἐφαρμογῇ τὰς ἀποφάσεις τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

γ) Ἐκπροσωπεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐνώπιον τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν καὶ ὅπουδῆποτε παραστῆ ἀνάγκη προσωπικῶς ἢ δι' ἀντιπροσώπου.

δ) Διατηρεῖ σχέσεις μεθ' ἑτέρων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ὑποθέσεων ἐκκλησιαστικῶν, καθ' ὅν προβλέπεται τρόπον ὑπὸ τοῦ περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

ε) Ἐκδίδει ποιμαντορικὰς ἐγκυκλίους δι' ἅπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν οἰκείων διατάξεων τοῦ περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

στ) Ἀπευθύνει ἀδελφικὰς προτροπὰς τοῖς Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ συμβιβάζει τὰς μεταξὺ αὐτῶν τυχόν ἀναφαινεὰς διαφοράς.

ζ) Μεριμνᾷ διὰ τὴν περάτωσιν τὸ ταχύτερον δυνατὸν τῶν ἀπαιτούμενων διαδικασιῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐπισκοπῶν ἐντὸς 40 ἡμερῶν.

η) Ἐπισκέπτεται ἀδελφικῶς, ὅσάκις κρίνει εὐλογον, τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑποχρεωτικῶς τὰ κέντρα τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους.

θ) Χειροτονεῖ ὁμοῦ μετ' ἄλλων Ἐπισκόπων, συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τοὺς Ἐπισκόπους.

ι) Ἐκδίδει ἐγκυκλίους ἐγκαταστάσεως διὰ τὴν ἐνθρόνισιν τῶν Ἐπισκόπων.

ια) Διορίζει ἐπισκοπικοὺς Τοποτηρητάς, κατὰ κανόνα προσωρινούς, ἐν χηρείᾳ τῶν Ἐπισκοπῶν, τηρουμένων τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

ιβ) Ὁ χρόνος παραμονῆς Ἐπισκοπῆς τινος ἐν χηρείᾳ ὑπὸ προσωρινὸν Τοποτηρητὴν καθορίζεται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ιγ) Δέχεται τὰ τυχόν κατὰ Ἐπισκόπου ὑποβαλλόμενα παράπονα καὶ ἀναθέτει τὴν διενέργειαν ἀνακρίσεων εἰς κληρικὸν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ πόρισμα τῶν ὁποίων παραπέμπει εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ιδ) Ἀσκεῖ πᾶν ἕτερον δικαίωμα, χορηγούμενον αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν.

Ἄρθρον 28. Ἐκτὸς τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει ἓνα Βοηθὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις εἶναι μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἄνευ διοικητικῆς εὐθύνης παρ' Ἐπισκο-

πῆ, καὶ ἐκτελεῖ πᾶν ὅ,τι ἀνατίθεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τιτλοφορεῖται δὲ κατὰ τὴν μνημόνευσιν αὐτοῦ ὡς Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας.

ΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

Ἄρθρον 29. Ὁ ἐπαρχιοῦχος Ἐπίσκοπος εἶναι ὄργανον διοικήσεως μιᾶς Ἐπισκοπῆς καὶ ἀπολαύει πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων, τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἰσχυόντων νόμων.

Ἄρθρον 30. Τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι:

α) Διευθύνει τὴν Ἐπισκοπὴν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων καθοριζομένων πλαισίων.

β) Ἐκπροσωπεῖ τὴν Ἐπισκοπὴν ἐνώπιον τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν τῆς περιφερείας καὶ ὅπουδῆποτε ἀπαιτεῖ ἢ ἀνάγκη προσωπικῶς ἢ δι' ἀντιπροσώπου.

γ) Χειροτονεῖ ἱερεῖς καὶ ἀπονέμει ἐκκλησιαστικὰ ὀφίγια, κατόπιν προτάσεως αὐτοῦ καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

δ) Παρατηρεῖ καὶ ἐπιπλήττει κληρικούς τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἐπὶ ἐλαφρῶν πραπτωμάτων, θέτει δὲ τοὺς εἰς ἀργίαν διὰ παραπτώματα προκαλοῦντα σκάνδαλον μέχρις ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ Δικαστηρίου.

ε) Ἐπισκέπτεται τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ πρὸς ἔλεγχον τῆς πορείας τοῦ ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου καὶ παροχὴν σχετικῶν ὁδηγιῶν, ὑποβάλλων ἐκθεσιν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον περὶ τῶν διαπιστώσεων αὐτοῦ.

Ἄρθρον 31. Ὁ Ἐπίσκοπος ἀπολαύει παντὸς ἐτέρου δικαιώματος ἀνατεθειμένου αὐτῷ ὑπὸ τῶν κανόνων, τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν, ὡς καὶ τῶν καθοριζομένων λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 32. Ὁ Ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ παραμένῃ συνεχῶς ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἐπισκοπῆς του, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς συμμετέχει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ ἄλλων ἐπισήμων συνελεύσεων, ὡς καὶ ὅταν τελῆ ἐν ἀδείᾳ.

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Ἄρθρον 33. Διοικητικὴ ἐκκλησιαστικὴ περιφέρεια περιλαμβάνουσα ἀριθμὸν ἐνοριῶν συνιστᾷ τοπικὴν Ἀρχιερατικὴν Ἐπιτροπείαν.

Ἄρθρον 34. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ ἰδιότητι τοῦ Μητροπολί-

του τῆς πρωτεύουσας καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Τιράνων καὶ Δυρραχίου, διορίζει Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, ὅστις ἐπ' ὀνόματι καὶ ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τούτου διαχειρίζεται, συνωδὰ τὸ παρόντι Καταστατικῶ, τῶ Γενικῶ Κανονισμῶ Διοικήσεως καὶ τοῖς ἰσχύουσι νόμοις, τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργοῦν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν ἑτέρων Ἐπισκοπῶν, διορίζοντες τοπικὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, ἐνεργοῦντα ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὀδηγίας τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως καὶ τῶν σχετικῶν νόμων.

Ἄρθρον 35. Ὁ Βοηθὸς Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου προΐσταται τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου (Δημογεροντίας) τῆς ἑδρας τῆς ἐπιτροπείας τῆς Μητροπόλεως ἢ τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ μεριμνᾷ ὅπως αἱ ἐντολαί, ἀποφάσεις καὶ παραγγελίαι τῶν ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ μέρους νομικαὶ διατάξεις, τίθενται ἐν ἐφαρμογῇ εἰς ἅπαντας τοὺς ναοὺς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ.

Ἄρθρον 36. Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου ἀσκει καὶ πᾶν ἕτερον δικαίωμα, προβλεπόμενον ὑπὸ εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Ἄρθρον 37. Ἐνορία εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἐνότης τῶν πιστῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας, τῶν κατοικούντων εἰς ὀρισμένην περιοχὴν (πόλιν ἢ χωρίον).

Ἄρθρον 38. Ἐκάστη ἐνορία δικαιούται νὰ ἔχῃ ἓνα ἢ περισσότερους Ἐφημέριους ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν καὶ τῶν ναῶν καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς κατάστασιν.

Ἄρθρον 39. Οἱ Ἐφημέριοι ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐκ τῶν κόλπων τοῦ λαοῦ ἐκάστης ἐνορίας καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. Εἰς τὰ χωρία, ἐνθα ἡ συνάθροισις τῶν πιστῶν καθίσταται εὐκολωτέρα, δύνανται οὗτοι νὰ ἐκλέγωνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἄρθρον 40. Εἰς τὰς Κοινότητας ὁ Ἐφημέριος εἶναι Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 41. Ὁ Ἐφημέριος τῆς Κοινότητος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως καὶ τοῦ νόμου περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ἄρθρον 42. Εἰς ἐνορίαν, εἰς ἣν ὑπηρετοῦν πλείονες τοῦ ἐνὸς Ἐφη-

μέριοι, ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐξυπηρετουμένων παρ' αὐτῶν κατανέμεται κατ' ἀναλογιστικὴν ἰσομοιρίαν.

Ἄρθρον 43. Ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἐφημέριοι εἶναι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν οἰκείων Ἐπισκόπων. Προκειμένου ὅμως περὶ μεταθέσεως αὐτῶν ἀπαιτεῖται ἢ συγκατάθεσις καὶ ἀπόφασις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων.

Ἄρθρον 44. Λεπτομερέστεραι διατάξεις περὶ Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων προβλέπονται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Μικτὸν Συμβούλιον. Μικτὸν Οἰκονομικὸν Συμβούλιον. Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια πόλεων (Δημογεροντία) καὶ χωρίων (Ἐφοροεπιτροπεῖαι). Μοναστηριακὰ Συμβούλια (Ἡγουμενεῖαι).

Ἄρθρον 45. Ἀνώτατον ὄργανον τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δι' ἀπάσας τὰς διοικητικὰς καὶ οἰκονομικὰς ὑποθέσεις, ὡς καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν ἐμπίπτουσαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἶναι τὸ Μικτὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἐπαρχιούχων Ἐπισκόπων, ὅστινες εἶναι αὐτοδικαίως μέλη αὐτοῦ, καὶ ἐκ τεσσάρων λαϊκῶν, ἐνὸς ἐξ ἑκάστης Ἐπισκοπῆς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, διὰ χρονικὴν περίοδον τεσσάρων ἐτῶν. Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος συμμετέχει εἰς τὸ Μικτὸν Συμβούλιον μετὰ ψήφου συμβουλευτικῆς.

Ἄρθρον 46. Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν, καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Εἰς τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος τὰ τέσσαρα λαϊκὰ μέλη τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου.

Ἄρθρον 47. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον συντάσσει τὸν Γενικὸν Κανονισμὸν Διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ὡς καὶ τὸν Κανονισμὸν περὶ ἀσφαλίσεως τοῦ κλήρου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαλαμβανομένων ἐν τῷ παρόντι Καταστατικῷ καὶ τῶν ἰσχυουσῶν νομικῶν διατάξεων, ὑποβάλλον ταῦτα πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸν Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ἄρθρον 48. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐξετάζει τὸν οἰκονομικὸν

προϋπολογισμόν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ συντάσσει τὸν κατὰ προσέγγισιν προϋπολογισμόν τοῦ ἐρχομένου ἔτους.

Ἐν τῶν λαϊκῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγόμενον ad hoc ὑπ' αὐτοῦ, ἐκπροσωπεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Τοῦτο, πλὴν τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβαίη εἰς συμβιβασμούς, νὰ δέχηται, ἐπάγη ἢ ἀντεπάγη ὄρκον ἐπιλυτικὸν καὶ νὰ διορίζῃ νομίμους ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων πληρεξουσίους μετὰ τῶν αὐτῶν ἢ περιορισμένων δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 49. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον, προσκλήσει τοῦ Προέδρου, συνέρχεται κανονικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

Λαμβάνει ἀποφάσεις δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας, θεωρεῖται δὲ ἐν νομίμῳ συνεδρίῳ, ἐφ' ὅσον παρίστανται, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, τοῦλάχιστον τέσσαρα μέλη κατ' ἀναλογίαν δύο κληρικῶν καὶ δύο λαϊκῶν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 50. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον δύναται νὰ τροποποιήσῃ ἄρθρα τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, μὴ ἀφορῶντα εἰς τὰ δόγματα, τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱεράν παράδοσιν, ὡς ἐπίσης δύναται καὶ νὰ προσθέσῃ ἄρθρα. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως ἐγκυροὶ αἱ τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι, ἀπαιτεῖται νὰ παρίστανται ἐπτά τοῦλάχιστον μέλη, διὰ δὲ τὴν λήψιν ἀποφάσεως ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦλάχιστον ἕξ μελῶν.

Ἄρθρον 51. Παρὰ τῆ διοικήσει τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας λειτουργεῖ Διαρκὲς Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὡς Προέδρου, καὶ τεσσάρων μελῶν, ἑνὸς κληρικοῦ καὶ τριῶν λαϊκῶν, ἀναλογοῦντος ἑνὸς δι' ἐκάστην Ἐπισκοπὴν.

Ἄρθρον 52. Τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον εἶναι ὄργανον τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας κατὰ τὴν περίοδον τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους καὶ ὑπόλογον ἔναντι τούτου.

Τὰ μέλη τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου διὰ χρονικὴν περίοδον τεσσάρων ἐτῶν.

Τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον θεωρεῖται συνελθὸν κανονικῶς, ὅταν, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, εἶναι παρόντα τρία μέλη αὐτοῦ.

Λαμβάνει ἐγκύρους ἀποφάσεις διὰ πλειονοψηφίας τῶν τριῶν παρόντων μελῶν.

Ἄρθρον 53. Αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καθορίζονται ἐπακριβῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 54. Καθήκοντα Γραμματέως τῶν Συμβουλίων Μικτοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ ἐκτελεῖ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Συνόδου,

"Αρθρον 55. Ἡ Ὀρθόδοξος Κοινότης ἐκάστης πόλεως ἐκλέγει τὸ τοπικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον (Δημογεροντίαν), ὅπερ προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς καὶ διοικεῖ τὴν ἐνορίαν ἢ τὰς ἐνορίας τῆς πόλεως καὶ τὴν ἀκίνητον καὶ κινητὴν περιουσίαν αὐτῶν. Εἰς τοῦτο λαμβάνει μέρος καὶ εἰς Ἐφημέριος μετὰ δικαιώματος ψήφου, ἐξουσιοδοτημένος ὑπὸ τοῦ κλήρου τῆς πόλεως αὐτῆς.

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τῆς πόλεως δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ ἢ ἔξωθεν δύο ἕως τρεῖς Ἐπιτρόπους δι' ἕκαστον ναὸν τῆς πόλεως, οἵτινες εἶναι ὑπεύθυνοι ἔναντι τούτου, διοικοῦντες τὰ τοῦ ναοῦ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ.

"Αρθρον 56. Παρ' ἐκάστη Κοινότητι ἐκλέγεται ἐν Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον (Ἐφοροεπιτροπή), ἀποτελούμενον ἐκ δύο μέχρι τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐφημερίου, ὅπερ διοικεῖ τὸν ναὸν ἢ τοὺς ναοὺς τοῦ χωρίου καὶ τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῶν.

"Αρθρον 57. Ἐκάστη μονὴ διευθύνεται καὶ διοικεῖται ὑπὸ Μοναστηριακοῦ Συμβουλίου (Ἡγουμενείου), ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἡγουμένου ἢ διαχειριστοῦ κληρικοῦ, διωρισμένου ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. Τοῦτο εἶναι ὑπόλογον ἔναντι τῶν οἰκονομικῶν ὀργανῶν τοῦ κέντρου καὶ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῆς μονῆς, ὡς καὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτῆς συντήρησιν.

"Αρθρον 58. Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια δικαιοῦνται νὰ ἐκλέγωσι καὶ ἐκλέγονται ἅπαντες οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τὴν νόμιμον ἡλικίαν.

"Αρθρον 59. Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων τῶν πόλεων (Δημογεροντιῶν), τῶν Ἐπιτρόπων τῶν ναῶν τῶν χωρίων (Ἐφοροεπιτροπῶν) καὶ τῶν Μοναστηριακῶν Συμβουλίων (Ἡγουμενείων), ὡς καὶ αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῶν καθορίζονται δι' εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν Καταστατικὸν καὶ τὰς ἐν ἰσχύι νομίμους διατάξεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

"Αρθρον 60. Ἀπασα ἡ περιουσία ἢ ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, τὰς Ἐπισκοπάς, τὰς Ἀρχιερατικὰς Ἐπιτροπείας Μητροπόλεως καὶ Ἐπισκοπῶν, τὰς Ἐνορίας καὶ Μονὰς ἀποτελεῖ περιουσίαν ἐκκλησιαστικὴν.

"Αρθρον 61. Πᾶν ὅ,τι κέκτηνται οἱ ναοὶ τῶν πόλεων καὶ χωρίων ἀποτελεῖ ἰδίαν περιουσίαν, ἢ δὲ διαχείρισις ταύτης γίνεται

ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ προκειμένου περὶ τῆς περιουσίας τῶν μονῶν.

Ἄρθρον 62. Ἐξ ἐπόψεως προορισμοῦ, ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία διακρίνεται εἰς περιουσίαν ἱερῶν ἀντικειμένων καὶ εἰς συνήθη περιουσίαν.

Ἱερὰ περιουσία εἶναι ἡ συνισταμένη ἐξ εἰδῶν καὶ ἀντικειμένων προοριζομένων διὰ τὴν θείαν λατρείαν. Ταῦτα δὲν δύναται νὰ ἐκποιῶνται, δύναται ὅμως νὰ δωρῶνται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Συνήθης περιουσία εἶναι ἡ συνισταμένη ἐκ τῶν ἐσόδων, διὰ τῶν ὁποίων συντηρεῖται ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικόν.

Ἄρθρον 63. Αὐξήσεις, πώλησις καὶ διοικήσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἔλεγχος καὶ ἐπαλήθευσις αὐτῆς γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομικῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

ΠΕΡΙ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ

Ἄρθρον 64. Αἱ δαπάναι πρὸς διατήρησιν τῆς λατρείας ἀντιμετωπίζονται ἐκ τῶν ἐκουσίων εἰσφορῶν τῶν πιστῶν καὶ ἐκ τῶν ἐσόδων ἰδίως ναῶν ἢ μονῶν, αἱ δὲ ἀποδοχαὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων, καθὼς καὶ αἱ δαπάναι εἰς τὰ κέντρα τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτροπειῶν ἀντιμετωπίζονται ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐσόδων καὶ ἐνδεχομένως τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

Ἄρθρον 65. Παρὰ τῇ Προεδρίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας συνιστᾶται «Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου», τὸ ὁποῖον ἔχει σκοπὸν νὰ ἀσφαλίσῃ ἅπαντας τοὺς κληρικούς τῆς Ἀλβανίας διὰ τὰς περιπτώσεις ἀνικανότητος πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ λειτουργήματος καὶ ἐξόδου ἐκ τῆς ὑπηρεσίας εἰς σύνταξιν, ὡς καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν ἐν περιπτώσει θανάτου.

Ἄρθρον 66. Τὰ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου διαχειρίζεται τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν διατάξεων Κανονισμοῦ, συντασσομένου ὑπ' αὐτοῦ.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἄρθρον 67. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας δέον νὰ διατηρῇ Ἱερατικὰς Σχολὰς διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῆς λειτουργῶν.

"Αρθρον 68. Αἱ διατάξεις περὶ τῆς ὀργανώσεως μέσης Ἱερατικῆς Σχολῆς, ὡς καὶ τὰ προγράμματα λειτουργίας αὐτῆς, καθορίζονται δι' εἰδικοῦ Κανονισμοῦ, συντασσομένου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Ἑπιουργικοῦ Συμβουλίου.

"Αρθρον 69. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ καταρτίσεως τῶν ἱερέων πρὸς ἐπιτέλεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ προκειμένου νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς ἐπεξηγήσεις ἐπὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν προορισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ λαοῦ, διοργανοῦνται περιοδικῶς διαλέξεις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἢ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ ἢ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐξουσιοδοτουμένου εἰδικῶς, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐκείνου εὐθύνην.

"Αρθρον 70. Πρὸς διοργάνωσιν τῶν διαλέξεων, δέον νὰ αἰτῆται ἐκ τῶν προτέρων σχετικὴ ἄδεια παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἰσχυούσας νομίμους διατάξεις περὶ δημοσίων συγκεντρώσεων.

"Αρθρον 71. Ἐπὶ τῆς Προεδρίας τῆς Ἐκκλησίας ἐκδίδεται μηνιαῖον θρησκευτικὸν περιοδικὸν μὲ περιεχόμενον κατάλληλον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν.

Οἱ ὅροι τῆς ἐκδόσεως καὶ ὀργανώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

"Αρθρον 72. Κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

"Αρθρον 73. Ἐν τῇ ἑδρᾷ ἐκάστης Ἐπισκοπῆς λειτουργεῖ ἀνὰ ἐν πνευματικὸν Δικαστήριον, συγκροτούμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, ὡς Προέδρου, καὶ δύο κληρικῶν ἀξιωματούχων, ὡς μελῶν, τὸ ὅποῖον ἐκδικάζει τελεσιδίκως ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς διαπράξεως τοῦ παραπτώματος ἅπαντας τοὺς κληρικούς τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπισκοπῆς, δυνάμενον νὰ ἐπιβάλλῃ ποινάς, ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων ἀργίαν μέχρι δεκαπέντε ἡμερῶν μετὰ ἢ ἄνευ στέρησεως τῶν ἀποδοχῶν, ἐπὶ δὲ παραπτωμάτων προκαλούντων σκάνδαλον ἀργίαν μέχρις ἐνὸς μηνὸς μετὰ ἢ ἄνευ στέρησεως τῶν ἀποδοχῶν.

Ἡ ἀκολουθητέα δικαστικὴ διαδικασία καθορίζεται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

"Αρθρον 74. Δι' ἅπαντα τὰ δογματικὰ σφάλματα καὶ κανονικὰ

παραπτώματα καὶ παραβάσεις, ἅτινα ὑπερβαίνουν τὴν ἀρμοδιότητα ἐκδικάσεως καὶ ἐπιβολῆς ποινῆς ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, ἀρμοδία εἶναι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ ὁποία ἐκδικάζει τελεσιδίκως ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα τόσον τὰ μέλη αὐτῆς ὅσον καὶ πάντα κληρικὸν ἢ μοναχόν.

Ἄρθρον 75. Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δικαζόμενον διὰ τοιοῦτο παράπτωμα, δὲν συμμετέχει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Περὶ τούτου λεπτομερῶς γίνεται λόγος ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 76. Πρὸς ἐπιβολὴν παντὸς εἴδους ποινῆς, αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνονται δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας.

Ἄρθρον 77. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἂν αὐτὸς οὗτος ὁ Πρόεδρος τελῇ ὑπὸ κατηγορίαν, θέτει ἀμέσως εἰς ἀργίαν καὶ ἀποχὴν ἐκ τοῦ λειτουργήματος πάντα λειτουργὸν τῆς Ἐκκλησίας, κληρικὸν ἢ λαϊκόν, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῇ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας κρατικῆς ἀρχῆς, ἐπὶ παραβάσει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ νόμου περὶ Ὁρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ἄρθρον 78. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ πειθαρχικῶν μέτρων δέον νὰ εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ περὶ Ὁρησκευτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

Ἄρθρον 79. Πᾶς καθηρημένος κληρικὸς δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑποχρεοῦται ὅπως ἀποβάλῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα, ἀπαγορεύεται δὲ νὰ ἐκτελῇ Ὁρησκευτικὰ καθήκοντα.

Ἄρθρον 80. Ἡ διαδικασία πειθαρχικῶν ὑποθέσεων ἢ ἀποκειμένη εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνόδου, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ σχετικαὶ διατάξεις, καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ΣΥΜΒΟΛΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ

Ἄρθρον 81. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς:

α) Διὰ τὴν Προεδρίαν: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Προεδρία Ἱερᾶς Συνόδου».

β) Διὰ τὰς Ἐπισκοπὰς: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Ἐπισκοπή...».

γ) Διὰ Τοποτηρητὰς Μητροπόλεων ἢ Ἀρχιερατικοὺς Ἐπιτρόπους: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Μητρόπολις ἢ Ἐπισκοπή... Τοποτηρητῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς...».

"Αρθρον 82. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει ὡς ἔμβλημα ἐπισκοπικὴν μίτραν μετὰ σταυροῦ.

"Αρθρον 83. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει ἐν χρήσει τὰς ἐξῆς σφραγίδας:

α) Διὰ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἐκκλησίας: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἀρχιεπισκοπή».

β) Διὰ τὰς Ἐπισκοπὰς: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἐπισκοπή...».

γ) Διὰ Ἐπιτρόπους Μητροπόλεων ὑπαγομένων τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Τοπικὸς Μητροπολιτικὸς Ἐπίτροπος...».

δ) Διὰ Ἐπιτρόπους Ἐπισκόπων ἐξαρτωμένους ἐκ τῶν Ἐπισκοπῶν: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἐπίτροπος...».

ε) Διὰ πάσας τὰς ἐνορίας: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Ἐνορία...».

στ) Διὰ πάσας τὰς μονὰς: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Μονή...».

"Αρθρον 84. Αἱ ἐν ταῖς παραγράφαις α, β, γ, δ, ε, στ, τοῦ ἄρθρου 83 μνημονευόμεναι σφραγίδες φέρουσιν εἰς τὸ κέντρον σταυρόν.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

"Αρθρον 85. Ἐν ἐλλείψει Ἐπισκόπου ὡς ἐπὶ κεφαλῆς Ἐπισκοπῆς δύναται νὰ ἐκλεγῆ, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, διακεκριμένος κληρικὸς, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Γενικὸς Ἀναπληρωτῆς Ἐπισκόπου». Οὗτος, καθ' ὅσον χρονικὸν διάστημα διοικεῖ τὴν κενὴν Ἐπισκοπὴν, ἔχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἅτινα ἔχει καὶ εἰς ἐπαρχιοῦχος Ἐπίσκοπος, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτελῆ μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαιρέσει τῶν ἀρμοδιοτήτων αἵτινες ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμόν. Ἐπίσης δίδει τὴν αὐτὴν «διαβεβαίωσιν» ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

"Αρθρον 86. Ὁ Ἀναπληρωτῆς Ἐπισκόπου μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐπισκοπῆς ἀπόλυσι τὸ δικαίωμα διοικήσεως ταύτης, παραμένει ὅμως τακτικὸν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς μετὰ ψήφου συμβουλευτικῆς.

"Αρθρον 87. Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπομακρυνόμενα δι' οἰανδήποτε αἰτίαν ἐκ τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν, ἀπολαύουσι τοῦ δικαιώματος συνταξιοδοτήσεως, ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἀπολύονται διὰ παραπτώματα καὶ δραστηριότητα ἀντεκκλησιαστικὴν καὶ ἀντιπατριωτικὴν.

*Αρθρον 88. Διαρκούντος του έτους, επί πάσης υποθέσεως μη χρηζούσης έκτακτον συνεδρίαν τής 'Ιερᾶς Συνόδου και του Μικτού Συμβουλίου, ό 'Αρχιεπίσκοπος δύναται νά ζητήση δι' άλληλογραφίας τήν γνώμην και έγκρισιν των μελών αυτών.

Τό προσωπικόν τής 'Αρχιεπισκοπής και των 'Επισκοπών και τά καθήκοντα αυτού καθορίζονται δι' ειδικών διατάξεων έν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

*Αρθρον 89. Είς τόν καθορισμόν των άποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων τής 'Ορθόδοξου Αύτοκεφάλου 'Εκκλησίας τής 'Αλβανίας εφαρμόζεται τό κριτήριον ύπερ άκολουθείται και διὰ τους δημοσίους και ιδιωτικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, συμφώνως πρός τάς σχετικές νομίμου διατάξεις.

*Αρθρον 90. Είς τά μέλη των Συμβουλίων κατατίθεται διὰ τάς συνεδρίας άποζημίωσις επί τῇ βάσει των σχετικών νομίμων διατάξεων.

Διὰ τά μη κατέχοντα υπαλληλικήν θέσιν μέλη των Συμβουλίων ή άποζημίωσις καθορίζεται ύπό τής Προεδρίας τής 'Εκκλησίας, έφ' όσον δέν ύφίσταται νόμιμος διάταξις άφορώσα είς τάς άποζημιώσεις τής κατηγορίας ταύτης.

*Αρθρον 91. Προκρινόμενον περί 'Αρχιερέων, οίτινες δέν άπολάουσι του δικαιώματος συντάξεως, ή 'Εκκλησία ούδεμίαν άναλαμβάνει ύποχρέωσιν πρός έξασφάλισιν τόρων διαβιώσεως, έφ' όσον ούτοι δέν μεταβαίνουν είς μίαν των μελών τήν όποίαν όρίζει δι' αυτούς ή 'Ιερᾶ Σύνοδος.

*Αρθρον 92. Τό παρόν Καταστατικόν, συνταγέν επί τῇ βάσει των είς τόν κανόνα τής 'Εκκλησίας διαλαμβανόμενων άρχών και γενικών διατάξεων και συνωδᾶ ταίς σχετικαίς διατάξεσι του Συνταγματικού Χάρτου τής Λαϊκῆς Δημοκρατίας τής 'Αλβανίας και του νόμου περί Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων ώς πρός τόν προσδιορισμόν του τρόπου καθ' όν ή 'Ορθόδοξος Αύτοκέφαλος 'Εκκλησία τής 'Αλβανίας κανονίζει, διευθύνει και διαχειρίζεται τάς θρησκευτικάς αὐτῆς υποθέσεις, είναι και παραμένει ύποχρεωτικόν δι' άπασαν τήν 'Ορθόδοξον Αύτοκέφαλον 'Εκκλησίαν τής 'Αλβανίας μετά τήν έγκρισιν ύπό του Προεδρίου τής Λαϊκῆς Βουλῆς.

Τό παρόν Καταστατικόν ένεκρίθη ύπό του Προεδρίου τής Λαϊκῆς Βουλῆς διὰ του ύπ' αριθμ. 1065 και από 4 Μαΐου 1950 Διατάγματος.

*Ο Πρόεδρος
Δρ. Όμέρ Νισιάνι
(ιδιοχείρως)

*Ο Γραμματεὺς
Σαμί Μπαχόλλι
(ιδιοχείρως)

ΠΙΝΑΚΕΣ

Α' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΥΡΗΤΗΡΙΟΝ

Β' ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Π Ι Ν Α Ξ Α'

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

Ὄνόματα κύρια, ὄροι, λέξεις καὶ πράγματα, ἐν οἷς καὶ τὰ ξενόγλωσσα, ταξινομοῦνται ἐνταῦθα ἐνιαίως καὶ κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν σειρὰν. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου. Ἡ παῦλα (—) σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς ἀρχικῆς λέξεως κατὰ προσαρμογὴν εἰς ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Α

Ἄβαροι: 13.
 Ἄγαθάγγελος: Βερατίου —: 20, 21, 34, 35.
 Ἄγιοι Σαράντα: 46.
 Ἄγιον Ὄρος: 20, 21.
 Ἀθηναί: 32, 33.
 Αἰκατερινοῦπολις: — Ἑρμογένης: 21.
 Ἀλβανία: 9, 11, 15, 16, 18, 21, 22, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 56.
 Ἀλβανική: — γλῶσσα: 17, 19, 22, 45.
 Ἀλβανοί: 13, 15, 16, 29, 40, 45, 47.
 Ἀλβανορθόδοξος: — κινήσις: 16, 17, 18, 20.
 Ἀλέξιος: — Πατριάρχης Μόσχας: 40.
 Ἀλεξούδης Ἀ.: 11.
 Ἀλέσσιον: 21.
 Ἀμάντος Κ.: 11.
 Ἀμβρόσιος: Ἀργυροκάστρου —: 21.
 Ἀμερική: 16, 17.
 Ἀναπληρωτής: Γενικός — Ἐπισκόπου: 59.
 Ἀπασίος Μ.: 14.
 Ἀντιθρησκεία: 16.
 Ἀποδοχάι: — κληρικῶν, ὑπαλλήλων: 56, 60.
 Ἀποζημίωσις: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 26, 30, — μελῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων: 60.
 Ἀπολλωνία: Ἐπίσκοπος —: 51.
 Ἀπόλυσις: 25, 26, 28.
 Ἀποσχηματισμός: 42.
 Ἀπουσία: — Ἀρχιεπισκόπου: 24, 48.
 Ἀπόφασις: — Ἱερᾶς Συνόδου: 24, 27, 47, 48, 58, — Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου: 25, 26, 28, 29.
 Ἀραβαντινὸς Π.: 11.
 Ἀργία: 28, 51, 57, 58.
 Ἀργυροκαστρίτης Γρηγ.: 15.
 Ἀργυροκάστρον: 46, Ἐπισκοπή —: 19, 20, 21, 24, 33, 34, 46, Ἐπίσκοπος —: 18, 21, 35, 39.

Ἀρμοδιότης: — Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων: 55, — Ἱερᾶς Συνόδου: 23, 47-48, — Μικτοῦ Συμβουλίου: 53-54, — Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου: 54.
 Ἀρχιεπίσκοπος: — Ἀχριδῶν: 14, — Θεσσαλονίκης: 14, — Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας: 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 60, (ἀπόλυσις): 25, 26, (δικαιώματα): 49, (ἐκλογή): 24, 47, (καθήκοντα): 27, 50, (παραπτώματα): 25, 26, 27, 29, 47, 59, (παῦσις): 26.
 Ἀσθένεια: χρονία — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 26.
 Ἀσφάλισις: — Κλήρου: 53, 56.
 Ἄτ Βασίλης (Βασίλειος Μάρκου): 17, 18, 21, 35.
 Ἄτταλειάτης Μιχαήλ: 13.
 Αὐλών: 33, 34, 35, 46, Ἐπισκοπή —: 24.
 Αὐστρουγγαρία: 15.
 Αὐτοδιοικήσεις: ἐκκλησιαστικὴ —: 17, 18, 19, 34, 35.
 Αὐτοκέφαλον: 17, 18, 19, 21, 22, 33, 34, 35, 36, 38.
 Ἀφρική: Βόρειος —: 14.
 Ἀχρίδα: Ἀρχιεπίσκοπος —: 14.

Β

Βαγγέλης Παντ.: 18.
 Βαλκανική: — Χερσόνησος: 13.
 Βάμβας Κ.: 1, 15.
 Βασιλεὺς: — τῆς Ἀλβανίας: 16, 21, 24, 25, 29, 31, 33, 38.
 «Βάτρα»: Ἀλβανικὸς Σύνδεσμος —: 16.
 Βεεσον Τ.: 42.
 Βενιαμίν Α': — Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης: 35, 38.
 Βεράτιον: 15, 17, 21, 46, Ἐπισκοπή —: 18, 19, 21, 24, 33, 34, 35, 46, Ἐπίσκοπος —: 18, 19, 20, 39.
 Βησσαρίων: — Μητροπολίτης Τιράνων: 21, 32, 33, 39.

Βιβλία: Ἐκκλησιαστικά, θρησκευτικά—: 23, — ἀθεϊστικά: 42.
 Βικαριάτον: Παπικόν—: 14.
 Βίκτωρ: — Ἐπίσκοπος (Σέρβος): 20.
 Burgia N.: 11.
 Βοσκοπόδια: Ἐπισκοπή — : 24.
 Βουλή: Ἀλβανική—: 18, 41, 60.
 Βραβεῖον: ἀπονομή —: 23.
 Βρυῶνης Χ.: 18.

Γ

Gelzer H.: 11, 14.
 Γεννάδιος: Ἡλιουπόλεως —: 34, 38.
 Γερμανός: Αἴνου — : 38, Σάρδεων καὶ Πισιδίας —: 38.
 Γερουσία: Ἀλβανική — : 18.
 Γκόρα: Ἐπισκοπή — : 24.
 Γραμματεῦς: Γενικός — Ἱερᾶς Συνόδου: 24, 25, 49, 50, 54, Γενικός — Μικτοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίων: 54.
 Griffith W. E.: 11.

Δ

Δαμιανός: Ἀργυροκάστρου καὶ εἶτα Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας — : 39, 41, 42.
 Δαπάνη: 56.
 Dvorņik Fr.: 11, 13.
 Δέλβινον: 46, Ἐπισκοπή — : 24.
 Δημογεροντία: Ἐκκλησιαστική — : 30, 52, 53, 55.
 Δημοκρατία: Λαϊκή — τῆς Ἀλβανίας: 16, 40, 41, 45, 46, 51, 59, 60.
 Διαβεβαίωμα: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 27, 37, 48, 49, 59.
 Διάκονος: 32, 49.
 Διάκρισις: — τιμητική: 23, 49.
 Διπλώματα: 56, 57.
 Διπλωματεῖαι: — ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας: 29, 30, 54, 56.
 Δικαστήριον: Πνευματικόν—: 51, 57.
 Διωγμός: — κατὰ τῆς Ἐκκλησίας: 42.
 Δόγμα: 23, 25, 45, 48, 57, 58.
 Δρόπολις: Ἐπισκοπή — : 24.
 Δρυϊνούπολις: Μητρόπολις — : 34.
 Λυρράχιον: 21, 42, 46, 49, Ἐπισκοπή: 13, 19, 20, 24, 33, 34, 46, 52, Ἐπίσκοπος — : 14, 18, 21.
 Durham M. E.: 11.
 Duchesne L.: 11.
 Δωρεά: 29, 30.
 Δωρόθεος: Λαοδικείας — : 38.

Ε

Ἐγκύκλιος: ποιμαντορική —: 50.
 Ἐδρα: — Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας: 24, 28, 30, 31.

Ἐθνικισμός: Ἀλβανικός — : 16, 17.
 Εἰρηναῖος: Ἀπολλωνίας —: 39.
 Εἰσφορά: προαιρετική — : 29, 30, 56.
 Ἐκθεσις: — πεπραγμένων: 27.
 Ἐκκλησία: — Ἀλβανίας: 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, — Ἑλλάδος: 11, — Ὀρθόδοξος: 9, 10, 13, 16, 22, 33, 34, 37, 45, 47, 52, — Πολωνίας: 35, — Ρωμαιοκαθολική: 13, 15, 41, 42, — Σερβίας: 20.
 «Ἐκκλησία» (περιοδικόν): 9, 12, 16.
 Ἐκκλησιαί: Ὀρθόδοξοι — : 9, 22, 25, 37, 38, 40, 45, 46, 47, 50.
 Ἐκλογή: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 24, 47.
 Ἐλβασάν: 20, 21, 33, 34, 46, Ἐπισκοπή — : 24.
 Ἐλευθερία: Ἐκκλησιαστική, πνευματική — : 10, 19, 34.
 Ἑλλάς: 11, 15, 16, Ἐκκλησία — : 11.
 Ἑλλητισμός: 13.
 Ἑλληνοαλβανός: — ἐν Ἰταλίᾳ: 15, — ἐν Ἑλλάδι μεταναστεύσας: 15.
 Ἑμβλημα: — τῆς Ἐκκλησίας: 59.
 Ἑνορία: 51, 52, 55, 59.
 Ἐξαλβανισμός: 16.
 Ἐξιλαμισμός: 15.
 Ἐπιγραφή: Ἐκκλησιαστική — : 58, 59.
 Ἐπιθεώρησις: οἰκονομική — : 30.
 Ἐπιμελητής: — ναῶν καὶ μονῶν: 30.
 Ἐπίπληξις: 27, 28, 51.
 Ἐπισκοπή: 13, 14, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, — Ἀργυροκάστρου: 24, 33, 34, 46, — Αὐλῶνος: 24, — Βερατίου: 18, 21, 24, 33, 34, 35, 46, — Βοσκοπόγιας: 24, — Γκόρας: 24, — Δελβίνου: 24, — Δροπόλεως: 24, — Δυρραχίου: 13, 24, 33, 34, 46, 52, — Ἐλβασάν: 24, — Καβάγιας: 24, — Κολονίας: 24, — Κορυτσᾶς: 18, 21, 24, 33, 34, 46, — Λεσκοβικίου: 24, — Μόκρας: 24, — Μουζακιάς καὶ Κανίνης: 24, — Πόγραδετς καὶ Ντίμπρας: 24, — Πρεμετής: 24, — Πωγωνίου καὶ Χειμάρρας: 24, — Σκόδρας: 24, — Σπάτι: 24, — Τιράνων: 23, 24, 33, 34, 46, 52, 55.
 Ἐπίσκοπος: 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 59, (ἀνευ ἐπαρχίας): 24, 25, 49, 50, (ἀπόλυσις): 25, 26, (βοηθός): 26, 27, 50, 52, 53, (δικαιώματα): 51, (ἐκλογή): 24, 47, (καθήκοντα): 27, 51, (παραπτώματα): 25, 26, 27, 29, 47, 59, (παῦσις): 26, 29, (προσόντα): 25, 32, 48.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Ἐπιτροπεία: Ἐπισκοπική — : 46, 52, 55, 56.
 Ἐπιτροπή: Ὀρθόδοξος Ἀλβανική — : 19, 20.
 Ἐπίτροπος: Ἀρχιερατικός — : 25, 31, 51, 52, 55, 57, 58, 59, Ἐκκλησιαστικός — : 55, Κυβερνητικός — : 32.
 Ἐπιχορήγησις: Κρατική — : 29, 30, 56.
 Ἐρμούνης: Αἰκατερινουπόλεως — (Ρῶσος): 21.
 Ἐσοδα: 56.
 Εὐαγγελίδης Δ.: 11.
 Εὐλόγιος: Κορυτσᾶς — : 34, 39.
 Ἐφεςις: 28, 29.
 Ἐφετεῖον: 28, 29.
 Ἐφημέριος: 52, 53, 55.

Z

Ζαγορά: 21.
 Ζακυθηνός Δ.: 11.
 Zankow St.: 12.
 «Zeri i Orthodhoksis e» (περιοδικόν): 12.
 «Zeri i Popullit» (ἔφημερίς): 42.
 Jirecek K.: 11.
 Ζώγου Ἀχμέτ (βασιλεὺς τῆς Ἀλβανίας): 16, 21, 24, 25, 29, 31, 33, 38.

H

Ἡγουμενεῖον: 53, 55.
 Ἡγούμενος: 55.
 Ἡπειρος: 13, Βόρειος — : 16.

Θεία Λειτουργία: 17.
 Θεσσαλονίκη: Ἀρχιεπίσκοπος — : 14.
 Θρησκεία: ἐπίσημος — : 16.
 Θωμάς: Πριγκηπονήσων — : 38.

I

Ἰάσιον: 41.
 Ἰδρυμα: Θρησκευτικόν — : 16, μορφωτικόν — : 19.
 Ἰερεὺς: 32, 49, 51, 57.
 Ἰερόθεος: Μιλητουπόλεως καὶ εἶτα Κορυτσᾶς — : 18, 19, 20, 21.
 Ἰεροκλής: 13.
 Ἰλλυρικόν: Ἀνατολικόν — : 11, 13, 14.
 Ἰλλυριοί: 13.
 Ἰουστινιανή: Πρώτη — : 14.
 Ἰουστινιανός: 14.
 Ippen Th. : 11.
 Ἰσοβιότης: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 24, 25.
 Ἰταλία: Νότιος — : 15.

Ἰωακείμ: Δέρκων — : 34, 38, Νέας Πελαγονίας — : 20, Ζάνθης — : 12.
 Ἰωαννίδης Βασίλειος: 20.

K

Καβάγια: 46, Ἐπισκοπή — : 24.
 Καθαίρεσις: 21, 29, 34, 35, 39, 47, 58.
 Καθήκοντα: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 27, 50, 51.
 Κανόνες: Ἱεροί — : 23, 25, 27, 29, 34, 36, 37, 46, 47, 48, 49, 51, 60, Ἱεροί Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ — : 22, 45.
 Κανονισμός: Γενικός — Διοικήσεως: 24, 30, 31, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, Ἐκκλησιαστικός — : 23, 25, 27, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 60, ἔσωτερικός — : 30, — Ἱερατικῆς Σχολῆς: 57, — περὶ ἀσφαλίσεως τοῦ κλήρου: 53.

Καντιώτης Αὐγουστίνος, Μητροπολίτης Φλωρίνης: 15.
 Κατάρτισις: — Κλήρου: 56, 57.
 Καταστατικός: — Χάρτης: 10, 17, 21, 22-32, 40, 41, 42, 43, 45-60.
 Κατάχρησις: 30.
 Κατάρρα: 21.
 Κεραμόπουλος Κ.: 11.
 Κέδης Ἰωσήφ: 33.
 Κήρυγμα: 23, 27.
 Κληρικός: 17, 19, 23, 25, 27, 28, 31, 32, 45, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.
 Κληρικολαϊκόν: — Συμβούλιον : 17, — Συνέδριον: 17, 22, 40.
 Κληρὸς: 22, 32, 45.
 Κοινότης: Νόμος περὶ Θρησκευτικῶν — : 16, 22, 40, 41, 42, 45, 49, 50, 52, 57, 58, 60, Ὀρθόδοξοι — : 17, 19, 23, 29, 30, 31, 55.

Κοινωνία: — τῶν Ἐθνῶν: 19, 21.
 Coletti G.: 11.
 Κολιόνια: 46.
 Κομμουνιστικόν κόμμα: 41.
 Κοινιδάρης Γερ.: 11, 12, 13, 14, 18.
 Κορυτσά: 17, 20, 21, 22, 24, 32, 33, 46, Ἐπισκοπή — : 18, 19, 21, 24, 33, 34, 46, Ἐπίσκοπος — : 18, 19, 20, 34, 39.
 Κοσμάς ὁ Αἰτωλός: 15.
 Κοτόκος Παντελεήμων, Μητροπολίτης Ἀργυροκάστρου: 20, 34, 35, 39.
 Κουρίλας Εὐλόγιος, Μητροπολίτης Κορυτσᾶς: 12, 20, 33, 34, 39.
 Κρατικοποίησις: — Ἐκκλησίας: 39, — ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας: 40, 42.
 Κράτος: Ἀλβανικόν — (ἀρχαί): 16, 17, 18, 22, 23, 29, 33, 34, 36, 40, 45, 46, 50, 51, 58, λαϊκιστικόν — : 16.
 Κρυπτοχριστιανός: 15, 42.

Κυβέρνησις: Ἀλβανική —: 18, 19, 20, 21, 22, 24, 32, 34, 40.
 Κύριλλος: Βερατίου —: 39.
 Κῶδιξ: Ποινικός —: 29, 30.
 Κωνσταντῖνος: Εἰρηνοπόλεως—: 38.
 Κωνσταντινούπολις: 25, 38, 40.
 Κώττα Κ.: 18, 38.

Λ

Λαϊκός: 17, 30, 31, 32, 49, 52, 53, 54, 55, 57, 58.
 Λάμπρου Σ.: 11.
 Λαός: 22, 23, 45.
 Λατινοκρατία: 15.
 Λατρεία: 17, 19, 23, 47, 56, ἐλευθερία —: 16.
 Λειτουργοί: 16.
 Λεόντιος: Θεοδορουπόλεως —: 38.
 Λεσκοβίκιον: 46, Ἐπισκοπή —: 24.
 Λέων Γ': 14.
 Λιούσνια: 46.

Μ

Μακεδονία: 13.
 Mansi J. D.: 12, 13.
 Μάξιμος: Χαλκηδόνος —: 38.
 Μάρκος: — Ἐπίσκοπος Λεύκης τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀλβανοφώνων: 40.
 Μάρκου Βασίλειος (Ἄτ Βασίλης): 17, 18, 21, 35.
 Martin J. B.: 12.
 Μαρτινιανός Ἰωακείμ, Μητροπολίτης Ζάνθης: 12.
 Μαυρομάτης Θεοφάνης (Fan Noli): 12, 17.
 Mahusier A.: 42.
 Μειονότης: 22, ἑλληνική —: 19.
 Μελέτιος: — Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας: 21, Χριστουπόλεως —: 38.
 Μέλος: — Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου: 55, 60, — Ἱερᾶς Συνόδου: 22, 23, 24, 47, 48, 58, 59, — Μικτοῦ Συμβουλίου: 30, 53, 54, 60, — Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου: 31, 54, 60, — Πειθαρχικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου: 25, 28, — Πνευματικοῦ Δικαστηρίου: 57.
 Μετάθεσις: 25.
 Μετάφρασις: — Ἀγίας Γραφῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῶν κειμένων εἰς Ἀλβανικήν: 17, 19, 23.
 Μηλιαράκης Ἀντ.: 12.
 Μητρόπολις: 13, 14, — Τιράνων: 19, 20, 23, 33, 46, 52, 55.
 Μητροπολίτης: 14, 19, 22, 23, — Τιράνων: 18, 21, 22, 33, 49.
 Μιδρίτα: 21.
 Μικρὰ Ἀσία: 13.
 Μιλητουπόλεως: — Ἱερόθεος (εἶτα Κορυτσαῖς): 18, 19, 20, 21.

Μίλκα Σοτίρ: 42.

Μισθός: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 30.

Μιτροφόρος: Μέγας — Οἰκονόμος: 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30.

Μιχαήλ: Σταυρουπόλεως—(Ρῶσος): 23.

Μιχαλόπουλος Φ.: 12, 15.

Μόκρα: Ἐπισκοπή —: 24.

Μοναχός: 23, 27, 28, 32, 49, 58.

Μονή: 16, 21, 29, 30, 31, 32, 34, 55, 56, 59, 60, — Ἀρδευούσης: 21, — Λαύρας: 20, Σταυροπηγιακή —: 19, 21, 34.

Μόσχα: Πατριαρχεῖον —: 39, Πατριάρχης —: 40.

Moschoroulos N.: 11.

Μουζακιά: Ἐπισκοπή —: 24.

Μουσουλμανισμός: 15.

Μουσουλμάνος: 16, 21, 41, 42.

Μῦρον: Ἅγιον —: 37.

Ναός: 15, 16, 27, 29, 30, 31, 32, 46, 52, 55, 56.

Νέα Πελαγονία: — Ἰωακείμ; 20.

Νίκαια: Σύνοδος —: 13.

Noli Fan (Μαυλομάτης Θεοφάνης): 12, 17.

Νόμος: κρατικός —: 23, 29, 47, 50, 51, 52, 57.

Ο

Οἰκονόμος: Μέγας μιτροφόρος —: 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30.

Οἰκονόμου Ἀθαν.: 20, 21.

Οἰκονόμου Φ.: 12, 17, 20, 40.

Ὁρθοδοξία: 15.

«Ὁρθοδοξία» (περιοδικόν): 12, 34, 35, 38.

Ὁρθόδοξος: 16, 17.

«Ὁρθόδοξος Παρατηρητής» (περιοδικόν): 42.

Ὁρόχι: 21.

Ostrogorsky G.: 14.

Οὐνίτης: 21, προπαγάνδα —: 21.

Οὔννοι: 13.

Ὁφφίκιον: (βλ. καὶ διάκρισις): 23, 27, 29, 49, 51.

Π

Παῖσιος: — Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας: 39, 40.

Panariti O. M.: 12.

Pano N. C.: 11.

Πανταζόπουλος N.: 12.

«Πάνταϊνος» (περιοδικόν): 18, 20, 40

Παντελεήμων: Ἀργυροκάστρου —: 35, 39, 40.

Paradakis B.: 12, 16, 17.

Παπαδόπουλος Χρυσόστομος: 15.
 Παπαδόπουλος Γ. 10, 22, 45.
 Πάπας: 15.
 Παράδοσις: Ἑλληνική —: 17, Ἱερά —: 22, 45, 47, 48.
 Παράιτησις: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 26, 47.
 Παράπτωμα: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 25-26, 27, 29, 47, 59, — κληρικῶν: 27, 28, 51, 57.
 Πατριάρχης: Ὁρθόδοξος —: 37, 38.
 Πατριαρχεῖον: Ὁρθόδοξον —: 9, 10, 22, 25, 47, — Μόσχας: 39, Οἰκουμενικόν —: 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43.
 Πατριάρχης: — Ἀλεξανδρείας: 21, — Μόσχας: 40, Οἰκουμενικός —: 19, 35, 37, 38, 40.
 Παῦσις: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 26, 29.
 Πειθαρχία: Ἐκκλησιαστική —: 23, 27, 28, 57, 58.
 Περιοδεία: — Ἀρχιεπισκόπου, Ἐπισκόπων: 27, 50, 51.
 Περιοδικόν: Ἐρησκευτικόν —: 23, 57.
 Περιουσία: Ἐκκλησιαστική —: 23, 29, 30, 40, 42, 55, 56, μοναστηριακή —: 23.
 Pétit L.: 12.
 Petrotta G.: 11, 12.
 Ripinelis P. M.: 11, 15.
 Ρόγραφετς: 46, Ἐπισκοπή —: 24.
 Ποινὴ: Πειθαρχική —: 26, 27, 28, 29, 57, 58.
 Πολιτισμὸς: Ἑλληνικὸς —: 13.
 Πολύκαρπος Προύσης —: 38, Τρίκης καὶ Ζακγῶν —: 20.
 Πόροι: Οἰκονομικοὶ — τῆς Ἐκκλησίας: 29, 51.
 Πρακτικόν: Δικαστικόν —: 28.
 Πράνα: 21.
 Πρεμετή: 20, 46, Ἐπισκοπή —: 24.
 Πρόεδρος: — Βουλῆς: 18, 41, 60, — Γερουσίας: 18, — Δικαστικοῦ Συμβουλίου: 25, — Ἱερᾶς Συνόδου: 19, 24, 27, 48, 49, 58.
 Προπαγάνδα: 20, — οὐνιτική: 21.
 Προσβολή: — κατὰ Ὁρθοδοξίας καὶ Κλήρου: 23.
 Προσευχὴ: 10.
 Προσόντα: — Ἐπισκόπων: 25, 32, 48.
 Προσωπικόν: — Ἐπισκοπῆς: 30, 56, 60.
 Προϋπολογισμὸς: 30, 31, 54.
 Πρωτο — Ἴταλοί: 13.
 Πτυχίον: — Πανεπιστημίου: 25, 48.
 Πωγώνιον: 46, Ἐπισκοπή —: 24.

Ρ

Ρασκοπρέσδρενα: Μητροπολ. —: 20.
 Ρουμανία: 41.
 Ρουμάνος: 20.
 Ρωμαιοκαθολικισμὸς: 15.
 Ρωμαιοκαθολικός: 16, — Ἐπίσκοπος: 21.
 Ρώμη: 14, Ἐπίσκοπος —: 14.
 Ρωσία: 40.
 Ρῶσος: — Ἐπίσκοπος: 21.

Σ

Shekteri G. A.: 11.
 Σέρβοι: 13, 20.
 Σκόδρα: 20, 21, 46, Ἐπισκοπή —: 24.
 Σλάβοι: 13.
 Σλαβόφωνοι: — Ὁρθόδοξοι: 20.
 Σπάτι: Ἐπισκοπή —: 24.
 Sprinka M.: 12.
 Stadtmüller G.: 12.
 Σταυρούπηλις: — Μιχαήλ: 21.
 Στέρησις: — ἀποδοχῶν: 28, 57.
 Συμβουλευτικόν: Ἐκκλησιαστικόν —: 31, 52, 53, 55, 56, Μικτόν —: 30, 31, 32, 46, 53, 54, 56, 60, Μοναστηριακόν —: 53, 55, Οἰκονομικόν —: 31, 53, 54, Πειθαρχικόν Ἐκκλησιαστικόν —: 25, 28, 29, Ὑπουργικόν —: 53, 57.
 «Συμφωνία»: — Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: 33, 34.
 Συνάδων: — Χριστοφόρος (εἶτα Βερατίου καὶ Τιράνων): 18, 19, 20, 21, 34, 35, 37, 39.
 Σύνδεσμος: Ἀλβανικὸς —: 16.
 Συνέδριον: Ἐκκλησιαστικόν —: 48, 53, Ὁρθόδοξων Κοινοτήτων Ἀλβανῶν: 17, 22, 30, 32.
 Συνέλευσις: Ἐκκλησιαστική —: 45, — Ἱερᾶς Συνόδου: 23, 24, 48, Συντακτική —: 16.
 Σύνοδος Οἰκουμενική —: 13, 14, Α' Οἰκουμενική: 13, Γ' Οἰκουμενική: 13.
 Σύνοδος Ἱερά: 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 37, 38, 39, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 57, 58, 59, 60, (ἀποφάσεις): 24, 27, 47, 48, 58, (ἀρμοδιότητες): 23, 47-48, (Γενικὸς Γραμματεὺς): 24, 25, 49, 50, 54, (μέλη): 22, 23, 24, 47, 48, 58, 59, 60, (Πρόεδρος): 24, 48, 49, 58, (σύγκλησις): 23, 24, 48, — Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: 19, 21, 35.
 Σύνταγμα: Ἀλβανικόν —: 16, 25, 45, 60.
 Σύνταξις: 56, 59, 60.
 Sufflay M.: 11, 12, 13.
 Σφραγίς: — Ἐκκλησίας: 58, 59.
 Σχέδιον Συμφωνίας: — περί

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

χειραφετήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας: 18, 20.

Σχολή: Θεολογική — : 25, 48, Θεολογική — Χάλκης: 20, 35, Ἱερατική —: 19, 23, 25, 32, 34, 56, 57.

Σωφρόνιος: — Ἐπίσκοπος: 40.

Τ

Thalloszy L. von: 12.

Ταμεῖον: — — Ασφαλίσεως Κληρικῶν: 56, Γενικὸν — τῆς Ἐκκλησίας: 26, 30, 31.

Τασούδης Ν. Γ.: 12, 17, 18, 21, 33, 39.

Τζαμί: 16.

Τζοβάνη Βησσαρίων: 21, 32, 33, 39.

Τζωρτζᾶτος Βαρνάβας, Μητροπολίτης Κίτρους: 12, 15.

Τίρανα: 18, 20, 33, 38, 40, 41, 42, 45, 46, Μητρόπολις —: 19, 20, 23, 24, 33, 34, 46, 52, 55, Μητροπολίτης —: 18, 21, 22, 33, 49.

Τόμος: Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς —: 35-38.

Τοποτηρητής: 26, 50, 58.

Τοῦρκοι: 15.

Τουρκοκρατία: 15.

Τράπεζα: Ἀλβανική —: 31.

Τρίκκης καὶ Σταγῶν: — Πόλυκαρπος: 20.

Τροποποιήσεις: — Καταστατικοῦ: 54.

Τσάμτσης Ἀγαθάγγελος; Βερατίου —: 20, 21, 34, 35.

Υ

Ἐπάλληλος: Ἐκκλησιαστικὸς —: 30, 56, 60.

Ἐπηκοότης: Ἀλβανική —: 25, 46.

Ἐπουργεῖον: — Δικαιοσύνης: 30, 31, 32, — Παιδείας: 23.

Ἐπουργός: — Δικαιοσύνης: 33.

Φ

Falmerayer Ph.: 11.

Farlati D.: 11.

Φειδᾶς Βλάσιος: 12, 14.

Φίερι: 46.

Φιλόθεος: Κορυτσᾶς —: 39.

Φούγιας Μεθόδιος, Μητροπολίτης Ἀξώμης: 12, 17, 20, 40.

Φουρίκης Π. Α.: 11.

Χ

Χάκο Χουλοῦσι: 42.

Χάλκη: Θεολογική Σχολή —: 20.

Halp J. von: 11.

Haslupek F.: 11.

Χειμάρρα: 46.

Χειροτονία: 32, 35, 50, 51.

Χηρεία: — Ἐπισκοπῆς: 50, 59.

Χοστέβας Εὐγένιος: 21.

Χριστοφόρος (Κίσσης): — Συνάδων: 18, — Βερατίου: 19, 20, 21, Κορυτσᾶς: 33, — Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας 34, 35, 37, 39.

Χρύσανθος: Τραπεζοῦντος —: 18, 32, 33.

ΠΙΝΑΞ Β΄
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

*Αφιέρωσις	7
Πρόλογος	9

Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	11-43
Βιβλιογραφία	11-12
Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος του Αυτόκεφάλου	35-38
*Εν ύποσημειώσει: α) Καταστατικόν (1929)	22-32
*Η *Εκκλησία	22
*Η *Ιερά Σύνοδος και τὰ δικαιώματα αὐτῆς	23
Συνελεύσεις τῆς *Ιερᾶς Συνόδου	23
Αἱ *Επισκοπαί	24
Προσόντα τῶν *Επισκόπων	25
Μεταθίσεις	25
*Απολύσεις	25
Καθήκοντα *Επισκόπων	27
Πειθαρχικαί ποιναί	27
Διαρκὲς Πειθαρχικὸν Συμβούλιον	28
*Ὀργανοὶ καὶ Διαχείρισις τῆς περιουσίας	29
Μικτὸν Συμβούλιον	30
*Ἐπιτελείτωι διατάξεις	32
*Εν ύποσημειώσει: β) Διάταγμα περί ἀτονίας τῆς ἰσχύος τοῦ ἑγκρι-	
τικοῦ Διατάγματος τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ 1950	41

Β΄

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	
ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ (1950)	45-60
*Ὀργάνωσις	46
*Η *Ιερά Σύνοδος	47
*Ὁ *Ἀρχιεπίσκοπος	49
Οἱ *Επίσκοποι	51
*Ἀρχιερατικοὶ *Επίτροποι Μητροπόλεως καὶ *Επισκοπῶν	51
*Ἐνοριαὶ καὶ *Ἐφημέριοι	52
*Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια	53

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Ἐκκλησιαστικὴ περιουσία	55
Περὶ ἐσόδων καὶ ἐξόδων	56
Ἀσφάλις τοῦ Κλήρου	56
Κατάρτις τοῦ Κλήρου, Διαλέξεις καὶ Ἐκδόσεις	56
Πειθαρχικὰ μέτρα	57
Συμβολικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ σφραγίδες ἐν χρήσει	58
Γενικαὶ καὶ μεταβατικαὶ διατάξεις	59

ΠΙΝΑΚΕΣ

Α'. Ἀλφαβητικὸν Λεξικογραφικὸν Εὐρετήριον	63
Β'. Περιεχόμενα	69

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

1. Μηνύματα, 'Αθήναι 1946.
2. Γύρω στο Φῶς, 'Αθήναι 1947 (Α' και Β' έκδοσις)— Γ' έκδοσις 1971.
3. 'Η Πίστις (G. Wagner, μετάφρασις), 'Αθήναι 1949.
4. 'Ο Δρόμος τῆς Χάριτος (D.L. Moody, μετάφρασις), 'Αθήναι 1951-Β' έκδοσις 1953.
5. 'Ο 'Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ ('Εναίσιμος ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβή), 'Αθήναι 1952.
6. 'Η Πραότης ὡς βασιλικὴ ἀρετὴ (Abbé L. Lenfant, μετάφρασις), 'Αθήναι 1953.
7. Τὸ Κατηχητικὸν ἔργον καὶ ὁ 'Εφημέριος, 'Αθήναι 1953.
8. 'Ακολουθία τοῦ 'Αγίου ἐνδόξου 'Αποστόλου Βαρνάβα μετὰ τοῦ βίου αὐτοῦ, καταρτισθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων κωδίκων καὶ ἄλλων πηγῶν (ἐγκεκριμένη ὑπὸ τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς Κύπρου) μετὰ Μουσικοῦ Παραρτήματος καὶ Εἰκονογραφικῶν Πινάκων, 'Αθήναι 1953—Β' έκδοσις 1963.
9. Χειροτονητήριος λόγος (κατὰ τὴν εἰς 'Αρχιερέα χειροτονίαν), 'Αθήναι 1954.
10. 'Ο Ἅγιος Ἀπόστολος Βαρνάβας, Κατερίνη 1956.
11. 'Ο 'Ιεροκέρυξ καὶ αἱ προπαγάνδαι τῶν ἑτεροδόξων, 'Αθήναι 1956.
12. Περὶ ὀργανώσεως τῆς ἐνορίας.
13. Περὶ Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς 'Εκκλησίας.
14. Περὶ τῆς ἐν 'Ελλάδι προπαγάνδας τῶν ἑτεροδόξων.
15. 'Η Βυζαντινὴ 'Εκκλησιαστικὴ Μουσικὴ, 'Αθήναι 1958.
16. Πρακτικὰ τῆς ΙΓ' Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος (1-29 Νοεμβρίου 1958), 'Αθήναι 1959 (ἐπιμέλεια).
17. Χρονικὸν τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους, Κατερίνη 1960.
18. Λεύκωμα ἐπὶ τῇ 50ετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κατερίνης, 'Αθήναι 1962.
19. 'Η περὶ τῶν Ἁγίων Γραφῶν διδασκαλία 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Β' έκδοσις ἐπηυξημένη, 'Αθήναι 1965.
20. Περὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας ἐπὶ τοῦ νομοθετηθέντος ὀρίου ἡλικίας τῶν Ἀρχιερέων, 'Αθήναι 1967.
21. 'Η Καταστατικὴ νομοθεσία τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ 'Ελληνικοῦ Βασιλείου, 'Αθήναι 1967.
22. Περιστατικὴ Ἀκολουθία καὶ προσφώνησις ἐπὶ τῇ ἐλεύσει εἰς Κατερίνην ἐκπροσώπων τῶν ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθοδόξων 'Εκκλησιῶν καὶ Θεολογικῶν Σχολῶν, τῇ 9/10 Μαΐου 1971, (τὰ κείμενα καὶ ἀγγλιστί), Κατερίνη 1971.
23. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, 'Αθήναι 1972.
24. Συνοπτικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις περὶ τῶν βασικῶν θεσμῶν διοικήσεως τῶν πρεσβυγενῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων (κατ' ἀνατύπωσιν αὐτοτελῶς), 'Αθήναι 1972.
25. Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ νέου ἀσκητοῦ, τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ὄρει τῆς Πιερίας ἐκλάμπαντος, μετὰ τοῦ βίου αὐτοῦ, Κατερίνη 1973.
26. 'Η δικονομία τῆς Ὁρθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Ρουμανίας, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως, 'Αθήναι 1973.
27. Οἱ νέοι βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, 'Αθήναι 1973.
28. 'Ο Ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, 'Αθήναι 1974.
29. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου 'Εκκλησίας τῆς Κύπρου, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως, 'Αθήναι 1974.
30. Τὸ ἐν τῷ παρόντι χρέος τῶν Ὁρθοδόξων 'Εκκλησιῶν, 'Αθήναι 1974.
31. Ἐπὶ τῶν περὶ Θρησκείας, 'Εκκλησίας καὶ Παιδείας ἄρθρων τοῦ σχεδίου Συντάγματος (Εἰσήγησις πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος), 'Αθήναι 1975.
32. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Πολωνίας, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως, 'Αθήναι 1975.
33. 'Η Θεολογία καὶ ἡ Ἐπιστήμη τοῦ δικαίου, 'Αθήναι 1975.
34. 'Ο Ἅγιος Νεκτάριος ὁ ἐν Αἰγίνῃ, 'Αθήναι 1975.
35. 'Η Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος 'Εκκλησία τῆς Ἀλβανίας καὶ οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως αὐτῆς, 'Αθήναι 1975.

* Ἄρθρα εἰς τὴν δωδεκάτομον Θρησκευτικὴν καὶ Ἠθικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τῆς ὁποίας ὑπῆρξε μέλος, καὶ εἰς περιοδικά, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενα:

«Ἀναγέννησις» ('Αθήναι, 1945-46) — «Ὁρθόδοξος Ἐπιστοασία» (Κατερίνη, 1955 καὶ ἐξῆς).